

jaarverslag 2015

**museum
boijmans** **van
beuningen**

jaarverslag 2015

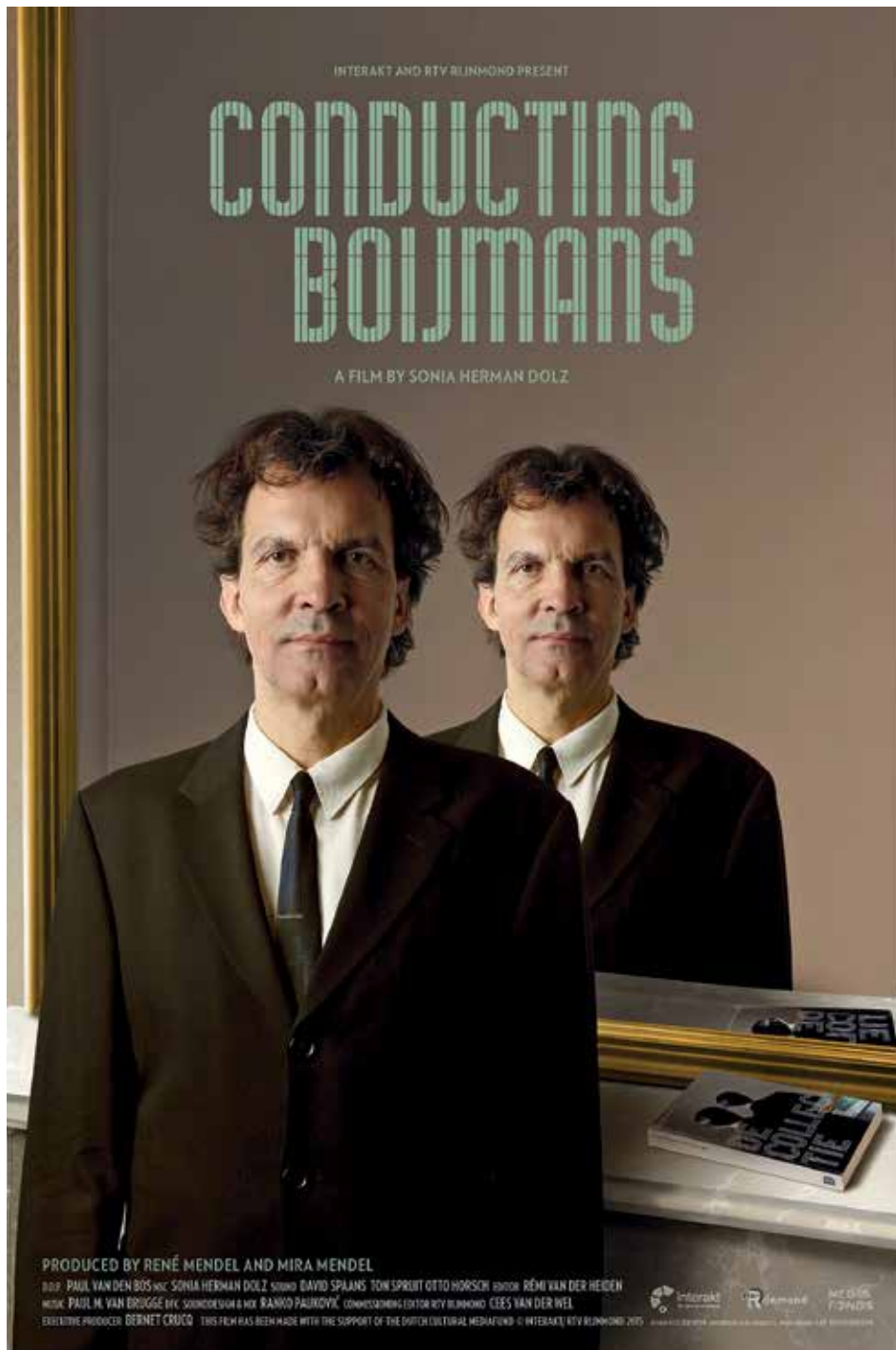
Inhoud

Voorwoord

- 1** **Educatie en publieksbegeleiding** 06
- 2** **Collectie en onderzoek** 18
Aanwinsten 30
- 3** **Presentaties** 40
- 4** **Relatiebeheer en filantropie** 54
- 5** **Huisstichtingen** 66
- 6** **Marketing en communicatie** 70
- 7** **Conservatoren en uitgeverij** 78
- 8** **Bedrijfsvoering** 82
- 9** **Financieel verslag** 90
- 10** **Raad van Toezicht** 100
- 11** **English Foreword** 104
- 12** **Facts & Figures** 106

Bijlagen

- A Educatieve activiteiten en evenementen
- B Aanwinsten en uitgaande bruiklenen
- C Bibliotheek
- D Presentaties
- E Publicaties
- F Externe activiteiten en nevenfuncties
afdelingshoofden en wetenschappelijke staf
- G Personeel en organisatie

Filmposter *Conducting Boijmans* van Sonia Herman Dolz

Voorwoord

In 2015 bereikte het museum een mijlpaal. De gemeenteraad ging in grote meerderheid akkoord met de bouw van het Collectiegebouw op het voorterrein van het Museumpark en een sterk verbeterd en groener park daaromheen. Een spiegelende kom met bovenop tachtig winterharde berken en een grand café. Het bestek is klaar, de selectie van de aannemer wordt momenteel gemaakt, de Raad van State toetst tot slot de gevolgde procedure. Na negen jaar voorbereiding volgde dus een reuzenstap die onmiddellijk enthousiast weerklank heeft gevonden in de nationale en internationale pers. Rotterdam krijgt er dankzij de gift van Stichting De Verre Bergen en de inspanningen van het stadsbestuur, onze ambassadeurs en de vele sympathisanten, een uniek gebouw bij. Waarin de kunstcollectie van de stad en van particulieren op een voor het publiek zichtbare en interessante manier wordt verzorgd. In een toegankelijke schatkamer met een spiegelende schil, waarin zich onze prachtige, van energie bonkende stad op een ongeëvenaarde schaal weerspiegelt.

Reflecterend op 2015 zijn wij ook trots op alle andere resultaten. Het bezoekerscijfer steeg van 267.000 naar 270.000 mensen. Er werd dankzij giften van derden voor maar liefst 3,4 miljoen euro kunst aangekocht, met *Le miroir vivant* van René Magritte als onbetwist topstuk. Het museum ontving ook vele geschenken, de meeste uit nalatenschappen. We waren voor 52% zelfvoorzienend, dank u wel dat we met uw giften onze ontoreikende subsidie opnieuw en in deze mate hebben kunnen aanvullen. Er kwamen meer kinderen naar het museum, die er bovendien

intensief gebruik van maakten. Het online bezoek steeg internationaal naar bijna 1,6 miljoen unieke bezoekers. Er kwamen ook dit jaar weer meer bezoekers uit het buitenland en de dagelijkse aanwezigheid van het museum in de media brak records. Zullen we het zo zeggen: 2015, dat is een jaar waarin een komvormige mijlpaal werd bereikt en alle overige resultaten bevinden zich in een opwaartse curve waarop we dankbaar terugzien. Het museum leeft en floreert.

In andere jaren zou deze derde alinea misschien zijn besteed aan een potje miezemuizen, u weet wel, van de donkere wolken die zich boven ons samenpakken, loerende gevaren, waterstanden en gemiste kansen. Ik zou wellicht de opkomst van de andere grote steden hebben opgevoerd als magneten van economie en toeristisch verkeer en met gedachten aan second city-syndromen hebben gespeeld. Daar doen we niet meer aan. Rotterdam heeft stappen gezet, de wederopbouw voorbij, die horen bij een zich ontwikkelende en trotse stad. Wij hier aan het Museumpark gaan alle verwachtingen waarmaken, oogsten en genieten van de resultaten. Winterharde Siberische berken, koffie op niveau en na jarenlange discussies samen achter de muziek aan. Met alle mooie dingen die hier te zien zijn en worden gemaakt, dus zeg maar van hiphop tot symfonisch en van het levenslied tot piep piepknor. Hopta Rotterdam, de toekomst licht ons toe.

Sjarel Ex

Directeur Museum Boijmans Van Beuningen

Educatie en publieksbegeleiding

Hoofd: Catrien Schreuder

- Het museum ontvangt circa 37.000 bezoekers onder de 18 jaar
- 27.603 scholieren en studenten brengen in groepsverband een bezoek aan het museum
- 27.070 mensen nemen deel aan het programma van educatieve activiteiten
- De educatieve online platforms trekken ruim 400.000 unieke bezoekers
- 67% van de educatieve activiteiten in het museum wordt dankzij giften van fondsen, particulieren en bedrijven mogelijk gemaakt

Educatie en publieksbegeleiding verzorgt alle informatie voor het publiek, ter verdieping en inspiratie tijdens het museumbezoek of online. Dat gebeurt voor uiteenlopende groepen, leeftijden en niveaus en in tal van verschillende vormen: rondleidingen, tekstborden, publieksbrochures, symposia, video, websites, concerten, competities, workshops, multimediatours of familiedagen. Het doel is een publieksvriendelijk museum en de dialoog met het museumpubliek, toegankelijke tentoonstellingen en collectieopstellingen. De afdeling initieert intensieve samenwerking met het onderwijs en met maatschappelijke en culturele organisaties binnen en buiten Rotterdam. De kosten van het educatieve

aanbod bij collectie en tentoonstellingen bedragen in 2015 circa 500.000 euro, waarvan 18% wordt gefinancierd uit bezoekersinkomsten en 67% extern bij particulieren, sponsors en fondsen wordt geworven.

Educatie en publieksbegeleiding bestaat in 2015 uit negen medewerkers (5 fte). Gedurende het jaar wordt de afdeling versterkt door zeven stagiaires, een tiental freelance projectmedewerkers en filmmakers, vier Boijmans vakleerkrachten op vijf basisscholen, 25 freelance rondleiders en museumdocenten, 26 vrijwilligers van de informatiebalie in het entreegebied en negen vrijwilligers voor het project 'Onvergetelijk Boijmans'.

Hoogtepunten

Het aandeel scholieren dat het museum bezoekt stijgt met 10%. Hierdoor, en door extra aanbod voor gezinnen met kinderen, groeit het aantal bezoekers van jonger dan 18 jaar naar 37.000. ARTtube groeit in 2015 naar 20 partners, ruim 700 video's en 25.000 unieke bezoekers per maand.

Onderwijs

Het museum ontvangt 9.279 leerlingen uit het primair onderwijs en 18.324 uit het voortgezet onderwijs, MBO, HBO en WO. Bijna 10.000 volwassenen bezoeken het museum in groepsverband.

Primair onderwijs

Boijmans Museumbus

De Boijmans Museumbus wordt in 2015 volledig gefinancierd door particulieren en

Leerlingen van OBS De Taaltuin Schiedam proberen tijdens de museumles 'Tijd' in een museumzaal met kunstwerken van het impressionisme het vluchtige moment te vangen, foto Fred Ernst

Opening van de Grote Rekendag, tweehonderd leerlingen krijgen rondleidingen en activiteiten die uitgaan van kunst en tegelijkertijd hun rekenvaardigheden versterken, foto Fred Ernst

de Vrienden van Museum Boijmans Van Beuningen en krijgt een nieuw uiterlijk. Het gratis busvervoer neemt een belangrijke drempel voor scholen om het museum te bezoeken weg: zo'n 85% van de basisscholen komt met de bus naar het museum.

Boijmans Taal- en rekenprogramma

In september 2015 start het derde schooljaar van het Boijmans Taal- en rekenprogramma. De wekelijkse lessen van kunstenaar Wolf Brinkman op de Fridtjof Nansenschool in Rotterdam en OBS De Taaltuin in Schiedam inspireren tot vernieuwing van het onderwijsprogramma van het museum. In de lesstof van de Grote Rekendag, waaraan jaarlijks zo'n 1.200 scholen met alle klassen deelnemen, komen dit jaar kunstwerken uit de museumcollectie aan bod. De dag wordt in Museum Boijmans Van Beuningen feestelijk geopend. Het Boijmans Taal- en rekenprogramma wordt gepresenteerd op onder meer de Panama conferentie voor reken- en wiskundeonderwijs, de Nationale Rekencoördinatorenendag, de cultuurcongressen Hands On!, Museumcongres en Cultuur in Beeld en de Nationale Onderwijstentoonstelling in Utrecht. Er volgt een publicatie in het onderwijsvaktijdschrift *Volgens Bartjens* en eind 2015 een nominatie voor de landelijke Museumeducatieprijs 2015. Het Boijmans Taal- en rekenprogramma is mogelijk gemaakt dankzij een bijdrage van het Mondriaan Fonds, het Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid-Holland, De Gijselaar-Hintzenfonds, Stichting Swart-van Essen en een bijdrage van een particuliere schenker.

Uitbreiding cultuurcoach

Voor het zevende jaar geven cultuurcoaches van het museum wekelijks les op scholen in Rotterdam: de Mariaschool in Spangen, de Van Oldebarneveltschool in Delfshaven en

vanaf september 2015 op een derde partnerschool: de Openbare Montessori basisschool De Clipper in Feyenoord. Leerlingen bezoeken het museum vier keer per jaar en krijgen wekelijks kunstlessen aan de hand van collectiestukken of tentoonstellingen. De cultuurcoach is een regeling van de gemeente Rotterdam.

IMC Weekendschool

Met steun van een particuliere gever geeft het museum in het voorjaar een driedaagse museumcursus over de kunstwerken en thema's in de tentoonstelling *La La La Human Steps* aan leerlingen van de IMC Weekendschool, met rondleidingen, workshops en een ontmoeting met directeur Sjarel Ex.

Voortgezet onderwijs en mbo

Bijna 14.000 leerlingen uit het voortgezet onderwijs bezoeken in 2015 het museum. Succesvol zijn de hoogtepuntenrondleiding 'Van Bosch tot Dalí' en 'Kunstonderdompeling', een programma voor onderbouw en VMBO. Het aantal van MBO-scholieren dat naar het museum komt, stijgt naar circa 1.500, ten opzichte van 1.200 in 2014. Vooral *The Future of Fashion is Now* en de *Design Derby: Nederland België (1815-2015)* zijn populair bij deze groep.

HBO en WO

Willem de Kooning Academie

Met de Willem de Kooning Academie zijn dit jaar zeven *meet & greets* georganiseerd met onder meer architect Fokke Moerel van MVRDV en de kunstenaars Eveline Visser en Martin Assig. Hieraan nemen 203

studenten deel. 1.321 studenten van de Willem de Kooning Academie maken gebruik van de mogelijkheid om gratis het museum te bezoeken.

Pabo en kunstonderwijs

Zo'n 130 pabostudenten volgen het programma 'Een kijkje in de educatieve keuken', vijftien studenten van de pabo Hogeschool Rotterdam nemen deel aan een educatief ontwerptraject van drie bijeenkomsten in het museum en 128 pabostudenten van de Hogeschool Rotterdam volgen het programma 'Museumtheater'. Op de opening van de Grote Rekendag in het museum helpen 27 studenten van de pabo InHolland met de begeleiding van de ruim 200 leerlingen van OBS De Taaltuin in het museum.

Volwassenenonderwijs

Rondleidingen

In 2015 komen ruim 9.600 volwassenen in groepsverband naar het museum, waarvan ruim 6.700 worden begeleid door een rondleider. Het museum beschikt over een team van 25 freelance museumdocenten en rondleiders, voor wie jaarlijks trainingen en verschillende informatieve bijeenkomsten worden georganiseerd.

Onvergetelijk Boijmans

In september 2015 lanceert het museum 'Onvergetelijk Boijmans', een programma voor mensen met dementie en hun mantelzorgers. Centraal in deze rondleidingen staat het gesprek naar aanleiding van de kunstwerken. Ten grondslag aan het programma ligt een methodiek van het MoMA in New York, welke door het Stedelijk Museum en Van Abbemuseum onder Nederlandse musea is verspreid.

Museumplusbus

Senioren worden, met steun van de BankGiro Loterij, door de Museumplusbus gratis van en naar het verzorgingshuis vervoerd en in het museum ontvangen met een rondleiding en een kopje koffie. In 2015 ontvangt het museum via de Museumplusbus 424 bezoekers.

Activiteiten

Het activiteitenprogramma is er voor een breed publiek, van expert tot algemeen geïnteresseerde, van kleuter tot volwassene. Terugkerende activiteiten zijn 'Pak een stoeltje met', peuterrondleidingen, jaarlijks twee familiedagen, maandelijkse Boijmans Club workshops en regelmatig theaterrondleidingen. De Boijmans Club, de vriendenclub voor kinderen, telt in 2015 2.231 leden. Dit jaar nemen 27.070 mensen deel aan een van de educatieve activiteiten, evenementen of rondleidingen. Hiervan zijn er circa 1.800 jonger dan 18 jaar.

Programma rond tentoonstellingen

Bij iedere tentoonstelling is een activiteitenprogramma ontwikkeld ter kennismaking of verdieping van het onderwerp. Bij *La La La Human Steps* zijn er vraaggesprekken met choreografen die bij de tentoonstelling betrokken zijn. Rondom de *Design Derby* zijn twee goedbezochte lezingmiddagen georganiseerd en bij *Van Bosch tot Bruegel* een symposium, een kerkdienst te midden van de kunstwerken, wekelijkse familierondleidingen en een concert op zaal. Met Stichting Doen is een programma bij *Design Column #11 – Migration Matters* georganiseerd, over de rol van ontwerpers in de vluchtelingenproblematiek.

'Onvergetelijk Boijmans', een rondleiding voor mensen met dementie en hun mantelzorgers, foto Fred Ernst

Museumnacht010 in Museum Boijmans Van Beuningen, foto Fred Ernst

Museumnacht010

In 2015 wordt de Museumnacht voor het eerst door de samenwerkende musea georganiseerd. De Museumnacht010 wordt door zo'n 4.700 mensen bezocht, waarvan 4.100 een bezoek aan Museum Boijmans Van Beuningen brengen.

Dancing Museums

Vanaf de zomer neemt het museum deel aan het tweejarige EU-project Dancing Museums, een initiatief van danshuizen in vijf Europese steden, in samenwerking met musea in hun stad. Dansateliers Rotterdam heeft Museum Boijmans Van Beuningen bij het project betrokken. Door middel van choreografen-residenties in de participerende musea wordt de kruisbestuiving tussen hedendaagse dans en museum onderzocht. In de herfstvakantie krijgen de choreografen vrije vloer in de Kunst Studio en in een deel van de tentoonstelling *Van Bosch tot Bruegel*. Dagelijks zijn er performances en improvisatiesessies als onderdeel van het activiteitenprogramma. Een expertmeeting, georganiseerd met de Nederlandse Museumvereniging, wordt gewijd aan cross-overprogrammering met dans in musea. Ongeveer 40 mensen nemen hieraan deel.

Jeugdvakantiepaspoort

Het familiespel in de *Design Derby*, waarin kinderen kaartjes kunnen verzamelen van hun favoriete designvoorwerpen, wordt dit jaar aangeboden als activiteit voor het Jeugdvakantiepaspoort. De route eindigt in een speciaal ingerichte tekentafel met een tekeningenwand, die gedurende de tentoonstelling door circa 850 tekeningen van een zelf ontworpen schoen werd gevuld.

The Big Draw

In het eerste weekend van oktober zijn er in het kader van The Big Draw tal van

tekenworkshops, waarbij telkens de collectie inspiratiebron is. In totaal nemen circa 700 mensen deel. Museum Boijmans Van Beuningen organiseert deze Rotterdamse editie van The Big Draw in nauwe samenwerking met Witte de With Center for Contemporary Art, TENT, Showroom MAMA en Villa Zebra. Een deel van de collectieve programmering wordt ondersteund door Rotterdam Festivals.

Zie voor een overzicht van alle activiteiten bijlage A.

Publieksbegeleiding

Tentoonstellingen

Voor iedere tentoonstelling wordt publieksbegeleiding op maat ontwikkeld. In de *Design Derby* biedt een gelaagd aanbod van zaalteksten en infographics verdieping, terwijl een laagdrempelig familiespel – met een spel- en verzamelboekje, verzamelkaartjes en de mogelijkheid om een eindscore door te geven aan het einde van de tentoonstelling – de betrokkenheid activeert. 'Voor mij als groot mens is het heel lang geleden dat ik voor het laatst een speurtocht deed in een museum, maar ik vond het heel leuk en ging er ook beter van kijken!', zo laat een enthousiaste bezoeker weten. Zo'n 15.000 mensen, onder wie ook een aanzienlijk aantal individuele volwassenen, nemen een spel- en verzamelboekje mee tijdens hun bezoek.

In *Magritte ontmoet de collectie*, de collectiepresentatie rondom het schilderij *Le miroir vivant* van René Magritte, nodigen zaalteksten bezoekers uit om associaties de vrije loop te laten en een eigen verhaal te bedenken bij de werken. Hiertoe wordt de bezoeker onder meer aangemoedigd om eens midden in de zaal op het tapijt te gaan zitten en rustig rond te kijken.

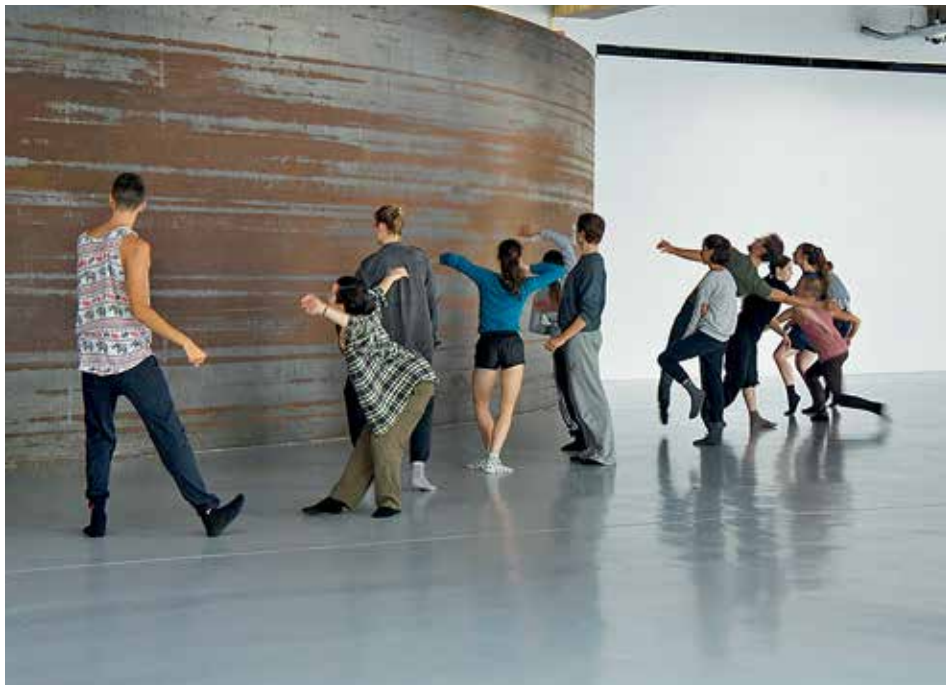
Leerlingen van OBS De Taalhuis Schiedam bekijken het schilderij *De maanstanden III* van Paul Delvaux met de vraag: wat heeft dit schilderij met tijd te maken? Foto Fred Ernst

Tijdens de *Design Derby* wordt jong en oud uitgedaagd om hun eigen favoriete designteam samen te stellen met behulp van het (familie)spel- en verzamelboekje, foto Aad Hoogendoorn

Voortgezet onderwijs leerlingen luisteren naar een liveoptreden van strijkers van het Rotterdams Philharmonisch Orkest tijdens het onderwijsprogramma 'Tussen Kunst en Klank'

Dansstudenten van Codarts tijdens een openbare dansles bij de *Waxing Arcs* van Richard Serra

In *Van Bosch tot Bruegel* wordt de kunst-historische informatie in zaalteksten, een multimediatour en een introductievideo, gecombineerd met informatie over de totstandkoming van een tentoonstelling: bruikleenverkeer, restauratie en onderzoek en een multimediale presentatie aan de hand van opnames van Google Art Project over de allerkleinste details van de schilderijen.

Online

Boijmans Tour

Ruim 26.000 mensen maken dit jaar gebruik van de Boijmans Tour: de gratis online multimediatour voor smartphones. Zij bekijken gemiddeld 6,2 pagina's per bezoek en verblijven ruim 8 minuten op de site. Ongeveer 25% bekijkt de multimediatour tijdens het museumbezoek, 75% doet dat thuis of onderweg. De tour wordt niet alleen op eigen apparaten geraadpleegd, 7.402 mensen huren een iPod in het museum om de tour te bekijken. Voor *Van Bosch tot Bruegel* wordt een nieuwe route in de Boijmans Tour ontwikkeld.

Online collectie

In 2015 is een start gemaakt met de vernieuwing van de Online Collectie, met verbeterde interactiemogelijkheden, gelaagde informatie en meer online te raadplegen objecten uit de collectie. Circa 138.000 bezoekers bekijken de collectie online, gemiddeld bekijkt een bezoeker 5 pagina's tijdens zijn bezoek. De vernieuwde website wordt in het voorjaar van 2016 gepresenteerd.

Videoproductie

Het museum produceert 31 video's die zowel in de tentoonstellingszalen als op ARTtube getoond worden. Het beste bekeken zijn de video's bij de *Design Derby* met ruim 4.000 en *Van Bosch tot Bruegel* met 5.000 views.

Videoseries worden gemaakt bij de reeks *Sensory Spaces* en *La La La Human Steps*. Het museum maakt twee video's voor primair onderwijs in het kader van het Boijmans Taal- en rekenprogramma en een introductie op het surrealisme voor het voortgezet onderwijs. Drie video's bieden een kijkje achter de schermen: de restauratie van *De heilige Christophorus* en het conserveringsproject van de collectie Rembrandt-prenten. Bij het portret *Titus aan de lezenaar* van Rembrandt wordt een video-trilogie gemaakt die het schilderij volgt op zijn reis naar de tentoonstelling *Late Rembrandt* in Londen en Amsterdam.

ARTtube

ARTtube groeit in 2015 naar een platform met twintig deelnemende musea, waarvan zes in België. De site wordt circa 300.000 keer bezocht door circa 225.000 unieke bezoekers. ARTtube presenteert voor het eerst een ARTtube academiemiddag in België, die door circa tachtig mensen wordt bijgewoond. In de zomer presenteert ARTtube de musea met een programma van workshops, filmvertoning en minicolleges op het festival Lowlands en met een informatiestand op de Amsterdamse Uitmarkt. De ARTtinder, een functionaliteit waarin bezoekers in een tentoonstelling een kunstprofiel kunnen samenstellen door kunstwerken te selecteren, wordt geïntroduceerd tijdens de *Design Derby*. ARTtube wordt mede mogelijk gemaakt door het Mondriaan Fonds, Fonds 21 en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie.

Online lesmateriaal

Op onderwijs.boijmans.nl biedt het museum sinds het voorjaar van 2015 gratis lesmateriaal bij kunstwerken uit de museumcollectie, onder meer naar aanleiding van het Boijmans Taal- en rekenprogramma en eindexamenthema's in het voortgezet onderwijs. De website wordt door ruim 13.000

unieke bezoekers geraadpleegd, met een piek van bijna 3.000 op 25 maart, de dag van de Grote Rekendag.

Google Art Project

Ruim dertig topstukken uit de collectie worden in de zomer van 2015 door Google in giga-pixel formaat gefotografeerd. Vanaf oktober zijn ze te zien op de website Google Art Project, waar ze sindsdien door 37.000 unieke bezoekers bekeken zijn.

Communicatie

Het activiteiten- en onderwijsprogramma wordt met onder meer een tweemaandelijks activiteitenbrochure, de onderwijsnieuwsbrieven, de Boijmans Club-nieuwsbrieven en via social media, onder de aandacht gebracht. Voor grotere educatieve projecten – het Boijmans Taal- en rekenprogramma en ARTtube – zijn externe communicatieprofessionals aangevraagd. Zo wordt het Boijmans Taal- en rekenprogramma gepresenteerd op de Nationale Onderwijstentoonstelling in Utrecht, wordt er een speciale kortingsactie uitgezet voor vroege inschrijvers voor nieuw aanbod en wordt extra aandacht gegeneerd rondom de opening van de Grote Rekendag in het museum. ARTtube zet in 2015 in op onder meer betere SEO, online advertenties – mogelijk gemaakt door een Google Grant – en live presentatie tijdens events. Via een eigen blog, educatie.boijmans.nl, kunnen professionals in de culturele en onderwijssector op de hoogte blijven van onze activiteiten.

Samenwerkingen

De educatieve programma's en initiatieven komen inhoudelijk tot stand in samenwerking met verschillende partners:

Onderwijs

- Mariaschool, Rotterdam
- Van Oldebarneveltschool, Rotterdam
- Openbare Montessori basisschool De Clipper, Rotterdam
- Fridtjof Nansenschool, Rotterdam
- De Taaltuin, Schiedam
- Universiteit Utrecht / Freudental Instituut
- Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam
- HipHopHuis
- SKVR
- Hogeschool Rotterdam
- Pabo InHolland
- Grafisch Lyceum Rotterdam
- Willem de Kooning Academie
- Zadkine
- Carré College
- Landstede, Zwolle
- Koning Willem I College, 's Hertogenbosch
- Ro Theater
- Chabot Museum
- Erasmus MC

Activiteitenprogramma

- Ro Theater
- SKVR muziek
- ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten
- North Sea Jazz Around Town
- Laurensberaad
- Stichting Museumplusbus
- HipHopHuis
- Grote Prijs van Nederland
- Centraal Museum Utrecht
- Groninger Museum
- Villa Zebra
- Witte de With Center for Contemporary Art
- TENT
- Showroom MAMA
- Design Museum Gent
- Willem de Kooning Academie
- Erasmus Universiteit Rotterdam

- Codarts Rotterdam
- Scapino Ballet Rotterdam
- House of Makers (Nationaal Ballet)
- La La La Human Steps & Cullberg Ballet
- Wikimedia Nederland
- Alzheimercentrum van het Erasmus MC
- Alzheimer Nederland
- Dansateliers Rotterdam
- Nederlandse Museumvereniging
- Stichting Doen

ARTtube

- NTR
- NPO Cultura
- Cultuur 7 (BE)
- Lowlands
- Dropstuff
- Reanimation / Cardboarders
- Nacht van Kunst en Kennis, Leiden
- Museumnacht, Den Haag
- Kunstbeeld
- Gemeentemuseum Den Haag
- Stedelijk Museum, Amsterdam
- De Pont, Tilburg
- M HKA, Antwerpen
- EYE Filmmuseum, Amsterdam
- Centraal Museum, Utrecht
- Museum Jan Cunen, Oss
- CBK Rotterdam
- Middelheimmuseum, Antwerpen
- Willem II Fabriek, 's-Hertogenbosch
- Groninger Museum, Groningen
- Museum De Lakenhal, Leiden
- Frans Hals Museum / De Hallen, Haarlem
- M, Leuven
- Van Abbemuseum, Eindhoven
- Het Nieuwe Instituut, Rotterdam
- Mauritshuis, Den Haag
- Kröller-Müller Museum, Otterlo
- Han Nefkens Fashion on the Edge
- Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, Hilversum

Collectie en onderzoek

Hoofd: Sandra Kisters, vanaf 1 februari 2015

- Het museum verstrekt internationaal 279 en nationaal 129 bruiklenen
- Er worden 658 kunstwerken geschonken, 643 aangekocht, 57 gelegateerd en 46 kunstwerken in langdurig bruikleen ontvangen
- 204 kunstwerken worden gerestaureerd en 1.379 geconserveerd
- Er worden 368 beeldbestellingen geplaatst

Collectie en onderzoek zorgt voor het behoud en beheer van de objecten in de museumverzameling. Belangrijke activiteiten zijn conservering, restauratie en depotbeheer. Het papierrestauratie-atelier houdt zich bezig met het presentabel en reisklaar maken van werken op papier en met restauraties. Het documentatiecentrum richt zich op het verzamelen en ontsluiten van informatie over de objecten en op het documenteren van de geschiedenis van Museum Boijmans Van Beuningen. Informatie wordt verstrekt via de museumbibliotheek en via collectie-informatiesystemen (analoog en digitaal). Bij Collectie en onderzoek werken vijf registrars. Zij organiseren de bruikleenverstrekking aan derden en behandelen alle interne verzoeken over de collectie. Daarnaast verzorgen de registrars objectinventarisaties en begeleiden ze collectiegerelateerde (onderzoeks)projecten. Veel van het werk dat de sector verricht is in

het museum niet direct zichtbaar: het vindt ofwel achter de schermen plaats (in depots, restauratieateliers en op kantoren) of buiten de deur, vaak in het buitenland.

De sector heeft 20 medewerkers (17,08 fte). Daarnaast zijn er vrijwilligers en stagiaires werkzaam ter ondersteuning van de collectieregistratie, het herkomstonderzoek, de bibliotheek en depotbeheer. Alle middelen die nodig zijn voor onderzoek, restauratie, aankoop et cetera worden uit bezoekersinkomsten en bijdragen van derden gegeneereerd. In 2015 wordt 3,7 miljoen euro door derden beschikbaar gesteld.

Bijzondere projecten

Naar een Collectiegebouw

Ook dit jaar is Collectie en onderzoek nauw betrokken bij de verdere ontwikkeling van het ontwerp voor het Collectiegebouw. Met name voor de inrichting van de depots en de restauratieateliers is veel onderzoek verricht. Hierbij wordt gekeken naar de eisen voor klimaat en materieel en naar interessante zichtlijnen voor het publiek dat straks de depots zal kunnen bezoeken. In het najaar stemde de gemeenteraad in met de komst van het Collectiegebouw, waardoor het museum kan beginnen met de realisatie van dit unieke concept van het open depot. De overgang naar het Collectiegebouw betekent een enorme logistieke efficiëntieslag: de collectie die nu is ondergebracht op zes verschillende locaties zal worden samengebracht in één gebouw en toegankelijk worden gemaakt voor publiek. Het voor het oog van het publiek kunnen verrichtten van restauraties in de restauratieateliers is eveneens een grote verbetering ten opzichte van de huidige situatie.

Herijking van de collectie

Het museum bezit een rijke en gevarieerde collectie beeldende en toegepaste kunst vanaf de vijftiende eeuw tot aan het heden. De verzameling is zowel nationaal als internationaal georiënteerd. Zij kent naast enkele kerncollecties, ook vele losse groepen werken en individuele kunstwerken en objecten. Het brede profiel van het museum maakt het lastiger om objecten van het collectieprofiel uit te sluiten, dan om ze daarbinnen een plaats te geven. Desondanks vormen de kosten voor het beheer en behoud van de almaar groeiende museumcollectie, het aanscherpen van de verzamelcriteria en de verhuizing naar het Collectiegebouw (naar verwachting in 2018) belangrijke redenen om de verzameling in zijn geheel kritisch onder de loep te nemen.

De eerste stap is het herijken van de museumcollectie op basis van een methode ontwikkeld door de Rijksdienst voor het

Cultureel Erfgoed (RCE). De herijking houdt in dat er ongeveer 65.000 objecten (het prentenkabinet wordt niet meegenomen) in de interne en externe depots opnieuw fysiek bekeken worden. Hierbij worden de objecten gecontroleerd op conditie, gegevens over het object aangevuld in het museale registratiesysteem TMS (The Museum System) en, indien niet aanwezig, een nieuwe registratiefoto gemaakt van het object. Dit alles gebeurt door herijkingsteams in de depots. Conservatoren waarden vervolgens alle objecten waarbij aan de hand van het Collectiebeleidsplan besloten wordt of een object nog in de collectie past of elders beter tot zijn recht kan komen en dus ontzamd dient te worden. Hierbij wordt, indien nodig, ook de expertise van externen ingewonnen. Indien het museum besluit om van het beheer van één of een groep kunstobjecten af te zien, treedt de LAMO in werking en wordt gehandeld volgens het protocol dat in

2013 door de gemeenteraad is vastgesteld. Het project is in 2014 van start gegaan en eind 2015 zijn er 26.948 objecten herijkt. In 2015 werkt een team van zeven personen bestaande uit art handlers, herijkingregistrars en TMS registratoren aan de herijking om alle objecten zo zorgvuldig mogelijk te hanteren en zo volledig mogelijk te registreren zodat de collectie steeds beter publiek toegankelijk gemaakt kan worden. In totaal hebben er in 2015 208.489 mutaties plaatsgevonden in de objectrecords in TMS waarvan 96.747 binnen de herijking.

Nalatenschappen

In 2015 ontvangt het museum een groot aantal nalatenschappen. Enkele worden hier apart vermeld. Een groot bruikleen van 57 werken van de kunstenaar Salvo wordt na het overlijden van de bruikleengever, de toonaangevende galeriehouder Adriaan van Ravesteijn, omgezet in een schenking. Van

de dit jaar plotseling overleden kunstenaar Pam Emmerik verwerft het museum 228 tekeningen en 2 brieven met tekeningen als schenking.

Publicaties

In januari 2015 verschijnt in de reeks Boijmans Studies een uitgave over de vriendschap tussen de kunstenaars Paul Thek en Franz Deckwitz, naar aanleiding van de collectie kunstwerken en archiefmateriaal die het museum uit de nalatenschap van Deckwitz verwierf. In 2015 wordt gewerkt aan een Engelstalige Boijmans Studie, met bijdragen van 12 internationale experts over de tekening *Kruisiging van Christus*, toegeschreven aan Jan van Eyck, die in januari 2016 uitkomt.

Herijkers aan het werk in het depot

Tentoonstelling *Le miroir vivant – Magritte ontmoet de collectie*, foto Aad Hoogendoorn

Tentoonstelling 'Please write!' Paul Thek en Franz Deckwitz: een kunstenaarsvriendschap, foto Lotte Stekelenburg

Tentoonstelling In scène gezet, foto Lotte Stekelenburg

Tentoonstelling De balkonkamers, Hammershoi ontmoet de collectie, foto Lotte Stekelenburg

Tentoonstelling Een dag uit het leven van Odilia Beck in het Paviljoen, foto Lotte Stekelenburg

Aanwinsten

Het museum verwerft in 2015 in totaal 1404 objecten (waarvan 626 in eigendom).

Waarvan:

- 643 aankopen
- 658 schenkingen
- 57 legaten
- 46 langdurig bruiklenen

Het bescheiden eigen budget voor aankopen (50.000 euro) wordt in belangrijke mate aangevuld met gelden van huisstichtingen en derden, waaronder Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, Stichting Van Beuningen/Peterich-fonds, Stichting Lucas van Leyden, Stichting Fonds Willem van Rede, G. Ph. Verhagenstichting, BankGiro Loterij, Vereniging Rembrandt, Prins Bernhard Cultuurfonds, VSBfonds, Fonds 21, Han Nefkens Fashion on the Edge, Mondriaan Fonds en de bijdragen van particuliere begunstigers uit de Kring Van Eyck en Gezelschappen Bas Jan Ader, Salvador Dalí, Paul Cézanne en Jheronimus Bosch. In totaal is voor 3,4 miljoen euro gekocht. Vrijwel alle aankopen zijn eigendom geworden van de gemeente Rotterdam, soms in gedeeld eigendom met Stichting Museum Boijmans Van Beuningen.

Een spectaculaire aanwinst in 2015 is *Le miroir vivant*, een vroeg abstract woordschilderij van René Magritte. Het werk is in het najaar te zien in de tentoonstelling *Magritte ontmoet de collectie* samengesteld door de Amerikaanse kunstenaar Alex da Corte en conservator Francesco Stocchi.

Op het gebied van hedendaagse kunst en vormgeving zijn er aankopen van onder meer Karin van Dam, Studio Wieki Somers en Arnout Visser.

Dit jaar ontvangt het museum onder meer een schenking van een getekende Christuskop van Jan Toorop, een vroege aquarel van Kees van Dongen en een ameublement van Friso Kramer. Daarnaast worden er kunstwerken in langdurig bruikleen gegeven, waaronder een uitbreiding van het bruikleen van de verzameling foto's van de beeldhouwer Medardo Rosso.

Zie voor een volledig overzicht van de aanwinsten bijlage B.

Bruiklenen aan derden

Ten behoeve van tentoonstellingen elders worden 408 objecten uitgeleend aan instellingen over de hele wereld. De zomertentoonstelling *Design Derby: Nederland-België (1815-2015)*, waarin kunstnijverheidsobjecten uit Nederland en België een symbolische onderlinge strijd aangaan, reist in het najaar door naar het Design museum Gent en zal in 2016 nog verder reizen naar het Cuyperhuis in Roermond. De tentoonstelling *The Future of Fashion is Now* van gastconservator José Teunissen reist door naar China, waar het in 2015 in Shanghai te zien is en in het voorjaar van 2016 in Shenzhen.

Wederom reizen topstukken uit de collectie de hele wereld over, waaronder schilderijen van Van Gogh, Rothko, Lam, Kiefer en Rubens. Vier schilderijen van Berkheyde, Van der Venne, Brouwer en Van der Helst en 45 objecten kunstnijverheid reizen naar Boston voor de tentoonstelling *Class Distinction: Dutch paintings in the Age of Rembrandt and Vermeer* die van oktober tot januari in het Boston Museum of Fine Arts plaatsvindt. Enkele topstukken uit de pop art collectie van het museum zijn opgenomen in de tentoonstelling *PopArt in Belgium!* in het ING Art Center in Brussel.

Minister van Buitenlandse Zaken Bert Koenders en conservator José Teunissen bij de opening van *The Future of Fashion is Now* in Shanghai, foto Ouyang Yang

Tentoonstelling *Design Derby België-Nederland 1815-2015* in Design museum Gent, foto Phile Deprez

	Nationaal	Internationaal	Totaal
Moderne kunst	25	50	75
Prenten en tekeningen	27	40	67
Oude kunst	21	19	40
Kunstnijverheid en design	46	169	215
Bibliotheek	7	1	8
Stadscollectie	2	1	3
Totaal	128	280	408

Zie voor een volledig overzicht van de bruiklenen aan derden bijlage B.

In 2015 ziet het museum zich genoodzaakt het langdurige bruikleen van een groot deel van de etnografische collectie uit het legaat van J.C.J. Bierens de Haan aan het Wereldmuseum terug te vragen.

Conservering en restauratie

Een van de hoogtepunten van de afdeling Conservering en restauratie is de restauratie van *De heilige Christophorus* van Jheronimus Bosch, mogelijk gemaakt door het Bosch Research and Conservation Project en Nedspice Restauratiefonds. Dit belangrijke schilderij stond al lang op de wensenlijst om te behandelen. De problematiek betreft loszittende verf, deels veroorzaakt door problemen met de houten drager en een niet meer functionerend parket. Schilderijenrestauratoren Annetje Boersma, Eva van Zuilen en paneelrestaurator Jean-Albert Glatigny hebben de restauratie uitgevoerd, geflankeerd door een internationale begeleidingscommissie. De sterk vergeelde vernis en oude verkleurde retouches zijn verwijderd, de verflaag is geconsolideerd en

het parket is losgemaakt. Tijdens de vernisafname zijn MA-XRF opnamen gemaakt door de Universiteit Antwerpen.

Bijzonder is dat deze restauratie plaatsvindt in een tijdelijk ingericht atelier in de Kunst Studio, waar het publiek de restauratie kan volgen. Dit openbare atelier vormt een test-case voor de toekomstige publieke restauratieateliers in het Collectiegebouw.

Een tweede belangrijk project dit jaar betreft de behandeling van 174 Rembrandt prenten, genereus ondersteund door Stichting Boek en Wurm. Onder leiding van papierrestaurator Ria Bonten zijn de prenten door Femke Segers geconserveerd. De behandeling van de prenten bestond onder meer uit het droog en nat reinigen van de werken, ook zijn de prenten voorzien van nieuwe passe-partouts. Het schilderij *De nieuwe Generatie* van Jan Toorop waarop dochter Charley als baby is weergegeven is dit jaar gerestaureerd. De behandeling bestond uit reiniging van de bovenste verflaag, verwijdering van oude verkleurde retouches en het stabiliseren van loszittende verf.

Studenten van de master Conservering en Restauratie van Cultureel Erfgoed aan de Universiteit van Amsterdam hebben onder leiding van restaurator Ellen Jansen de conditie van de monumentale sculptuur *Roodroodrood* van Bram Bogart in beeld gebracht, het werk gereinigd en waar nodig loszittende delen gestabiliseerd. Tevens is er een op maat gemaakte bok gerealiseerd voor betere opslag in het depot en het vergemakkelijken van transport van dit grote en zware werk.

Er is uitgebreid onderzoek gedaan naar de conserveringsproblematiek van de werken *Egoïsme* en *Danger de la Force* van Francis Picabia. Dit onderzoek is uitgevoerd door het restauratieatelier Redivivus in samenwerking met JAAP Enterprise (HIROX microscopisch

Restauratie van *De heilige Christophorus* van Jheronimus Bosch in het openbare atelier in de Kunst Studio

onderzoek). Deze werken worden in 2016 gerestaureerd, voordat ze als bruikleen naar een overzichtstentoonstelling in het MoMA, New York en Kunsthaus Zürich zullen gaan. Ook deze restauraties zullen plaatsvinden in een daarvoor ingericht atelier in de Kunst Studio.

Uit de collectie toegepaste kunst zijn twee stoelen naar ontwerp van H.P. Berlage geconserveerd. Ze zijn daarna getoond op de tentoonstelling *Design Derby*.

Conserveringen en restauraties per verzamelgebied:

	Conserveringen	Restauraties
Oude kunst	46	1
Moderne kunst	34	8
Toegepaste kunst	20	3
Werken op papier	1.279	192
Totaal	1.379	204

Registratie en documentatie

2015 is een druk jaar voor gegevensverwerking in de digitale collectie-informatie-systemen: TMS en Adlib. Wat TMS betreft komt dat door de vele nieuwe aanwinsten en bruiklenen die het museum registreert en doordat gegevens uit een aantal grote projecten direct in het systeem worden verwerkt, met name de informatie uit de herijking en het herkomstonderzoek. Daarmee wordt TMS steeds meer het corebusiness systeem waarin alle informatie met betrekking tot objecten wordt verwerkt.

Het Documentatiecentrum besteedt extra aandacht aan beeldrecht. Er wordt een meerjarig project opgezet met als doel toestemming te verwerven voor niet-commercieel gebruik van beeldmateriaal

van werken waarop auteursrecht berust. Dat is extra belangrijk nu het museum werkt aan een vernieuwde Collectie Online. Op de website worden de objecten gepresenteerd in samenhang met andere kunstwerken uit de collectie. Daarnaast kan men biografieën en verhalen over de collectie lezen en zullen onderzoeken worden gepresenteerd. De afdeling werkt in 2015 verder aan een opschoonproject voor de objectmappen oude kunst, volgend op het project met moderne kunst documentatie en besteedt verder bijzondere aandacht aan haar archieven.

Enkele cijfers uit TMS

Aantal objectverplaatsingen:	39.545
Aantal mutaties in records:	208.489
Aantal nieuwe records:	4.191
Aantal gevalideerde objecten ('BoijmansBasis'):	1.267

Cijfers beeldmateriaal

Totaal aantal mailbewegingen i.v.m. fotobestellingen:	6.200
Aantal digitale aanvraagformulieren:	397
Aantal in TMS gekoppelde foto's:	17.096

Bibliotheek

Met bijna 140.000 titels, waaronder een unieke collectie bronnen over het surrealisme, behoort de bibliotheek van Museum Boijmans Van Beuningen tot de best gesorteerde museale kunsthistorische bibliotheken van ons land. Het afgelopen jaar staat voor een belangrijk deel in het teken van het herkomstonderzoek. Er wordt intern veel aangevraagd en retrospectief wordt de collectie veilingcatalogi uit de periode 1930-1950 gecatalogiseerd in het bibliotheeksysteem Adlib. Deze categorie wordt in toenemende mate geraadpleegd bij het zoeken naar de herkomst van kunstwerken.

Publicaties van de bibliotheek zijn in 2015 te zien op de tentoonstellingen *There is something in the Air*, in het Duitse Museum Villa Rot, de presentatie *On Pixels and Cathedrals*

– *Artists' books by Laurence Aëgerter and Anouk Kruithof* in PrintRoom Rotterdam en op de tentoonstelling *Design Derby*. Als bijzondere aanwinsten mogen worden genoemd de catalogus *Le surréalisme en 1947* en een collectie van ongeveer 50 bedrijfsfotoboeken, geschonken door de heer en mevrouw Bout. De vorig jaar gestarte verzameling kunstenaarsboeken met steun van een Amerikaanse verzamelaar is inmiddels gegroeid tot 127 stuks. In de bibliotheek vinden verschillende rondleidingen plaats voor studenten van het Piet Zwart Institute en de Universiteit Groningen; voor het tweede jaar op rij worden derdejaars van de Willem de Kooning Academie ontvangen voor een presentatie over kunstenaarsboeken.

Zie voor bezoekersaantallen en andere kengetallen bijlage C.

Onderzoek

Herkomstonderzoek

Sinds 2009 is het museum betrokken bij het landelijke onderzoeksproject *Museale Verervingen vanaf 1933* van de Nederlandse Museumvereniging. Doel van dit project is om na te gaan of er vanaf 1933 aanwinsten in Nederlandse museumcollecties terecht zijn gekomen waarvan de herkomst vragen oproept met betrekking tot de Tweede Wereldoorlog. In de tweede helft van 2015 maakt het herkomstonderzoeksteam een eindsprint en rondt het onderzoek naar de verwervingen tot 1954 af. Vanaf 2016 wordt systematisch verder gewerkt aan het herkomstonderzoek naar verwervingen vanaf 1955. Omdat het museum graag openheid biedt over de herkomst van objecten is deze informatie sinds 2010 toegankelijk via de website. In de nabije toekomst zullen ook objecten online worden gepresenteerd waarvan de

herkomst niet sluitend kon worden gemaakt. Dat betekent niet per definitie dat die stukken besmet zijn, maar dat informatie ontbreekt. Het museum doet in die gevallen een oproep aan een ieder die meer informatie kan verstrekken, zich te melden.

Overige onderzoeksprojecten

In 2015 is verder gewerkt aan het meerjarige onderzoek naar de bestandscatalogus surrealisten uit de museumcollectie. Hiervoor zullen alle surrealistische werken uit de collectie worden beschreven en voorzien van een begeleidende tekst en wordt er ook aandacht geschonken aan de bibliofiele collectie surrealisme. Tevens is het onderzoek naar de bestandscatalogus van Daan van Golden voortgezet.

De sector verleent in 2015 medewerking aan diverse onderzoeksprojecten waaronder het Bruegel Project (2016), een PhD onderzoek van de Université de Versailles naar legeringen van bronzen en koperen kandelaars en een project van Factum Arte waarvoor het schilderij *Heilige Antonius Abt* van Ercole de' Roberti 3D is gescand, zodat virtueel het grote altaarstuk, waar de heilige Antonius oorspronkelijk onderdeel van is, kan worden gereconstrueerd.

Aanwinsten

stilt uit de film *Conducting Boijmans* van Sonia Herman Doiz

René Magritte *Le miroir vivant*, 1928

olieverf op doek

54,3 x 73 x 1,8 cm

aankoop Vedovi Gallery, Brussel met steun van de Vereniging Rembrandt (mede dankzij haar Dura Kunstfonds), het Mondriaan Fonds, Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, Stichting Fonds Willem van Rede, het Prins Bernhard Cultuurfonds (mede dankzij haar Breeman Talle Fonds) de BankGiro Loterij en particulieren

Eind 2013 sta ik in het Museum of Modern Art in New York voor *Le miroir vivant* van René Magritte. Het is een van de tweeën-veertig woord/beeld schilderijen die Magritte in de jaren 1926-1929 maakte, de periode waarin hij zich in Parijs verbond aan de surrealistische kring rondom André Breton. Magritte experimenteert in deze vroege werken met de associatieve, beeldende werking van woorden en van taal.

Als die nou eens te koop zou zijn, dacht ik op dat moment. 's Middags ontmoette ik in Manhattan de dochter van de eigenaresse die me wel hoop gaf maar geen uitsluitsel kon geven. Afgelopen jaar hing het werk, dat was voor ons een verrassing, op de kunst- en antiekbeurs TEFAF in Maastricht waarna het in een bliksemactie dankzij de Vereniging Rembrandt en het Mondriaan Fonds, de BankGiro Loterij, Prins Bernhard Cultuurfonds, onze huisstichtingen en giften van particulieren kon worden aangekocht. Een fantastische aanwinst die mooi past in het surreële profiel van de museumcollectie en een plek krijgt tussen de kunstwerken die het museum in de jaren zeventig kocht van de verzamelaar Edward James. Een 'levende spiegel' voor de Rotterdamse collectie in het jaar dat er ook een Collectiegebouw kwam.

Sjarel Ex
Directeur

Anoniem Collectie van circa 300 souvenirrozen, circa 1850-1875

staalgravures en lithografieën
diverse afmetingen
schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije / aankoop met steun van Stichting Lucas van Leyden

Souvenirs zijn van alle tijden. Wie verre reizen maakt, neemt graag iets mee voor thuis, een tastbare herinnering die tegelijk ook een bewijs is. Al in de middeleeuwen prikten pelgrims speldjes op hun hoed van de bedevaartsoorden die zij hadden bezocht. Later waren het vooral prenten met stadgezichten en bezienswaardigheden die door reizigers als souvenir konden worden gekocht. Met de opkomst van trein en stoomschip in de negentiende eeuw werd het maken van lange reizen eenvoudiger en ook binnen handbereik voor een breder publiek. Prentuitgevers speelden in op deze markt met een keur aan afbeeldingen van beroemde steden en verre oorden. Het was de Hamburgse firma Adler die tegen 1850

een nieuwe en bijzonder succesvolle formule ontwikkelde: de souvenirroos.

Souvenirrozen zijn gestante prenten met voorstellingen van de bezienswaardigheden van één stad, kuuroord of badplaats. Dichtgevouwen is de afbeelding van een roos zichtbaar, maar bij opening wordt de kijker verrast door het vele beeld, meestal zo'n 28 plaatjes van de voornaamste gebouwen en monumenten. Een voorbeeld is deze Roos van Parijs, nog zonder de Eiffeltoren (deze werd pas tijdens de Wereldtentoonstelling van 1889 in Parijs gerealiseerd) maar wel al met de Arc de Triomphe en andere bezienswaardigheden die nog altijd geliefd zijn bij toeristen. Souvenirrozen zijn er vooral van Europese plaatsen, maar ook uit andere continenten: van Kaapstad tot Melbourne en van New York tot Rio. De verworven collectie, bijeengebracht gedurende ruim een halve eeuw, is de grootste ter wereld, met behalve de op zich al zeldzame rozen ook proefdrukken en varianten.

Peter van der Coelen
conservator prenten en tekeningen

foto Nieuwe Beelden Makers

Corwyn Lund Microphone Bouquet, 2014

steengoed, glazuur

56 x 75 x 55 cm

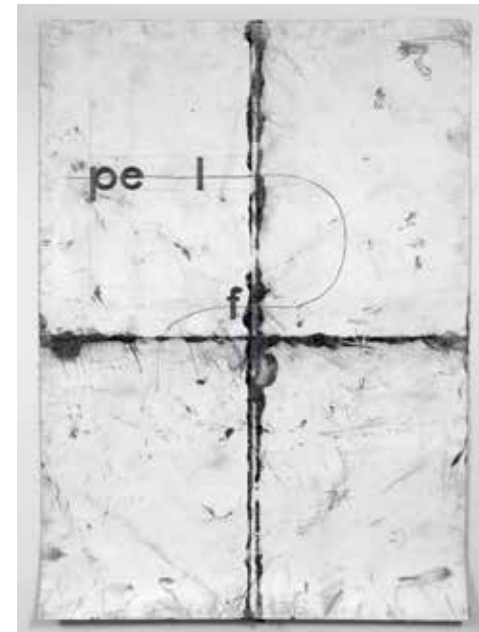
bruikleen: Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, aangekocht met gelden uit de nalatenschap van Koster & Quist

De Canadese kunstenaar Corwyn Lund (1972) brengt in zijn werk vergeten onderwerpen in herinnering. De architectuur van de omringende ruimte en de relatie tot de toeschouwer vormen hierbij een belangrijk aspect. Het keramische werk *Microphone Bouquet* refereert, zoals de titel suggereert, aan een 'boekje' microfoons, zoals we dat kennen van persconferenties. Na afloop van deze persmomenten herinneren alleen de microfoons nog aan het vaak slechte nieuws dat is gebracht. De collectieve rouw is van korte duur – een dag later is het nieuws alweer vergeten. Met *Microphone Bouquet* wil Lund deze vluchtige momenten van gedeelde tragedie vereeuwigen. Het

object is onderdeel van een serie werken die hij maakte tijdens een werkperiode in het Europees Keramisch Werk Centrum (EKWC), Oosterwijk. In 2015 wordt het getoond in de tentoonstelling *Keramiek, een queeste*. Door de sculptuur direct op de grond in een hoek van de ruimte te plaatsen, gaat het een relatie aan met de museumarchitectuur: de microfoons lijken uit het gebouw te groeien. Het zwaartepunt van de collectie keramiek van Museum Boijmans Van Beuningen ligt bij twintigste-eeuws studiokeramiek. Met de schenking van de verzameling van Ronald Kuipers in 2014 heeft ook kunstkeramiek een plek in de collectie gekregen en is er een nieuwe dynamiek in deze deelcollectie gekomen. De verwerving van *Microphone Bouquet* vormt een eerste stap in de uitbreiding van dit nieuwe verzamelgebied.

Nora Leijen

samensteller tentoonstelling *Keramiek, een queeste*
registrar kunstnijverheid en vormgeving

Tony Lewis Flep, 2015

grafiet op papier

213,4 x 152,4 cm

aankoop Massimo De Carlo, Londen met steun van Dhr. Bruno Varon

De Amerikaanse kunstenaar Tony Lewis (1986) is geïnteresseerd in de relatie tussen semiotiek, taal en verbeelding en creëert met zijn werk een rake vertelling waarin het historische en het autobiografische elkaar voortdurend afwisselen. Elke tekening is een woord, maar elk woord – en elk non-woord – is in potentie een tekening: een woord is een op zichzelf staand, betekenisvol element van gesproken of geschreven taal, terwijl een non-woord een groep letters is zonder duidelijke opzet of betekenis. Lewis gebruikt pseudo-woorden die daar ergens tussenin zitten: losstaande grammaticale eenheden, waarvan de volgorde noch de betekenis wordt ingegeven

door hun relatie tot het systeem van een zin of uitspraak.

Flep is een grote tekening van vier samengevoegde vellen papier die worden onderbroken door vier letters, F-L-E-P, die achterstevoren gelezen moeten worden en die de verbeelding van de toeschouwer alle vrijheid laten de alinea af te maken. Geheel in de traditie van het werk van taalgerichte conceptuele kunstenaars, waarvan het museum treffende voorbeelden in de collectie heeft (onder meer van Lawrence Weiner, Marcel Broodthaers, Christopher Wool, Carel Blotkamp, Salvo), gaat het er Lewis niet om dat het werk op zich begrijpelijk is, maar is het meer een kwestie van ervaren, van het oprekken van de relatie tussen (persoonlijke) herinnering en een (algemeen) maatschappelijk bepaald begrip van het getoonde.

Francesco Stocchi

conservator moderne en hedendaagse kunst

Kees van Dongen Café de Nichtlamp, 1902-1903

krijt, potlood, aquarel en penseel in zwarte inkt op papier en karton
460 x 285 mm
bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking de heer H.R. Okkens

Een oude man zit onderuitgezakt op een stoel voor 'logement' Café de Nichtlamp. Dit roemruchte Rotterdamse nachthuis aan de Zandstraat 51 was begin twintigste eeuw een begrip. Het werd bestierd door Jacoba Bogers, ook wel 'Kleine Koosje' genaamd. Publieke vrouwen huurden er kamers. Althans, totdat op nummer 53 een politiepост werd gevestigd, toen was het snel uit met de pret. De Rotterdamse kunstenaar Kees van Dongen was begin twintig toen hij het leven in de Zandstraatbuurt vastlegde voor het Rotterdams Nieuwsblad. Veel van deze tekeningen fungeerden in 1917 als illustraties

voor *Het rosse leven en sterven van de Zandstraat*, geschreven door zijn vriend, de verslaggever M.J. Brusse, zo ook *Café de Nichtlamp*. Waar de oude man naar tuurt is onduidelijk. Voor hem staat geen tafel met een glaasje en een gesprek met de half zichtbare man naast hem voert hij ook niet. Die misnoedige sfeer verbeeldt wat Brusse beschreef; een wereld van bonte coulissen en klatergoud, maar van binnen listig en voos, een verraderlijke, maar verleidelijke val. *Café de Nichtlamp* was meermaals te zien in het museum, onder meer in de tentoonstelling *De grote ogen van Kees van Dongen* (2010/2011). Het vormt een mooie aanvulling op de andere werken van Van Dongen in de collectie, waaronder de vroege tekening *Rue chaude à Rotterdam* (1902).

Sandra Kisters
hoofd collectie en onderzoek
Sybold van Ravesteyn

foto Studio Tromp, Rotterdam

fauteuil, 1936

verchromd stalen buisframe, houten armleggers, meubelstof
78 x 60 x 71 cm
schenking Carel Blotkamp uit de nalatenschap van Hoos Blotkamp-de Roos, 2014

Uit de nalatenschap van Hoos Blotkamp-de Roos (1943-2014) ontving het museum een bijzondere stoel van de in Rotterdam geboren Sybold van Ravesteyn (1889-1983). Van Ravesteyn was in eerste instantie architect. Voor Rotterdam ontwierp hij, naast enkele treinstations, ook diergaarde Blijdorp. Daarnaast, zoals niet ongebruikelijk bij architecten, ontwierp hij meubels, die een ontwikkeling laten zien van streng en minimalistisch naar elegant en overdadig. Deze nieuwe aanwinst betreft een voorbeeld van zijn latere decoratieve stijl. De leunstoel werd in 1936 ontworpen voor de Brandwaarborg Maatschappij Tiel-Utrecht in Utrecht. Het gebouw met zijn barokke meubels zorgde in dat jaar voor veel

commotie bij de strenge, nieuw-zakelijke architecten in Nederland. In 1937 liet Van Ravesteyn dezelfde leunstoel maken voor het interieur van het koninklijke motorjacht *Piet Hein*. Aangezien van deze versie vaststaat dat de firma Mutters de producent was, mogen we ervan uitgaan dat ook de eerdere leunstoelen naar dit ontwerp door deze Haagse meubelfabriek werden uitgevoerd. Men ging in Den Haag vakkundig te werk. Dat bleek toen in verband met een kleine restauratie de stoel en zijn bekleding uit elkaar gehaald werden. Samen met de veel strakkere fauteuil voor Metz & Co van J.J.P. Oud uit 1934, die eveneens dit jaar werd verworven, is de collectie buisstoelen nog representatiever geworden dan zij al was.

Mienke Simon Thomas
senior conservator toegepaste kunst en vormgeving

foto Nieuwe Beelden Makers

Melanie Smith 115 Thoughts on Insubstantial Subjects and Matter, 2010

gemengde techniek, diverse materialen
301,5 x 269,8 x 60 cm per vitrine
aankoop Galerie Peter Kilchman Zürich,
met steun van de BankGiro Loterij en het
Mondriaan Fonds

Van 11 oktober 2014 tot 11 januari 2015 zijn zes opeenvolgende zalen van het museum ondergedompeld in een gifgroen en felroze licht. In deze setting worden onder meer een aantal films en grote, houten vitrines vol raadselachtige objecten getoond. Deze werken zijn tussen 1994 en 2014 vervaardigd door de Britse kunstenaar Melanie Smith (1965), woonachtig in Mexico-Stad. Na afloop van de tentoonstelling verwerft het museum twee van de tentoongestelde vitrines gevuld met allerlei architectonische modellen, schelpen, plastic bladeren, houten dierfiguren en oude ansichtkaarten.

Deze objecten kunnen worden opgevat als gestolde gedachten die verband houden met een van de belangrijkste thema's in Smiths werk: het spanningsveld tussen de mens, machines en de natuur. Als beschouwer krijg je een indruk van Smiths inspiratiebronnen en motieven, zonder dat je je vinger op de onderliggende structuur – de relaties tussen de objecten – kunt leggen. De aankoop vormt een mooie aanvulling op Smiths film *Fortlandia* (2014) in de museumcollectie, waarin de spanning tussen de natuur en industriële ontwikkelingen verder wordt uitgewerkt. Deze film speelt zich af in Brazilië waar Henri Ford in 1928 een rubberplantage probeerde op te zetten. Dit project eindigde in een mislukking omdat de natuur er zich als het ware tegen verzette. Samen met de film *Xilitla* (2010), is Smith nu met drie sleutelwerken vertegenwoordigd in de collectie.

Saskia van Kampen-Prein
conservator moderne en hedendaagse kunst

foto Studio Tromp, Rotterdam

Hans Schüpflein Groep van tien soldaten met zwaarden (afkomstig uit de 'Triomf van Maximiliaan'), circa 1517-1518

houtsnede (proefdruk)
270 x 372 mm
aankoop August Laube Buch- und
Kunstantiquariat, Zürich met steun van
Stichting Lucas van Leyden

De *Triomf van Maximiliaan* is een monument in de geschiedenis van de prentkunst. De Habsburgse keizer Maximiliaan I geldt als de eerste machthebber die het nieuwe medium heeft gebruikt als 'propagandamiddel' van het allerhoogste niveau. Ter verzekering van zijn nagedachtenis heeft hij diverse ambitieuze projecten opgezet waaraan gewerkt werd door de beste grafici van zijn tijd. De *Triomf van Maximiliaan* bestaat uit liefst 137 houtsneden, die samen een fries van 54 meter lang vormen. De ontwerpen stammen hoofdzakelijk van de renaissancekunstenaars Hans Burgkmair en Albrecht Altdorfer.

In de *Triomf van Maximiliaan* paradeert een stoet van hovelingen, soldaten, muzikanten, jagers, ridders, ruiters en bedienden. Vaandeldragers vertegenwoordigen de diverse territoria van Maximiliaans rijk en triomfwagens vieren de overwinningen van de keizer. Dit blad, ontworpen door de Neurenbergse schilder Hans Schüpflein, toont een tiental 'verdienstelijke soldaten', gehuld in landsknechtendracht en met forse zwaarden op de schouder.

Bij het overlijden van de keizer in 1519 was de reeks nog niet voltooid. Eeuwenlang bleven de houtblokken op de plank liggen en de eerste complete uitgave verscheen pas in 1777. De werkelijke kwaliteit van de prenten komt alleen naar voren in de zeldzame proefdrukken, die nog voor de dood van Maximiliaan moeten zijn gemaakt. Ze zijn te herkennen aan de nog onbeschadigde lijnen en de scherpe afdruk waarin alle details goed tot hun recht komen.

Peter van der Coelen
conservator prenten en tekeningen

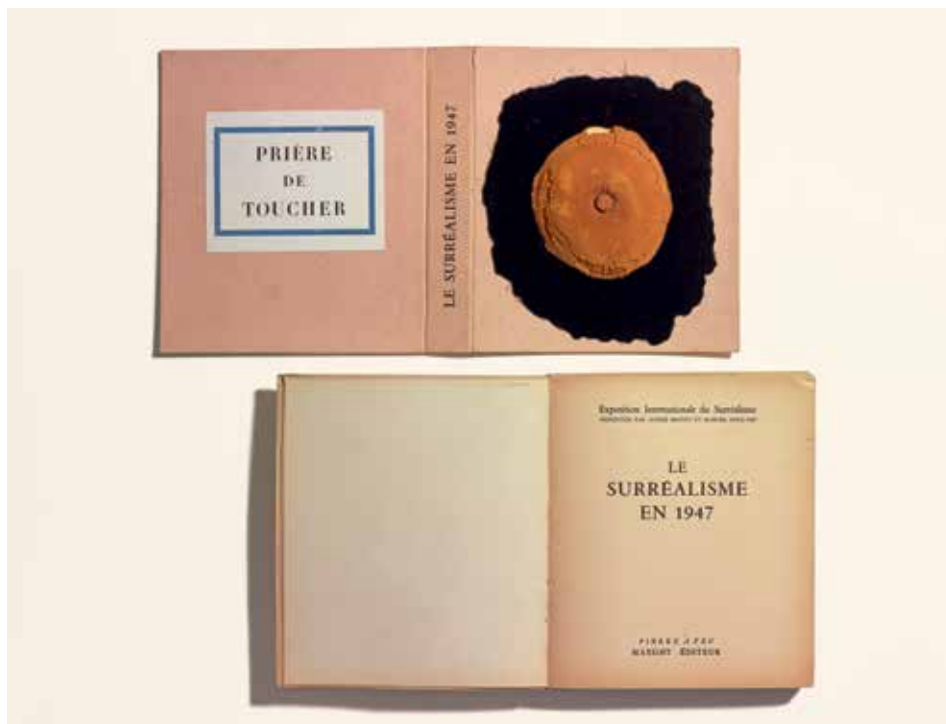

foto Studio Tromp, Rotterdam

Marcel Duchamp Le surréalisme en 1947: Exposition Internationale du Surréalisme, 1947 catalogus met 25 prenten

24,2 x 20,8 x 2,3 cm

aankoop Ursus Books Ltd., New York met steun van de BankGiro Loterij

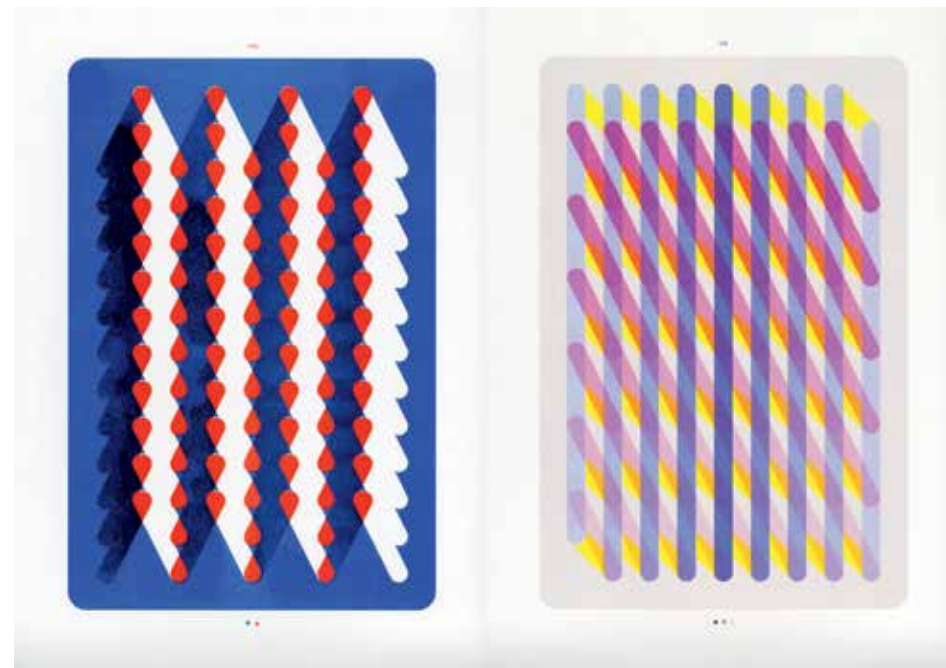
Op 16 mei 1990 koopt het museum op de veiling van Sotheby's in New York een multiple van Marcel Duchamp, getiteld *Prière de Toucher*. Vertaald betekent dit zoiets als 'Gelieve aan te raken'. Het kunstwerk bestaat uit een schuimrubberen borst die op een lap zwart fluweel is geplakt, waarna het geheel op een kartonnen plaat is bevestigd. Hoewel deze multiple vaker los wordt aangeboden, betreft het hier in feite de luxe omslag van de catalogus van de *Exposition*

Internationale du Surréalisme, die in juli en augustus 1947 plaatsvond in Galerie Maeght in Parijs. De door André Breton en Duchamp geredigeerde catalogus zelf, *Le surréalisme en 1947*, ontbreekt echter in het museum.

Ook de reguliere editie van de catalogus, met op het omslag een foto van een naakte borst op eenzelfde lap fluweel, is niet aanwezig in de bibliotheekcollectie.

Na enkele vergeefse pogingen slaagt de bibliotheek er begin 2015 in om deze bijzondere catalogus – met 25 werken originele grafiek van onder anderen Hans Bellmer, Max Ernst, Joan Miró en Yves Tanguy – aan te kopen bij Ursus Books & Prints in New York. Hiermee zijn boek en omslag na 25 jaar weer herenigd.

Erik van Boxtel
hoofd bibliotheek

Sigrid Calon To the extend of / \ | & -, 2013

cassette met 130 risoprints

420 x 297 mm

aankoop kunstenaar met steun van Stichting Lucas van Leyden

Sigrid Calon is visueel kunstenaar en werkzaam in Tilburg. De afgelopen jaren heeft zij een eigenzinnig oeuvre ontwikkeld dat gebaseerd is op vastgestelde systemen en wetmatigheden. Ze speelt met de beperking van een proces, maar zoekt desondanks toch het toeval op. Door deze fascinaties te combineren kan ze uiteindelijk krachtige visuele composities maken.

De printbox *To the extend of / \ | & -* bevat 120 bladen gemaakt met de risoprint techniek. Elk blad komt overeen met een pagina uit het gelijknamige boek. De bladen zijn het resultaat van een onderzoek naar de patronen die in een borduurgrid gemaakt

kunnen worden. Binnen een minimale basis van 3 bij 3 gaten kunnen 8 verschillende (borduur)steken worden gemaakt. Door het borduurgaren vervolgens naar 8 grafische kleuren te vertalen en hiermee de 'steken' uit te voeren ontstaan er grafische patronen. Ritmische herhaling en transparante rasters zorgen er uiteindelijk voor dat opmerkelijke visuele beelden tevoorschijn komen. De beste hiervan werkte Calon uit en bracht ze bij elkaar in deze box.

Calons werk is typerend voor de huidige generatie kunstenaars die speelt met regels en wetmatigheden. Haar onderzoek is berekend en analytisch, het eindresultaat vrij en associatief. Het werk van Calon zindert van kleur en heeft een enorme visuele beeldkracht.

Annemartine van Kesteren
conservator design

Presentaties

Hoofd: Cathy Jacob

- Het museum heeft in totaal 26.263 m² oppervlakte, waarvan circa 7.200 m² tentoonstellingsruimte
- In de museumzalen hangen 405 wall washers en spots en 500 tl-lampen
- In 2015 werft het museum 0,8 miljoen euro van derden voor tentoonstellingen.
- Het museum toont 772 bruiklenen van particulieren en musea tijdens tentoonstellingen
- Het museum presenteert permanent 3.150 stukken uit de eigen collectie en 772 bruiklenen in wisselende tentoonstellingen

Presentaties ontwikkelt en organiseert het tentoonstellingsprogramma van het museum. Dit programma bestaat uit tentoonstellingen met onderwerpen die variëren van oude kunst tot hedendaagse kunst en van pre-industriële vormgeving tot design, met als doel het bereiken van een gevarieerd en breed publiek. Het meerjaren-beleidsplan vormt hierbij het uitgangspunt. Belangrijk is de (inter)nationale erkenning en waardering van de presentaties, waarbij wordt gestreefd naar samenwerking op het gebied van ideeënuitswisseling, bruiklenen, gezamenlijke producties en overname van tentoonstellingen.

Presentaties bestaat uit vier projectleiders, een technische dienst met vijf vaste

medewerkers, een assistent en een hoofd (8,83 fte). Door het jaar heen ondersteunen vier tot zes stagiaires, afkomstig van verschillende universiteiten, de sector voor perioden van vijf tot zes maanden. Tijdens de op- en afbouw van tentoonstellingen wordt de technische dienst uit de flexibele schil rondom het museum versterkt met freelance werkende art handlers en tentoonstellingsbouwers, in drukke periodes loopt dit op tot wel 25 extra krachten. Alle middelen om de presentaties te maken zijn afkomstig uit bijdragen van derden, sponsoring, bezoekersinkomsten en buitenlandse overnames.

In 2015 zijn in het museum 37 grote en kleine tentoonstellingen te zien. Rondom de presentaties vinden activiteitenprogramma's plaats. De presentaties gaan in de meeste gevallen van start tijdens geclusterde openingen, doorgaans 3 per jaar. De openingen bestaan uit een feestelijk programma waarbij de directeur of een conservator de tentoonstellingen toelicht en waarbij bijzondere gasten aanwezig zijn. Zo is bij de opening van de *Design Derby: Nederland-België (1815-2015)* Hare Majesteit Koningin Máxima aanwezig en vertelt Herman Pleij een bevolgen verhaal over de middeleeuwen bij de opening van *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel*.

Voor bezoekers is er altijd iets nieuws te zien en te beleven. Dit maakt het museum tot een dynamische en energieke plek. Ook buiten de muren van het museum vinden regelmatig presentaties plaats. Zo is *The Future of Fashion is Now* (2014) te zien in Shanghai en reist de tentoonstelling *Design Derby: Nederland-België (1815-2015)* door naar de samenwerkingspartner Design museum Gent.

Collectiepresentaties

Het museum toont collectiepresentaties in het Van der Steur-gebouw (1935) en in het Paviljoen Van Beuningen-de Vriese (1991). De wisselende tentoonstellingen zijn voornamelijk te zien in de vleugel gebouwd door architect Alexander Bodon (1972) en architecten Robbrecht en Daem (2003).

De collectiepresentaties worden om de paar jaar opnieuw ingericht. In 2011 ging *De Collectie Verrijkt* van start op de eerste verdieping van het Van der Steur-gebouw, met voornamelijk schilderijen van de oude meesters tot aan de moderne tijd. In 2012 is de begane grond opnieuw ingericht onder de noemer *De Collectie Vormgeving* en sinds 2013 toont het Paviljoen Van Beuningen-de Vriese *Studiecollectie 2*, waarin de toepassing van het materiaal metaal van de middeleeuwen tot aan de dag van vandaag centraal staat. Gepland was om de collectieopstelling in 2015 opnieuw in te richten, maar halverwege het jaar is om financiële redenen besloten dit uit te stellen. Dit betekent niet dat er niets is gebeurd, want ook een collectiepresentatie die al staat vraagt aandacht met tussentijdse aanpassingen en permanent onderhoud. Soms worden kunstwerken tijdelijk uitgeleend aan collega-musea waardoor een vervangend werk nodig is of worden werken tijdelijk van zaal gehaald voor een noodzakelijke conservering of restauratie. Daarnaast raken titelkaartjes en zaalteksten verouderd en ook het licht in de zalen vereist permanente aandacht. Een nieuwe aanwinst kan ook aanleiding zijn voor een verandering in de vaste opstelling: zo werd *Le miroir vivant* (1928) van René Magritte toegevoegd aan de surrealistenzaal.

Daglicht

Objecten in museumzalen kunnen op uiteenlopende manieren worden belicht. Hierbij kunnen verschillende criteria een rol spelen,

waaronder sfeer, gemak of duurzaamheid. Museum Boijmans Van Beuningen stelt bij de presentatie van schilderijen een zo dicht mogelijke benadering van daglicht voorop. Dit komt de kleurkwaliteit van de werken ten goede. Het daglicht is het beste te benaderen door een combinatie van tl-verlichting met daglichtkwaliteit en een speciale halogeenlamp als spot. Waar mogelijk wordt dit vermengd met daglicht dat via het plafond met schuine lamellen en door de ramen naar binnen valt. Sinds halogeenlampen uit de handel zijn gehaald moet het museum op zoek naar een alternatief. Er wordt intensief gezocht naar een LED-lamp met voldoende kleurweergave en kleurtemperatuur. Omdat er nog geen LED-lamp op de markt is die aan de door het museum gewenste specificaties voldoet, wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe lamp. Philips heeft hierin het voortouw genomen en beeldend kunstenaar Peter Struycken is als adviseur in dit traject betrokken.

Wisselende tentoonstellingen

De wisselende tentoonstellingen vinden vooral plaats in het gedeelte van het gebouw dat in 1972 door Alexander Bodon en in 2003 door Robbrecht en Daem is gebouwd. Deze vleugel is anders van karakter en sfeer. Hier heerst de dynamiek van wisselingen, groepsbezoek en commerciële functies. Het in 2008 geopende entreegebied is het middelpunt van dit deel van het museum en een multifunctionele en bezienswaardige ontmoetingsplek. In dit gratis toegankelijke gedeelte bevinden zich de informatiebalie, de Espresso-bar, de museumwinkel, de Kunst Studio, twee tentoonstellingszalen, het prentenkabinet en de bibliotheek.

De eigen collectie staat begin 2015 centraal in het tentoonstellingsprogramma. Zelden zijn er zoveel tentoonstellingen gelijktijdig te zien geweest met de eigen collectie als

vertrekpunt: *La La La Human Steps* met ruim honderd werken over *la condition humaine*, de nieuwe aanwinst *De kamer met balkon in Spurvekjul* (1911) van Vilhelm Hammershøi omringd met ruim zestig andere interieurwerken uit de volle breedte van de geschiedenis. En *In scène gezet*, waar vormgeving en beeldende kunst uit de laatste decennia met elkaar vermengd worden en waar de traditionele scheidslijnen tussen tijdspereodes, stijlen en bewegingen zijn losgelaten.

De zomer staat in het teken van vormgeving. Allereerst de *Design Derby: Nederland-België (1815-2015)* met 200 jaar vormgeving in Nederland en België waarbij de objecten uit de twee buurlanden, variërend van zilver, glas, keramiek en affiches tot meubels, mode en auto's met elkaar vergeleken kunnen worden met het idee van vriendschappelijke wedstrijd in het achterhoofd. Verder een tentoonstelling van Ted Noten die de inhoud van zijn atelier naar het museum verhuisde,

een Design Column met de titel *Migration Matters* over het actuele thema vluchtelingen en een steeds veranderende installatie met eigen verzamelingen van grafisch vormgeefster Lies Ros.

In het najaar kijken we terug naar de middeleeuwen. Met de tentoonstelling *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel* staat de periode centraal waarin schilders en prentmakers voor het eerst afstapten van de religieuze thema's en het alledaagse leven in hun werk tot onderwerp nemen, met marskramers, boeren, liefdesparen, geldwisselaars, lust, pijn en gierigheid. Het drieluik *De hooiwagen* van Jheronimus Bosch uit het Museo Nacional del Prado in Madrid staat als kroonjuweel centraal in de tentoonstelling opgesteld; dit werk alleen al is voor veel bezoekers reden om een bezoek aan het museum te brengen.

Zie voor een overzicht van alle presentaties bijlage D.

Het middenpaneel van het drieluik *De hooiwagen* van Jheronimus Bosch wordt op zaal geplaatst

Tentoonstelling Design Derby: Nederland-België (1815-2015), foto Aad Hoogendoorn

Tentoonstelling *Sensory Spaces 6* – Sara VanDerBeek, foto Studio Hans Wilschut, Rotterdam

Tentoonstelling *Keramik, een queeste. Een selectie uit drie privéverzamelingen (Kuipers, Koster & Quist en Den Blaauwen)*, foto Nieuwe Beelden Makers

Tentoonstelling *Sensory Spaces 7* – Aleksandra Domanović, foto Studio Hans Wilschut, Rotterdam

Tentoonstelling *Design Derby: Nederland-België (1815-2015)*, foto Aad Hoogendoorn

Tentoonstelling *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel*, foto Aad Hoogendoorn

Tentoonstelling *Design Column #10 – Crazy Care*, foto Lotte Stekelenburg

Tentoonstelling *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel*, foto Aad Hoogendoorn

Tentoonstelling *Pam Emmerik – Maanmensen*, foto Aad Hoogendoorn

Tentoonstelling *La La La Human Steps*, foto Ernst Moritz

Dansduet van choreograaf Édouard Lock van dansgezelschap *La La La Human Steps* met de dansers Gesine Moog en Jac Carlsson van het Cullberg Ballet in de tentoonstelling *La La La Human Steps*, foto Fred Ernst

Tentoonstelling *La La La Human Steps*, foto Ernst Moritz

Crumping duel tussen dansers Ques en Claerence Person in de tentoonstelling *La La La Human Steps*, foto Aad Hoogendoorn

Tentoonstelling Lies Ros – In mijn verzamelingen kan ik wonen, foto Lotte Stekelenburg

Tentoonstelling Ron Nagle – Chewing Gum Monuments, foto Lotte Stekelenburg

Tentoonstelling Ted Noten – Non Zone, foto Lotte Stekelenburg

Tentoonstelling Eveline Visser – The Bird's Empire, foto Lotte Stekelenburg

Tentoonstelling Martin Assig – Glückhaben, foto Lotte Stekelenburg

Relatiebeheer en filantropie

Hoofd: Deirdre Carasso

- 1.339 mensen zijn Boijmans Vriend
- 95 particulieren zijn lid van de Gezelschappen
- 14 bedrijven zijn lid van de Boijmans Business Club
- 37 bedrijven zijn aangesloten bij het museum als Boijmans Corporate Member
- 4 bedrijven maken bijzondere projecten mogelijk
- 24 fondsen en stichtingen dragen bij aan projecten
- 70 bijeenkomsten worden door relaties in het museum georganiseerd

Museum Boijmans Van Beuningen wordt door vele handen gedragen. Dankzij de steun van vele begunstigers kan het museum bezoekers inspireren, door middel van tentoonstellingen, educatieve projecten, nieuwe aanwinsten en restauraties. In 2015 zijn het de in dit hoofdstuk genoemde particulieren, bedrijven en fondsen die dit mogelijk maken. Het museum is hen allen zeer dankbaar voor hun genereuze steun, betrokkenheid en vertrouwen.

Relatiebeheer en filantropie richt zich op het optimaal onderhouden van de goede contacten van het museum en het leggen van nieuwe contacten. De afdeling bestaat uit een hoofd, een medewerker fondsen, een

medewerker voor de relaties met bedrijven, een medewerker ontvangsten/commerciële verhuur, een medewerker vrienden en een ondersteunende medewerker (4,44 fte). Acht ambassadeurs ondersteunen de afdeling als lid van de Fundraising Board met hun kennis, tijd en netwerk, evenals negentien notarissen, fiscalisten, advocaten en accountants van het Boijmans Genootschap. Het museum is hen zeer dankbaar voor hun inzet en betrokkenheid.

Hoogtepunten

De Boijmans Vrienden reizen in het begin van het jaar af naar België voor de tweejaarlijkse Vriendenreis – een lang weekend vol kunst. In gezelschap van conservator Mienke Simon Thomas bezoekt de groep de Verbeke Foundation, verschillende musea in Gent en Mons en als afsluiter brengen zij een bezoek aan keramist Pieter Stockmans in zijn showroom in Genk. Hare Majesteit Koningin Máxima opent in het bijzijn van 200 genodigden de tentoonstelling *Design Derby: Nederland-België (1815-2015)*. In oktober organiseert het museum het eerste Kring Van Eyck Feest. De leden van deze Kring maken gezamenlijk de tentoonstelling *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel* mogelijk en krijgen een preview van de opbouw van deze expositie. Gedurende de feestelijke avond zeggen vele nieuwe leden hun steun aan het museum toe. In november vindt de tweede editie plaats van het Boijmans Diner voor de Gezelschappen die bestaan uit particuliere begunstigers. In het najaar sluiten tien ambassadeurs zich aan bij het nieuwe initiatief @Boijmans dat in januari 2016 wordt gelanceerd: een nieuw Vriendenlidmaatschap voor kunstliefhebbers tot 45 jaar. Tenslotte slaagt het museum er vlak voor het einde van het jaar in om het

werk *Le miroir vivant* van René Magritte te verwerven, met dank aan vele fondsen en particulieren.

Subsidiënten

Gemeente Rotterdam

Museum Boijmans Van Beuningen is een zelfstandige organisatie die mede wordt gefinancierd door de gemeente Rotterdam. Dit is al sinds de oprichting van het museum in 1849 een succesvolle samenwerking. De gemeente steunt daarnaast educatieve projecten, waardoor jaarlijks tientallen kinderen intensief in aanraking komen met musea.

In 2015 droeg de gemeente bij aan:

- Educatief project *Cultuurcoach 2014-2015*
- Educatief project *Cultuurcoach 2015-2016*

BankGiro Loterij

Sinds 2006 wordt het museum gesteund door de BankGiro Loterij. Dit stelt het museum onder andere in staat om kunstwerken voor de collectie te verwerven en grootschalige tentoonstellingen te realiseren. In 2015 kan mede dankzij het aankoopbudget van de BankGiro Loterij onder andere het bijzondere, vroege werk van René Magritte aangekocht worden.

- Tentoonstelling *La La La Human Steps*
- Tentoonstelling *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel*
- Aankoop Karin van Dam, *Pok*
- Aankoop Marcel Duchamp, *Le surréalisme en 1947: exposition internationale du surréalisme*
- Aankoop René Magritte, *Le miroir vivant*
- Aankoop Ted Noten, *Animatiefilm SgrA* 1/3 + 1 AP*
- Aankoop Mai van Oers, zes tekeningen, *Zonder titel*
- Aankoop Johan van Oord, *190.5*

- Aankoop Johan van Oord, *Compositie 23.6*
- Aankoop Johan van Oord, *198.3*
- Aankoop J.J.P. Oud, *07d*
- Aankoop Melanie Smith, twee installaties, *115 Thoughts on Insubstantial Subjects and Matter*
- Aankoop Eveline Visser, *Le lit de Marie Antoinette*

Particulieren

Elke bijdrage is welkom. We danken iedereen die het museum in 2015 met een gift ondersteunt. Particulieren die het museum steunen met een gift vanaf 1.000 euro worden uitgenodigd om als begunstiger toe te treden tot één van de Gezelschappen die het museum kent: Kring Van Eyck, Gezelschap Bas Jan Ader, Gezelschap Salvador Dalí, Gezelschap Paul Cézanne en Gezelschap Jheronimus Bosch. We nemen deze begunstigers mee achter de schermen en betrekken hen bij bijzondere ontwikkelingen en projecten. In 2015 zijn deze particulieren, naast zij die onvermeld wens te blijven, lid van één van de gezelschappen:

Cees en Christina Alblas
Annie Doeksen Stichting
Renée van Beuningen
Liesbeth Bijvoet en Han Schuil
Leendert Bikker en Janneke Vrij
Eelco en Annemarie Blok-Weverling
Carel Blotkamp
Margriet de Boer en Dirk de Frenne
Frits en Tessa Bruijn
Jan en Els van Buren-Walvis
Simone en Allard Castelein-Van den Akker
Henk Christophersen en Erik van Ginkel
Lisa Couwenbergh en Sjarel Ex
Robert en Annemijn Crince le Roy-van Munster van Heuven
Eric-Paul Dijkhuizen en Willemien Dijkhuizen-Nauta

De heer J.J.C.M. van Dooremalen
De heer J. Drost en mevrouw K. de Regt
De heer F. van Gageldonk
Hans en Ted Galjaard
Jacob en Janine van der Goot-Nauta
Frans Gosses
De heer M. de Groene
De heer en mevrouw Hessels-de Bruin
JoAnn Gonzalez Hickey
De heer en mevrouw Hilders
De heer W.G.R. Hofman
Teunis Hol
Ingrid en Bert Huisman-Van Baaren
In4Art
De heer A.G. Jacobs en mevrouw C.M.M. Jacobs
Godelieve Janssen
Eveline Jurry en John Fiszbajn
JK Stichting
Kalthorn/Timmermans Fonds
Marielle Koppenol-Laforce
Albert en Catherine de Kreij

De heer en mevrouw Krikke
Maria Kuster
Joke en Steven Lamberts
De heer A. Lampe
Renate en Pepijn de Lange
Rick en Bernadette Linck-Derks
Hein en Barbara van der Loo
Jolande en Harald van Loon
Annemarie Lütjens
Jaap en Andrea van Manen
Albert Meuter
De heer J. Nauta
Nedspice Restauratiefonds
Han Nefkens Fashion on the Edge
De heer en mevrouw H.R. Okkens
Leo Oosterveer
De heer en mevrouw Overdevest
Niels Peteri en Kirsten van den Berg
De heer A. Plompen
Pooling Partners
Dirk Jan Postel
R.T. Holding BV

Leden van de Kring Van Eyck bekijken met kunstenaar Ted Noten zijn tentoonstelling *Non Zone*, foto Aad Hoogendoorn

Bas en Suzan Scheurwater-van de Bilt
Piet van der Slikke en Sandra Swelheim
Jan Dirk en Patricia Smit
Stichting Saphir
Jan en Henny Strooij-Sterken
Jan en Andrea Teunissen-Oprea
De heer en mevrouw Tiedemann
Bastiaan Vaandrager
Mevrouw P. Veder
Bart en Liesbeth de Ven-Buitenhuis
Mevrouw M. de Vroede
Mevrouw R. van der Waals
De heer en mevrouw Weisz
Mevrouw A. van Wensveen-Kolff en
de heer D.M.N. van Wensveen
Robert en Marijcke Willink
Martin L.M. Witjens
Olo en Tineke de Witt Wijnen-Jansen
Schoonhoven

Nalatenschappen

Het museum ontvangt een nalatenschap van:
- De heer B. Sprang

Schenken van kunst

Deze particulieren en bedrijven schenken of laten na, naast zij die onvermeld wensen te blijven, een of meerdere kunstwerken:

Woody van Amen
Bas van Beek
Diederiekje Bok en Hein Mevissen/
John Doe LA
C.H. Coolen-Kalkman
Karin van Dam
Gert Dumbar
Loes Emck-van Zanden
Pam Emmerik
Marja en Jan-Willem Groenendaal
Huibert Groenendijk

Lex Haak
Bert Kreuk
Kees van Leeuwen en Ton Terwel
Lightwell B.V.
Jonkheer F.C. van Nispen tot Sevenaer
NLXL
Ted Noten
H.R. Okkens
Johan van Oord
Kars Persoon
Adriaan van Ravesteijn
J.H. Roeterink
Wil Sandkuijl
C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije
J.A. Sonnenberg
Ronald Spoor en Marga de Bolster
Studio Swine
Ineke Tirion-Beijerinck
Turing Foundation
Bruno Varon
Arnout Visser en Richard Hutten
Hanneke Winter en Dick Versluis

Langdurige buiklenen

Deze particulieren, stichtingen en bedrijven geven, naast zij die onvermeld wensen te blijven, kunstwerken in langdurig bruikleen:

- Han Nefkens Fashion on the Edge
- Stichting Museum Boijmans Van Beuningen

Fondsen en huisstichtingen

Fondsen van particulieren, overheden en bedrijven zijn belangrijke steunpilaren van het museum. Daarnaast heeft het museum eigen huisstichtingen die ondersteuning bieden bij de belangrijkste taken: beheren, verwerven, presenteren en onderwijzen. Het museum is alle fondsen en stichtingen zeer dankbaar, ook zij die onvermeld wensen te blijven.

Blockbusterfonds
- Tentoonstelling *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel*

De Gijselaar-Hintzenfonds
- Educatief project Boijmans Taal- en rekenprogramma

Dutch Culture / BesteBuren
- Tentoonstelling *Design Derby: Nederland-België (1815-2015)*

Fonds 21
- Tentoonstelling *Design Derby: Nederland-België (1815-2015)*
- Videokanaal ARTtube

Fonds voor Cultuurparticipatie
- Educatief project Cultuureducatie in het VMBO

Goethe-Instituut
- Tentoonstelling *Martin Assig– Glückhaben*

Han Nefkens Fashion on the Edge
- Aankoop Viktor&Rolf, *Look 02, Haute Couture Van Gogh Girls, Collection 52*
- Aankoop Viktor&Rolf, *Look 08, Haute Couture Van Gogh Girls, Collection 52*
- Aankoop Viktor&Rolf, *Look 18, Haute Couture Van Gogh Girls, Collection 52*
- Aankoop Viktor&Rolf, *Look 10, Haute Couture Wearable Art, Collection 53*

Kalhorn/Timmermans Fonds
- Ondersteuning van de afdeling Relatiebeheer en filantropie

K.F. Heinfonds
- Tentoonstelling *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel*

Mondriaan Fonds
- Videokanaal ARTtube
- Tentoonstelling *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel*
- Tentoonstelling *Design Derby: Nederland-België (1815-2015)*
- Educatief project Boijmans Taal- en rekenprogramma
- Aankoop Bas van Beek, twee tulpenvazen, *JVDV-C en JVDV-V*
- Aankoop Hans Bellmer, *Sans Titre*
- Aankoop Karin van Dam, drie collages, *Facade 2, Facade 3, Facade 4*
- Aankoop Siobhán Hapaska, *The Inquisitor*
- Aankoop René Magritte, *Le miroir vivant*
- Aankoop Christien Meindertsma, *Bottom Ash Observatory*
- Aankoop Van Reek ten Bosch Banketje, 4 tekeningen
- Aankoop Melanie Smith, twee installaties, *115 Thoughts on Insubstantial Subjects and Matter*
- Aankoop Studio Wieki Somers, *Aoyama*
- Aankoop Koen Taselaar, *Multititled 6 (A Hammock Between A Rock And A Hard Place)*
- Aankoop Arnout Visser, *Salad Sunrise*
- Aankoop Arnout Visser voor Droog Design, *Salad Sunrise*
- Aankoop Arnout Visser, *Archimedes*
- Aankoop Hozan Zangana (ontwerp) en Suzan Becking (keramist), *Haft Sin collection Earth Dark*, 8-delig servies

Prins Bernhard Cultuurfonds (mede dankzij het Breeman Talle Fonds, afdeling Zuid-Holland en Cultuurfonds Conservatoren Stipendium)
- Educatief project Boijmans Taal- en rekenprogramma
- Tentoonstelling *Design Derby: Nederland-België (1815-2015)*
- Aankoop René Magritte, *Le miroir vivant*

- Conservatorenstipendium voor tentoonstelling *Fra Bartolommeo – de goddelijke renaissance*
- Tentoonstelling *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel*

Stichting Ammodo

- Serie tentoonstellingen *Sensory Spaces*
Sensory Spaces 6 – Sara VanDerBeek
Sensory Spaces 7 – Aleksandra Domanović

Stichting Bevordering van Volkskracht

- Tentoonstelling *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel*

Stichting Boek en Wurm

- Restauratieproject *Rembrandt als etser*

Stichting Bosch Research and Conservation Project

- Restauratie Jheronimus Bosch, *De heilige Christophorus*

Stichting Dorodarte

- Tentoonstelling *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel*

Stichting Fonds Willem van Rede

- Aankoop René Magritte, *Le miroir vivant*

Stichting Lucas van Leyden

- Aankoop anoniem, *Prentenbijbel*
- Aankoop anoniem, *Witte haai*
- Aankoop anoniem, *Portret van Götz von Berlichingen*
- Aankoop anoniem, *Portret van Sebastian Schertlin von Burtenbach*
- Aankoop Sigrid Calon, *To the extend of / \ | & -*
- Aankoop Baldassare Franceschini, *Christus als Man van Smarten*
- Aankoop Michele Greco, *L'Asinaria*
- Aankoop Maarten van Heemskerck,

album met 432 prenten

- Aankoop Peter Vilhelm Ilsted, *De mandolinespeelster*
- Aankoop Peter Vilhelm Ilsted, *Uit de tuin van Villa d'Este*
- Aankoop Valdemar Maggaard, *Vrouw met lelie*
- Aankoop Søren Henrik Petersen, *Landschap met bomen*
- Aankoop Hans Schäufelein, *Groep van tien soldaten met zwaarden*
- Aankoop anoniem, 300 'Souvenirrozen'

Stichting Museum Boijmans Van Beuningen

- Aankoop René Magritte, *Le miroir vivant*
- Ondersteuning afdeling Relatiebeheer en filantropie

Stichting Swart-van Essen

- Educatief project Boijmans Taal- en rekenprogramma

Stichting Van Beuningen/Peterich-fonds

- Aankoop René Daniëls, *École des Boosaards*

Stichting Zabawas

- Tentoonstelling *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel*

Stimuleringsfonds Creatieve Industrie

- Videokanaal ARTtube
- Tentoonstelling *The Future of Fashion is Now, editie Shanghai*

Vereniging Rembrandt

- Aankoop René Magritte, *Le miroir vivant*

VSBfonds

- Tentoonstelling *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel*

Conservator Friso Lammertse laat de leden van de Kring Van Eyck de opbouw van de tentoonstelling *Van Bosch tot Bruegel* zien, foto Aad Hoogendoorn

Seizoensopening op 9 oktober 2015, foto Aad Hoogendoorn

Bedrijven

De leden van Boijmans Business Club en de Boijmans Corporate Members maken jaarlijks bijzondere tentoonstellingen mogelijk.

14 Boijmans Business Clubleden:

ABN AMRO Bank N.V.
Breedveld Staal B.V.
Brunel International N.V.
Deerns Nederland B.V.
IMCD Group B.V.
Leaseplan Nederland N.V.
Loyens & Loeff N.V.
Nidera B.V.
OC&C Strategy Consultants
Ploum Lodder Princen
ProDelta Holding B.V.
PwC
Rotterdam Harbour Holding
SV Interieurgroep B.V.

37 Boijmans Corporate Members:

A. De Jong groep
AKD
AM
Anthony Veder Group N.V.
Aon Groep Nederland
Auto Hoogenboom B.V.
Bakker Barendrecht B.V.
Bilderberg Parkhotel Rotterdam
Cardano
Cordeel
Corthaus Beheer B.V.
D. Berghout B.V.
Dura Vermeer Groep N.V.
EY
Eversheds B.V.
Gemeente Rotterdam
HAL Investments B.V.
Handelsbanken
Houthoff Buruma
ING Bank Rotterdam
KoenVisser Group

KPN
Middelland Beheer B.V.
Möller Autoschade Groep
Nationale Nederlanden
Nederlands Loodswezen B.V.
Port of Rotterdam
R.A.M. Vismans Gerechtsdeurwaarders & Incasso
Rabobank Rotterdam
Solon management & organisatie
STOER
Straatman Koster Advocaten
TBI Holdings B.V.
Tornante Trainingen
Van Der Spek uitvaart
Van Steenderen MainportLawyers
Wybenga Advocaten

Bedrijfssponsoring

Naast de bedrijvenkringen kunnen bedrijven als sponsor bijdragen aan projecten. Google sponsort een multimediale presentatie in de tentoonstelling *Van Bosch tot Bruegel*, waarin het publiek via technologie van Google Art Project tot op de millimeter op de schilderijen kan inzoomen. Met het in 2014 opgerichte Nedspice Restauratiefonds draagt het Rotterdamse bedrijf bij aan bijzondere restauraties. Dit jaar is dat de restauratie van *De Heilige Christophorus* van Jheronimus Bosch. De restauratie vindt plaats in de Kunst Studio en is hierdoor zichtbaar voor publiek.

In 2015 zijn onze sponsors naast hen die anoniem willen blijven:

Aon
- Boijmans Diner 2015

Google
- Tentoonstelling *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel*

Nedspice Restauratiefonds

- Restauratie Jheronimus Bosch, *De heilige Christophorus*

Zaalverhuur

In 2015 worden de sfeervolle zalen van het museum 70 keer ingezet voor bijeenkomsten van leden van de Boijmans Business Club, Corporate Members en andere bedrijven en instellingen uit de omgeving Rotterdam. De opbrengsten van bijzondere ontvangsten komen direct ten goede aan aankopen, restauraties, tentoonstellingen en educatieve projecten.

Onderscheidingen

De in 2008 door Ted Noten ontworpen broche, de Gouden B, wordt uitgereikt aan personen die zich op uitzonderlijke wijze hebben ingezet voor het museum. Dit jaar reiken we de Gouden B uit aan Meinard Sprenger, die op 21 september afscheid neemt als bestuurslid van Stichting Museum Boijmans Van Beuningen.

Fundraising Board

Sinds 2014 wordt het museum bijgestaan door de Fundraising Board. De board bestaat uit acht ambassadeurs:

- Simone Castelein-van den Akker
- Annemijn Crince le Roy-van Munster van Heuven
- Eric-Paul Dijkhuizen
- Christine Doeksen-van Galen Last
- Jeroen Drost
- Steven Lamberts
- Hein van der Loo
- Patricia Smit-Kramers

Boijmans Genootschap

Het Boijmans Genootschap is opgericht in 2013 en bestaat uit 19 leden: fiscalisten, accountants, notarissen en advocaten. De leden delen hun kennis en expertise met Museum Boijmans Van Beuningen.

Amsterdam Publishers

- Mevrouw dr. L. Heenk
- BDO Accountants & Adviseurs
- De heer C. Alblas
- Bluelyn
- De heer P. van Gelderen
- De heer mr. P. van Onzenoort
- DRV Accountants & Adviseurs
- De heer mr. H. Treure
- Erasmus Universiteit Rotterdam
- Mevrouw prof. dr. S.J.C. Hemels
- Mevrouw R. Buijze MA
- EY
- De heer mr. T.A. Huiskes
- Kooijman Autar Notarissen
- De heer mr. A. Autar
- KPMG Meijburg & Co
- De heer drs. J.A. Stigter
- Loyens & Loeff
- Mevrouw mr. P. Kouwenhoven
- De heer F. van der Leije
- Ploum Lodder Princen
- Mevrouw mr. J.P. van Loon
- PricewaterhouseCoopers
- Mevrouw drs. R. de Lange-Snijders
- Roosej & Van der Laarse
- De heer mr. S.C. Roosej
- SmeetsGijbels
- Mevrouw mr C.L.M. Smeets
- Van Heeswijk notarissen NV
- Mevrouw prof. mr. T. Mellema
- Weerts Advocaten
- Mevrouw mr. M.P.Ph.M. Weerts
- Zantboer & Partners
- De heer mr. W. Verstijnen

Sjarel Ex vertelt leden van de Kring Van Eyck over het Collectiegebouw, foto Aad Hoogendoorn

Huisstichtingen

Het museum wordt bij de belangrijkste taken – beheren, verwerven, presenteren en onderwijzen – al sinds jaar en dag door huisstichtingen ondersteund. Deze zijn van vitaal belang voor het goed functioneren van het museum. Elk van de zeven huisstichtingen wordt beheerd door een eigen bestuur en heeft een specifiek doel.

Stichting Museum Boijmans Van Beuningen

De Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, opgericht in 1939 door havenbaronnen D.G. van Beuningen en W. van der Vorm in samenwerking met directeur D. Hannema, heeft als doel de belangen van het museum in het algemeen te ondersteunen. Zij verwezenlijkt dat onder andere door op verzoek van het museum aankopen van kunstwerken te realiseren en het werven van Corporate Members en leden van de Boijmans Business Club. De stichting is (ten dele) juridisch eigenaar van de kunstwerken die zij koopt of door particulieren zijn geschonken, zo'n 8% van het museumbestand. De stichting verwert ook het eigendom van aankopen ten behoeve van het museum door een aantal huisstichtingen en fondsen op naam die bij haar zijn ondergebracht.

Bestuursleden

De heer ing. A. Aboutaleb, erevoorzitter
De heer drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije, voorzitter
De heer drs. K.M.T. Ex, secretaris
De heer drs. S.J. van der Goot, penningmeester

Mevrouw A.F. Boumeester-van der Vorm
De heer B.M. Dura
Mevrouw J.C.A.T. Frima (tot 25 augustus)
Mevrouw I. Huisman-van Baaren
Mevrouw mr. E.E. Jurrij
De heer mr. J.G. Princen
De heer M.J.V. Sprenger (tot 21 september)
De heer mr. B. Vaandrager
Mevrouw drs. M.J. van 't Wout-van der Reijden (per 21 september)

Han Nefkens Fashion on the Edge

In 2010 start Han Nefkens, in samenwerking met gastconservator en lector modevormgeving José Teunissen, het nieuwe initiatief Fashion on the Edge in Museum Boijmans Van Beuningen, waarmee experimentele ontwikkelingen in de mode worden gestimuleerd. Dit initiatief is voor vijf jaar aan het museum verbonden.

Initiatief Han Nefkens Fashion on the Edge

De heer H. Nefkens
Mevrouw drs. J. Teunissen
De heer drs. K.M.T. Ex

Stichting Fonds Willem van Rede

De Stichting Fonds Willem van Rede is al decennialang een inspirerende motor voor de collectie. Naamgever Willem van Rede (1880-1953) bepaalde dat met zijn kapitaal, dat hij aan de Staat der Nederlanden naliet, een collectie hedendaagse kunst voor het Museum Boijmans Van Beuningen moest worden aangelegd. De opeenvolgende besturen van de Stichting Fonds Willem van Rede hebben in de geest van het testament en de

door de erflater geformuleerde doelstellingen aansluiting gezocht bij de collectie moderne en hedendaagse kunst van het museum.

Bestuursleden

De heer drs. K.M.T. Ex, voorzitter
Mevrouw E.J. Reurink, penningmeester
Mevrouw drs. A. Birnie
Mevrouw mr. J.P. van Loon
De heer mr. M.A. van Valen
De heer prof. dr. L.C. Winkel

Stichting Van Beuningen/ Peterich-fonds

Met een kunstenaar als vader en de verzamelaar D.G. van Beuningen als grootvader, wordt Peter Paul Peterich (1933-2000) van jongs af aan door kunst omringd. Hij studeert kunstgeschiedenis en heeft grote affiniteit met de poëzie. In 1965 richt hij samen met zijn moeder, Flora van Beuningen, de Stichting Van Beuningen-Peterich op ter ondersteuning van de beeldende kunst en de tekenkunst in het bijzonder. Tussen 1965 en 1973 wordt uit dit fonds, vaak op advies van de toenmalige conservator, een honderdtal tekeningen aangekocht voor het museum. Op grond van Peterichs testament wordt het fonds na zijn dood in 2000 nieuw leven ingeblazen en krijgt het museum jaarlijks een bedrag van enkele tienduizenden euro's om eigentijdse (teken) kunst aan te kopen. Aankopen van deze stichting geschieden op verzoek en initiatief van het museum en worden eigendom van de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen.

Bestuursleden

De heer J. Peterich, voorzitter
Mevrouw mr. M.E. Reimers-Stijger, secretaris
De heer drs. O.F.J. Paymans, penningmeester

Commissie van Toezicht

Mevrouw M.A. Kraaijeveld van Hemert-Peterich
De heer D.G. Peterich
De heer mr. drs. H. van den Brink

Kalhorn/Timmermans Fonds

Dit fonds is door de naamgevers in 2009 opgericht om de aankoop van zilver en hedendaagse ontwerpen te bevorderen. Het museum heeft sinds jaren een intensieve band met verzamelaars Joop Kalhorn (overleden 2009) en Jaap Timmermans, die vele aankopen en opdrachten op het gebied van internationaal hedendaags design mogelijk hebben gemaakt. De stichting doet aankopen op verzoek van het museum. Het bestuur van de stichting en het beheer van het stichtingskapitaal liggen bij het bestuur van de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen. Jaarlijks is een bedrag beschikbaar voor aankopen, die eigendom worden van de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen.

Stichting Lucas van Leyden

Dr. J.C.J. Bierens de Haan (1867-1951) leidde een avontuurlijk leven. In de roerige jaren van de vroege twintigste eeuw is hij werkzaam in oorlogsgebieden als Transvaal en Oranje Vrijstaat, Griekenland en in Frankrijk. Hoewel Bierens de Haan vanaf zijn studententijd prenten verzamelt, gaat hij zich er pas na zijn artsloopbaan actief op toeleggen. Hij brengt een collectie bijeen die van meet af aan bedoeld is voor Museum Boymans, zoals het museum toen nog genoemd werd, en verzamelt gericht op lacunes in de museumcollectie. Zijn collectie van ruim 26.000 prenten laat hij na aan het museum, casu quo de gemeente Rotterdam.

Ook legateert hij een geldbedrag waarvan de jaarlijkse rente bestemd is voor uitbreiding van de collectie prenten. Dit fonds, waarvan de opbrengst jaarlijks wisselt, draagt de naam Stichting Lucas van Leyden en dient tot vandaag de dag zijn doel. Ruim tienduizend prenten zijn door het museum sinds 1951 met dit fonds ten behoeve van de gemeentelijke collectie aangekocht. Het kapitaal van de stichting wordt beheerd door de voorzitter, secretaris en penningmeester van de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen.

Bestuursleden

De heer drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije, voorzitter
De heer drs. K.M.T. Ex, secretaris
De heer drs. S.J. van der Goot, penningmeester

Stichting Willem van der Vorm

Willem van der Vorm (1873-1957), havenbaron en verzamelaar, is een van de meest loyale begunstigers van Museum Boymans. Directeur Hannema adviseert hem bij de opbouw van zijn collectie en Van der Vorm is nauw betrokken bij de oprichting van de Stichting Museum Boymans. Tijdens de eerste vergadering in 1939 schenkt hij het museum *De Kwakzalver*, een hoogtepunt in het oeuvre van Gerard Dou. Een genereus gebaar dat later door vele schenkers is nagevolgd. Aanvankelijk wordt de collectie van Willem van der Vorm na zijn dood in 1957 tentoongesteld in zijn woonhuis aan de Westersingel. In 1972 moet dit pand wijken voor de metro en besluit de Stichting Willem van der Vorm de door haar beheerde collectie met schilderijen van Gerard ter Borch, Gabriel Metsu en Anthonie van Dijck in langdurig bruikleen te geven aan het museum.

Bestuursleden

De heer mr. C.O. van der Vorm, voorzitter
Mevrouw A.F. Boumeester-van der Vorm, regent secretaris
De heer dr. R.J. Willink, regent conservator

Marketing en communicatie

Hoofd: Sandra van Dongen

- De free publicity mediawaarde die het museum genereert is 11.579.860 euro
- Het museum ontvangt 50.764 jongeren en studenten
- De economische impuls als gevolg van het bezoek uit binnen- en buitenland voor de stad Rotterdam is met 15% gestegen naar 12.722.037 euro (gegevens Rotterdam Partners)
- Het museum ontvangt een groeiend aantal van 1.584.983 unieke bezoekers online, waarvan 29% uit het buitenland
- Het museum wordt gevolgd door 126.654 kunstliefhebbers wereldwijd via sociale media

Het enthousiasmeren van publiek, partners en pers voor het internationaal gerenommeerde programma en de collectie is de kerntaak van Marketing en communicatie. De afdeling bestaat uit een afdelingshoofd, twee medewerkers, twee tijdelijke medewerkers en twee stagiaires (2,67 fte), en het kassateam. Dit team verbetert de *visitor journey* en brengt de gastvrijheid naar een hoger niveau. Samen weten zij zowel ervaren kunstliefhebbers als nieuwe bezoekers aan het museum te binden. Door een scherpe inkoop van middelen, intensieve internationale persbewerking en strategische partnerships met (Rotterdamse) A-merken bereikt het museum een enorm publiek.

In Rotterdam bezoeken 270.000 mensen het museum en online vergroot het museum zijn internationale schare volgers naar bijna 1,6 miljoen, waarvan 29% uit het buitenland.

Venster op de wereld

Ook in 2015 is de stad populair: Rotterdam wordt uitgeroepen tot Beste Binnenstad van Nederland en Lonely Planet tipt Rotterdam als Best in Travel 2016. De reisgids karakteriseert het museum als 'masterpiece-filled'. Niet alleen de stad, maar ook het museum ontvangt steeds meer buitenlandse bezoekers. Sinds 2013 is dit aantal verdubbeld tot 17%, in de zomermaanden loopt het op naar 1 op de 4 bezoekers. Het museum weet, samen met de inspanningen van Rotterdam Partners, buitenlandse journalisten en touroperators aan zich te binden. In 2015 ontvangt het museum via 30 (internationale) touroperators groepen. Zowel de buitenlandse toeristen als ook de Nederlandse dagtoeristen die voor het museumprogramma naar Rotterdam reizen, zorgen voor een groeiende economische impuls in de stad van ruim 12,7 miljoen euro in 2015.

De uitstekende internationale bruikleenpositie van de Rotterdamse collectie zorgt voor prachtige tentoonstellingen in eigen stad en laat vele collectiestukken tot ver over de landsgrenzen reizen. In 2015 reizen twee tentoonstellingen van het museum naar het buitenland: in Gent is de *Design Derby: Nederland-België (1815-2015)* te zien en in Shanghai wordt *The Future of Fashion is Now* getoond. De reizende collectie versterkt de internationale reputatie: dit jaar genieten wereldwijd ruim 3,6 miljoen kunstliefhebbers van de Rotterdamse kunstwerken. 'Onze' Titus trok de meeste

bezoekers. Dit meesterwerk van Rembrandt is door 800.000 liefhebbers bewonderd in The National Gallery in Londen en het Rijksmuseum in Amsterdam.

Partners in marketing

Het museum werkt samen met diverse partijen in de stad, in het land en daarbuiten. De inspanningen zijn gericht op het effectief onder de aandacht brengen van het programma en het versterken van de reputatie van het museum. Met (media) partners als de ANWB, Spoor Magazine en de BankGiro Loterij wordt het publieksbereik op nationaal niveau verbreed. Met partners als TEFAF/PAN, Art Rotterdam, de Groene Amsterdammer en de Bijenkorf weet het museum het publieksbereik te verdiepen. Ook lokale partners als Rotterdam Partners, RET, Rotterdam Festivals, Rotterdampas, ondernemers aan de Nieuwe Binnenweg en de Witte de Withstraat zijn essentieel in het enthousiasmeren van de Rotterdammer en de dagtoerist tot een bezoek aan het grootste kunstmuseum van de stad. Samenwerkingen worden gevonden met collega-instellingen en Rotterdamse A-merken als de Doelen, Diergaarde Blijdorp, de Kunsthal en het Bilderberg Parkhotel.

In het najaar brengt het museum in samenwerking met Rotterdam Festivals, RET en Verenigd Schouwburgplein het gebied in en rondom Rotterdam CS in middeleeuwse sferen. Rond de opening van *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel* sieren enorme banieren met het campagnebeeld de stationshal, wordt op grote schermen een promotiefilmpje vertoond en kan de reiziger een 'selfie' maken met een driedimensionale marskramer uit het schilderij van Jheronimus Bosch. Ook het metrostation

onder de stationshal is sfeervol aangekleed met het campagnebeeld, buiten aan de Weena is het promotiefilmpje eveneens te zien en trotters op het Kruisplein wijzen (dag) toeristen de weg naar het museum met een serie kunstwerken uit de tentoonstelling.

Ja voor Collectiegebouw

Het museum gaat in 2015 met het 'Collectiegebouwmobiel' de stad in om de Rotterdammer kennis te laten maken met het Collectiegebouw. Tijdens de Museumnacht staat het mobiel op de binnenplaats en kan de bezoeker in een *photobooth* met het Collectiegebouw op de foto. Ook reist het mobiel af naar de kunst- en antiekbeurs TEFAF, waar directeur Sjarel Ex het 'Public Art Depot' tijdens een symposium presenteert aan internationale kunstjournalisten. Het museum neemt deel aan debatten en bewonersavonden en houdt pers en publiek op de hoogte via een weblog. In het najaar valt een positief besluit in de gemeenteraad, met dank aan de inspanningen van de partners, ambassadeurs, vele vrienden van het museum en 5.086 adhesiebetuigingen.

Publiciteit

Het museum schuift aan tafel bij De Wereld Draait Door en bij het VRT actualiteitenprogramma *De Zevende Dag*, is onderwerp van reportages bij het NOS journaal en RTV Rijnmond en komt gemiddeld 11 keer per dag ter sprake in de Nederlandse dag-, week- en maandbladen. Ondanks de krimpende ruimte voor cultuur in de gedrukte media blijft de mediawaarde op een stabiel niveau van 11,6 miljoen euro. Mede dankzij Rotterdam Partners, Claire Beke – Communicatie in Cultuur en NBTC

Holland Marketing doen vele internationale journalisten verslag van het programma en de collectie. In het najaar leidt een intensieve bewerking van de Belgische markt tot een hoog percentage bezoekers uit België van maar liefst 1 op de 3 buitenlandse bezoekers. Het museum wordt door steeds meer internationale media gevolgd, waaronder De Morgen, VRT, Politiken, Frankfurter Allgemeine Zeitung, Burlington Magazine, Art e Dossier en The New York Times.

Met de komst van de *Hooiwagen* van Jheronimus Bosch naar Nederland ontstaat een vliegwieleffect door de positieve pers-aandacht en vooral ook door de reacties van het publiek. Een selectieve groep pers is aanwezig op zaal bij de installatie van het wereldberoemde drieluik. 's Avonds toont de NOS in alle journaals een reportage en ook El País en The New York Times wijden een

artikel aan de komst van het drieluik. Vele duizenden bezoekers vergapen zich tijdens de tentoonstelling aan het bijzondere werk en zijn trots op het feit dat het na 450 jaar weer in eigen land te zien is. Een uitspraak van een bezoeker is zelfs op de tentoonstellingsposter beland: 'Geweldig en uniek om 'de Hooiwagen' van Bosch te zien schitteren in deze tentoonstelling die niemand mag missen.'

Het merk Boijmans is gesterkt door de publiekssuccessen van *De weg naar Van Eyck* (2012), *Oskar Kokoschka* (2013) en *Brancusi, Rosso, Man Ray* (2014), en dit jaar *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel*. Ook bijzondere aanwinsten, zoals in 2015 René Magritte's *Le miroir vivant*, bestendigen de reputatie van het museum. Daarnaast is de merkreputatie versterkt door de documentaire *Conducting Boijmans*, waarin regisseur

Hare Majesteit Koningin Máxima opent de *Design Derby*, foto Aad Hoogendoorn

Sonia Herman Dolz directeur Sjarel Ex volgt tijdens zijn (verzamel)activiteiten voor het museum.

De documentaire gaat in 2015 in première op het IFFR, is vervolgens te zien op TV Rijnmond en wordt begin 2016 getoond bij het Uur van de Wolf. De koninklijke opening van de *Design Derby* door Hare Majesteit Koningin Máxima zorgt voor veel aandacht van de (royalty) pers. Vele Rotterdammers bleven voor de deur staan om Koningin Máxima toe te zwaaien. Later in het jaar opent Koningin Mathilde de tentoonstelling in Gent. Een koninklijke opening stond ook *The Future of Fashion is Now* in Shanghai te wachten, maar helaas is Koningin Máxima kort ervoor ziek naar Nederland teruggereisd. De huisstijl is hier geïntegreerd in de tentoonstelling om de Chinese bezoekers kennis te laten maken met het museum. In Rotterdam zorgt de Museumbus, die vele Rotterdamse kinderen van en naar het museum brengt, voor een versterking van de museumreputatie. In 2015 is de merkreputatie gemeten en hierin scoort het museum hoog bij *top of mind awareness* (tweede positie, na Rijksmuseum) en bij spontane bekendheid komt het museum op de vierde plaats. Het museum is het sterkste Rotterdamse museummerk op nationaal niveau, blijkt uit het Cultuursector Merkenonderzoek van Hendrik Beerda.

De bezoeker

Onze bezoekers kenmerken het museum als creatief, ferm, gedurfd, non-conformistisch, sympathiek en zelfverzekerd. Op deze punten scoort het museum in vergelijking met andere kunstmusea en de museumsector al jaren hoog. Internationale klasse, hoge kwaliteit en vernieuwend zijn termen waarmee de bezoeker het museum beschrijft.

Uit onderzoek blijkt tevens dat het museumprogramma als afwisselend wordt ervaren. Ook dit jaar weer behoort Museum Boijmans Van Beuningen tot de top vier van best bezochte kunstmusea in Nederland, Amsterdamse musea uitgezonderd.

De social media spelen een steeds belangrijkere rol in het bereiken van nieuwe, internationale en loyale bezoekers. Het aantal volgers en fans is ook in 2015 weer flink gegroeid van ruim 80.000 naar ruim 126.000, een groei van maar liefst 57%. De verschillende fora zorgen voor een brede verspreiding van het nieuws en uitzonderlijk goede mond-tot-mond reclame, die tot ver over de grenzen reikt. Deze online kanalen worden daarom ook strategisch ingezet om traditionele communicatiecampagnes te versterken met een bereik van soms honderdduizenden kunstliefhebbers. Vooral videoposts blijken populair, deze worden goed 'opgepikt' en soms door het museum geboost met betaalde promotie om het bereik exponentieel te vergroten. De video over de plaatsing van de *Hooiwagen* bereikt 145.075 mensen, de meest populaire video van 2015 is de 3D animatie van het Collectiegebouw met een bereik van 152.576 mensen.

De digitale nieuwsbrieven die via email worden verspreid blijven populair onder een betrokken groep bezoekers. Het museum verstuurt 33 nieuwsbrieven naar in totaal 28.527 kunstliefhebbers, docenten en jonge gezinnen. Dankzij de inspanningen van de afdeling Educatie en publieksbegeleiding verwelkomt het museum circa 37.000 jongeren, waarvan 27.070 in schoolverband. Met specifieke communicatiecampagnes weet het museum ook nieuwe bezoekers te trekken; maar liefst 30% bezoekt het museum voor het eerst. Ruim 93% van de bezoekers komt graag terug. 71% van de bezoekers geeft aan het toekomstige Collectiegebouw te zullen bezoeken.

Het verbeteren van de gastvrijheid in het museum is onderdeel van de *visitor journey*. Sinds september is geïnvesteerd in een speciaal kassateam van gastvrouwen en -heren die de bezoeker bij binnenkomst wegwijs maakt. Het museum weet zowel de Rotterdammer als ook steeds meer toeristen een warm welkom te geven. In 2015 komt 23% van de bezoekers uit de regio Rijnmond, hiervan geeft het grootste deel (67%) aan dat het museum van belang is voor het woonplezier in de stad. 70% van de bezoekers geeft aan dat het museum de reden is om naar Rotterdam te reizen. Het totale programma van tentoonstellingen wordt gewaardeerd met een 8. In 2015 onderzocht de ANWB de toegankelijkheid en gastvrijheid van Nederlandse musea. Museum Boijmans Van Beuningen komt uit de bus met een goede beoordeling van een 7.6.

Het museum verkrijgt inzicht in zijn bezoeker via onderzoeken van Hendrik Beerda Brand Consultancy, Vostradamus, Museumvereniging, Rotterdampas, Rotterdam Partners, bezoekersenquêtes en het postcodeonderzoek in het museum.

NRC Handelsblad over *La La La Human Steps*: 'Huiveringwekkend en mooi tegelijk.' ***

De Volkskrant: 'Design Derby: Nederland-België (1815-2015) is de niet te missen zomerepositie over vormgeving.' *****

The New York Times over de *Design Derby*: 'A Dutch-Belgian showdown: an engaging and enlightening picture of Dutch and Belgian design.'

Aankondigingen voor de tentoonstelling Van Bosch tot Bruegel op Rotterdam CS, foto Totenmetontwerpen

Affiches voor de tentoonstelling Van Bosch tot Bruegel bij het station, foto Totenmetontwerpen

The Future of Fashion is Now – aankondiging in de straten van Shanghai

Affiches voor de tentoonstelling Van Bosch tot Bruegel bij Rotterdam Info, foto Totenmetontwerpen

Conservatoren

De conservatoren van Museum Boijmans Van Beuningen onderzoeken de collectie, maken tentoonstellingen en representeren het museum. De conservatoren staan onder leiding van de directeur en werken bij het uitoefenen van hun werkzaamheden samen met de verschillende afdelingen van het museum. Het aan de collectie gerelateerde werk bestaat onder meer uit het verrichten van wetenschappelijk onderzoek, het doen van restauratievoorstellen en het begeleiden van restauraties, het formuleren van aankoopvoorstellen en aankoopplannen, evenals het herijken en het schrijven van bestandscatalogi en Boijmans Studies.

Conservatoren ontwikkelen het concept voor een tentoonstelling en nemen deel aan projectgroepen die verantwoordelijk zijn voor de realisatie ervan. Ook is de conservator verantwoordelijk voor de kwaliteit van de catalogus en de daarin te publiceren teksten.

De stafafdeling conservatoren bestaat uit Peter van der Coelen, conservator prenten en tekeningen; Albert Elen, senior conservator tekeningen en prenten; Alexandra Gaba-van Dongen, conservator pre-industriële vormgeving; Saskia van Kampen-Prein, conservator moderne en hedendaagse kunst; Annemartine van Kesteren, conservator design; Friso Lammertse, conservator oude schilder- en beeldhouwkunst; Noor Mertens, conservator moderne en hedendaagse kunst en stadscollectie; Mienke Simon Thomas, senior conservator toegepaste kunst en vormgeving en Francesco Stocchi, conservator moderne en hedendaagse kunst.

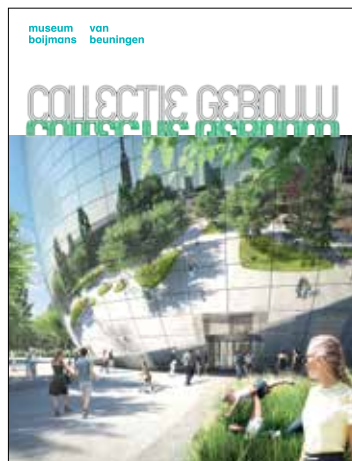
Zie voor een overzicht van alle presentaties bijlage D en alle externe activiteiten en nevenfuncties van de wetenschappelijke staf bijlage F.

Uitgeverij

Het museum heeft een eigen uitgeverij die bestaat uit 2 medewerkers (1,6 fte). De uitgeverij verzorgt tentoonstellingscatalogi en publicaties over de collectie, evenals de jaarlijkse museumagenda en het jaarverslag. Auteurs zijn zowel de eigen wetenschappelijke staf als externe deskundigen. De uitgeverij werkt met diverse externe vormgevers. De in 2007 gestarte wetenschappelijke reeks Boijmans Studies – over onderwerpen die gerelateerd zijn aan de collectie en de geschiedenis van het museum – wordt vormgegeven door Thonik.

Begin 2015 verschijnt het tiende deel van de Boijmans Studies, gewijd aan de kunstenaarsvriendschap tussen Paul Thek en Franz Deckwitz. Bij de tentoonstelling *Design Derby: Nederland-België (1815-2015)* verschijnt een gelijknamige publicatie, ingedeeld in 21 thema's, waarin Vlaamse en Nederlandse vormgevingspecialisten een vriendschappelijke strijd met elkaar aangaan in zestien essays. *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel* verschijnt bij de gelijknamige tentoonstelling en geeft voor het eerst een breed overzicht van de voornaamste kunstenaars en ontwikkelingen in de vroege genrekunst. Een informatieve brochure biedt een visueel inzicht in het op handen zijnde Collectiegebouw. Tenslotte publiceert het museum dit jaar de bijzondere uitgave *Maanmensen*, geschreven en getekend door de onverwacht overleden kunstenaar Pam Emmerik. Deze postuum verschenen *graphic novel* vertelt het fictieve verhaal van een vluchteling die als suppoost in het museum haar plek vindt.

Zie voor een overzicht van alle publicaties bijlage E.

Bedrijfsvoering

Hoofd: Ina Klaassen

- De gemeenteraad heeft ingestemd met een wijziging in het bestemmingsplan van het Museumpark, waarmee de realisatie van het Collectiegebouw een feit is geworden. Naar verwachting opent het Collectiegebouw begin 2019 de deuren.
- De inkomsten uit entree, museumwinkel en horeca bedroegen € 3.590.000, een stijging van 9,6%
- De verhouding eigen inkomsten/subsidie is 51,6%/48,4%
- De uitgave per bezoeker steeg van € 12,73 naar € 13,93
- Begin dit jaar is het museum overgestapt naar een nieuwe ICT-leverancier en heeft de volledige migratie naar een cloud-omgeving plaatsgehad.

Bedrijfsvoering bestaat uit de afdelingen Financiën, ICT en informatiebeheer, Personeel en organisatie, Huisvesting, onderhoud en floormanagement, Beveiliging, bewaking en veiligheid, Postkamer, Museumwinkel en Horeca. De realisatie van het Collectiegebouw valt als project onder hoofd Bedrijfsvoering.

De medewerkers beveiliging en horeca vormen het gezicht van het museum. De vaste formatie is ondergebracht in de cao voor de Vereniging van Rijksmusea (VRM), het flexibele deel valt onder de Leisure cao. Daarnaast is het museum afhankelijk van de niet aflatende inzet van een grote groep vrijwilligers en stagiaires. Onder meer de

bezetting van de informatiebalie bij de entree, de bemensing van de bibliotheek, de Kunst Studio en werkzaamheden voor conserveringsprojecten kunnen plaatsvinden dankzij de inzet van vrijwilligers.

Financiën

In 2015 had de afdeling Financiën een aantal bijzondere klussen te klaren. Het uitwerken van de exploitatiebegroting van het Collectiegebouw, het uitwerken van een aanbesteding voor de jaren tot aan de opening van het Collectiegebouw en de financiering ervan namen de nodige tijd in beslag. De implementatie van het nieuwe kassasysteem en de aansluiting op de boekhouding vergde extra aandacht, evenals de overgang naar een nieuw salarisadministratiekantoor en de aansluiting op de financiële administratie. Ook het opstellen van de meerjarenbegroting ten behoeve van de Cultuurplanaanvraag was uitzonderlijk in verband met de exploitatie van het Collectiegebouw, die halverwege de cultuurplanperiode wordt ingevoegd.

Na een periode van acht jaar heeft het museum afscheid genomen van de vaste accountant KPMG. De controle van de jaarrekening, de losse verklaringen en de ICT en collectieaudits zijn onderhands aanbesteed en Dubois & Co. Registeraccountants is sinds oktober de nieuwe accountant van het museum.

De subsidie van de gemeente dekt 81% van de kosten van de bedrijfsvoering, inclusief de loonkosten. Alle kosten voor het programma (educatie, tentoonstellingen, aankopen, conservering en restauratie) worden uit eigen inkomsten gefinancierd. De inkomsten uit horeca, winkel en entree zijn wederom gestegen, mede als gevolg van hogere gemiddelde inkomsten per bezoeker. Dit gemiddelde is gestegen van € 12,73 naar € 13,93 per bezoeker.

ICT en informatiebeheer

In januari is het museum overgestapt naar een nieuwe ICT-leverancier, Intermax. Na een aantal maanden heeft een soepele migratie naar een 'cloud-omgeving' plaatsgehad. De ICT-voorzieningen binnen het museum zijn echter verouderd. Deze achterstand leidt inmiddels tot inefficiëntie en ineffectiviteit in de bedrijfsvoering. Voor de komst van het Collectiegebouw zullen grote inhaalslagen moeten worden gemaakt, die noodzakelijk zijn om de koppeling van het Collectiegebouw aan de huidige organisatie mogelijk te maken.

In september is een nieuw kassasysteem geïmplementeerd. De implementatie is zeker niet vlekkeloos verlopen. De doorlooptijd was te kort, er lag een grote druk op de organisatie vanwege de grote najaarstentoonstelling *Van Bosch tot Bruegel*, de voorbereiding van de leverancier was onder de maat, de mobiele kassa's en de E-ticketing werkten niet als gevolg van problemen met software bij de leverancier en het kassasysteem sloot in eerste instantie onvoldoende aan op de financiële administratie. Pas in december was het systeem goeddeels op orde.

Beveiliging, bewaking en veiligheid

Met de implementatie van het nieuwe kassasysteem is er voor gekozen het kassateam te scheiden van de afdeling Beveiliging, bewaking en veiligheid (BBV) en onder te brengen bij de afdeling Marketing & communicatie. Door het kassateam vanuit een marketing en communicatieperspectief aan te sturen wordt getracht de informatievoorziening en gastvrijheidsbeleving in het museum te optimaliseren en onderdeel te maken van de visitor journey die door deze afdeling

structureel wordt ontwikkeld. In aansluiting hierop is besloten om ook het floormanagement los te maken van BBV en bij de afdeling Huisvesting en onderhoud onder te brengen.

Huisvesting, onderhoud en floormanagement

Met de toevoeging van het floormanagement aan Huisvesting en onderhoud zal deze afdeling zich de komende jaren in de aanloop naar het Collectiegebouw verder ontwikkelen op het gebied van facilitaire ondersteuning. In april is de luchtbehandelingsinstallatie vervangen en in gebruik genomen. Naar verwachting zal de nieuwe installatie tot een forse reductie van de energielasten leiden. Bijkomend voordeel is dat de *dry coolers* naast het terras van het Paviljoen, die veel geluid maken, naar het dak zijn verplaatst waardoor een mooi en groter terras in de museumtuin is aangelegd. Vlak voor de opening van de zomertentoonstelling *Design Derby* is het plaveisel van de binnenplaats volledig gerenoveerd.

Tot half oktober ondervindt het museum veel hinder van de onderhoudswerkzaamheden aan de stadsverwarming en de huisaansluitingen door energieleverancier Eneco en aan de waterleiding door Evides Waterbedrijf, waardoor de straat maandenlang is opengebroken. De aannemers van Eneco houden zich niet aan de gemaakte afspraken over de bouwplaats en de communicatie. Omdat het hierdoor voor bezoekers niet altijd duidelijk is dat het museum geopend is, loopt het museum een flink aantal bezoekers mis. Het museumgebouw wordt gehoord van de gemeente Rotterdam. De dienst Stadsontwikkeling is verantwoordelijk voor het eigenaarsonderhoud van het museumgebouw. Vanwege asbestproblematiek in het pand zijn in de afgelopen jaren diverse

onderhoudsprojecten door de gemeente uitgesteld. De verwachting was ten tijde van de verzelfstandiging in 2006 dat het groot onderhoud tegelijk met de sanering van het asbest zou kunnen plaatsvinden. De gemeente heeft echter nog geen middelen beschikbaar gesteld voor het grootonderhoud en de asbestsanering, waardoor de exploitatie van het museum wordt gegijzeld. Dit onderhoud kan niet langer worden uitgesteld omdat onder meer de technische levensduur van installaties is bereikt, waardoor de veiligheid in het geding is. Een concrete oplossing is echter nog niet binnen handbereik.

Personeel en organisatie

Het ambitieniveau van de organisatie is onveranderd hoog en daarnaast is met een beperkt aantal mensen de realisatie van het

Collectiegebouw voorbereid. De druk op de organisatie is enorm en de werkdruk is het afgelopen jaar nog steeds bijzonder hoog geweest.

Na een periode van zes jaar waarin de functie van hoofd P&O op interim basis is ingevuld, zijn begin 2015 een nieuw hoofd P&O en een medewerker aangetrokken. De continuïteit van de bezetting heeft dit jaar al geleid tot een stevige kwaliteitsimpuls op de afdeling Personeel en organisatie. Achterstanden en losse eindjes uit het verleden zijn goeddeels weggewerkt en de salarisadministratie is opnieuw aanbesteed. Met deze aanbesteding krijgt het museum tegen vergelijkbare kosten meer service, waaronder een personeelsadministratiesysteem dat node ontbrak. Het verzuimpercentage van het museum is 1,15% gestegen ten opzichte van 2014. De oorzaak van deze stijging zit voornamelijk in de toename van het langdurig verzuim.

Veel bezoek voor de tentoonstelling *Van Bosch tot Bruegel*

De opleidingsmogelijkheden zijn in 2015 wederom beperkt als gevolg van een interne bezuiniging van 15% op alle flexibele budgetten om de tegenvallende inkomsten uit entree in het voorjaar te kunnen opvangen. Het opleidingsbeleid concentreert zich in 2015 in belangrijke mate op groepstrainingen op het gebied van het nieuwe kassasysteem, beveiliging en bedrijfshulpverlening. Daarnaast neemt een groot aantal medewerkers deel aan studiedagen, congressen en seminars.

Museumwinkel en horeca

Het museum exploiteert de museumwinkel en het restaurant. Het assortiment van de winkel bestaat vooral uit publicaties waarvan tientallen in eigen beheer zijn uitgegeven. Daarnaast worden ansichtkaarten en design- en geschenkartikelen verkocht. De omzet van

de winkel volgt de bezoekersaantallen en kent een duidelijk piek bij de tentoonstelling *Van Bosch tot Bruegel*. In 2015 bezoekt ongeveer een op de zes museumbezoekers de winkel. Daarmee blijven de omzetresultaten achter op de verwachting.

De horeca is in september een proef met tafelbediening in zowel de Espresso bar als in het Paviljoen gestart. De klanttevredenheid en de omzet per bezoeker zijn hierdoor aanzienlijk verbeterd. De personele lasten met betrekking tot tafelbediening zijn echter hoog in relatie tot de omzet. In de komende periode zal worden bekeken of en wanneer tafelbediening in de horeca opportuun is. Het moeizame verloop van de implementatie van het nieuwe kassasysteem en de exponentiële tijdelijke groei van het team in verband met de tentoonstelling *Van Bosch tot Bruegel* leggen een grote druk op de horeca.

Het horecateam tijdens het openingsdiner van de tentoonstelling *Van Bosch tot Bruegel*, foto Aad Hoogendoorn

Collectiegebouw

Op 5 november 2015 heeft de gemeenteraad besloten in te stemmen met een wijziging in het bestemmingsplan van het Museumpark. Hierdoor is de weg vrijgekomen voor de realisatie van het Collectiegebouw. Naar verwachting zal het Collectiegebouw begin 2019 de deuren openen.

De ontwikkeling van het Collectiegebouw heeft het afgelopen jaar in het teken gestaan van het vervolmaken van het Definitief Ontwerp (DO), waarbij met name het ontwerp van het interieur, het uitwerken van de exploitatiebegroting, de aanloopbegroting en de financiering hiervan en de vergroening van het Museumpark veel aandacht hebben gevraagd. De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur (RRKC) heeft in het voorjaar van 2015 een kritisch advies uitgebracht over het Collectiegebouw, waarbij vraagtekens zijn geplaatst bij de exploitatiebegroting en bij de mate waarin het Collectiegebouw aantrekkelijk is voor een groot publiek. Bovendien heeft de RRKC erop gewezen dat de depotproblematiek van de andere musea in Rotterdam ook aandacht behoeft. De second opinion op de exploitatieraming door Cor Wijn van BMC Advies Management heeft het museum echter glansrijk doorstaan. Eind december heeft een aantal partijen, onder wie het Erasmus MC, in reactie op de wijziging van het bestemmingsplan en de voorgenomen realisatie van het Collectiegebouw een procedure aangespannen bij de Raad van State. Het museum ziet het proces met vertrouwen tegemoet.

Staf en vrijwilligers van Museum Boijmans Van Beuningen de dag na het positieve besluit van de gemeenteraad over het Collectiegebouw, foto Aad Hoogendoorn

Financieel verslag

Controller: Theo Hoarsma

Dit verkort financieel verslag is ontleend aan het financieel jaarverslag 2015 van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen. Bij het financieel jaarverslag 2015 is een goedkeurende controleverklaring van de accountant verstrekt.

Resultaat en eigen vermogen

Het jaar 2015 wordt afgesloten met een saldo van baten en lasten van 10.000 euro negatief. De algemene reserve neemt met 50.000 euro toe en bedraagt 388.000 euro negatief per 31 december 2015.

De bestemmingsreserves en -fondsen nemen tezamen 60.000 euro af en bedragen 1.290.000 euro per 31 december 2015.

Subsidie

Museum Boijmans Van Beuningen ontvangt conform artikel 11 lid 1 van de verzelfstandigingsovereenkomst een structurele subsidie van de gemeente Rotterdam. De subsidiebeschikking wordt jaarlijks vastgesteld en is gebaseerd op een voortschrijdende vierjarenperiode. Deze subsidie dekt 48 procent van de jaarlasten van het museum.

Balans per 31 december 2015 en per 31 december 2014

Bedragen in duizenden euro's

ACTIVA	31 december 2015	31 december 2014
<i>Vaste activa</i>		
- Materiële vaste activa	<u>265</u>	<u>214</u>
Totaal vaste activa	265	214
<i>Vlottende activa</i>		
- Voorraden	441	298
- Vorderingen	1.906	2.148
- Liquide middelen	<u>2.810</u>	<u>1.846</u>
Totaal vlottende activa	5.157	4.292
TOTAAL ACTIVA	5.422	4.506
<i>PASSIVA</i>		
<i>Eigen vermogen</i>		
- Algemene reserve	388	-438
- Bestemmingsreserves	<u>454</u>	<u>454</u>
Vrij besteedbaar deel van het eigen vermogen	66	16
- Bestemmingsfondsen	<u>1.290</u>	<u>1.350</u>
Eigen vermogen met een bestedingsverplichting	1.290	1.350
Totaal eigen vermogen	1.356	1.366
Voorzeningen	509	350
<i>Schulden</i>		
- Langlopende schulden	-	-
- Kortlopende schulden	<u>3.557</u>	<u>2.790</u>
Totaal schulden	3.557	2.790
TOTAAL PASSIVA	5.422	4.506

Staat van baten en lasten

Bedragen in duizenden euro's

BATEN	2015	2014
Opbrengsten	4.315	3.981
Subsidie Gemeente Rotterdam	9.211	9.093
Overige bijdragen	<u>5.525</u>	<u>6.527</u>
TOTAAL BATEN	19.051	19.601
<i>LASTEN</i>		
Personeelskosten	6.621	6.710
Afschrijvingen	88	82
Kosten van activiteiten	7.670	7.996
Overige bedrijfskosten	<u>4.692</u>	<u>4.564</u>
TOTAAL LASTEN	19.071	19.352
Rentebaten en –lasten	10	16
ONVERDEELD RESULTAAT	-10	265
Als volgt bestemd:		
- Algemene reserve	50	83
- Bestemmingsreserves	0	27
- Bestemmingsfondsen	-60	155
TOTAAL BESTEMD	-10	265

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld conform boek 2 titel 9 BW, de WNT en artikel 7 van de uitvoeringsregeling van de Subsidieverordening Rotterdam 2014.

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft het museum zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Vergelijkende cijfers

Als begroting is de door de Raad van Toezicht vastgestelde begroting gebruikt. Daar waar tussentijds bij bestuursbesluit de begroting is aangepast en de Raad van Toezicht hiervan in kennis is gesteld, is de in de jaarrekening gebruikte begroting daaraan aangepast mits dit het inzicht vergroot.

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Voor zover niet anders vermeld worden activa en passiva opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Bedragen staan vermeld in duizenden euro's.

De collectie

Conform de collectiebeheersovereenkomst die op 5 december 2005 is afgesloten met de gemeente Rotterdam bestaat de collectie van het museum uit:

- de gemeentelijke collectie, in eigendom van de gemeente Rotterdam;
- voorwerpen in bruikleen van de Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, de Stichting Willem van der Vorm, de Stichting Het Nederlands Gebruiksvoorwerk, de Stichting H&F Mecenaat;
- voorwerpen, langdurig geleend uit de Rijkscollectie,

- in beheer bij het Instituut Collectie Nederland;
- voorwerpen aan de gemeente geleend door particulieren of instellingen, anders dan voor tijdelijke tentoonstellingen;
- de bibliotheek van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen;
- aan de collectie gerelateerd archief- en documentatiemateriaal.

Eveneens conform de collectiebeheersovereenkomst worden alle verworven kunstvoorwerpen eigendom van de gemeente Rotterdam tenzij eigendoms-overdracht geschiedt aan een van de onder b. genoemde stichtingen. Kunstaankopen en bijdragen die bestemd zijn voor kunstaankopen worden verantwoord in de staat van baten en lasten.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de directie oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen, de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De belangrijkste schattingsposten betreffen de voorzieningen onderhoud en personeelsregelingen en de verplichting verlofdagen medewerkers. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Omrekening van vreemde valuta

Vorderingen, schulden en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Transacties luidend in vreemde valuta gedurende het verslagjaar zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op de afwikkelingsdatum. De bij omrekening per balansdatum optredende koersverschillen worden als last in de staat van baten en lasten opgenomen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van lineaire jaarlijkse afschrijvingen. Vanaf het moment van ingebruikname wordt afgeschreven op basis van de geschatte economische levensduur.

Investeringsubsidies worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Voorraden

Voorraden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Bij de waardering van de voorraden is rekening gehouden met op de balansdatum opgetreden waardeverminderingen.

Onder onderhanden projecten zijn de kosten van projecten verantwoord die nog niet afgesloten zijn. Het resultaat op een project wordt verantwoord volgens de percentage-of-completion methode. Bij een verwacht negatief resultaat wordt, op het moment dat dat bekend is, een voorziening getroffen. De verwachte verliezen worden direct ten laste van de exploitatierekening gebracht.

Vorderingen

Waardering vindt plaats tegen nominale waarde. Een eventuele voorziening wegens oninbaarheid wordt op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen bepaald.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Pensioenen

De Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen heeft zijn pensioenregeling ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP), het bedrijfstakpensioenfonds voor overheid en onderwijs. De pensioenregeling van het ABP is een zogenaamde toegezegd-pensioenregeling. Echter, het museum verwerkt deze regeling in de jaarrekening als een toegezegde-bijdrageregeling,

omdat in het geval van een tekort bij het ABP geen verplichting bestaat tot het doen van aanvullende bijdragen anders dan hogere toekomstige premies. Dit is conform de uitzonderingsregeling voor bedrijfstakpensioenfonds in de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving (RJ 271.309).

Per jaareinde verschuldigde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

De indexatie van de pensioenen is, zowel formeel als feitelijk, voorwaardelijk en is afhankelijk van voldoende middelen bij het pensioenfonds. De Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen is niet verplicht bij te betalen voor indexatie van de uitkeringen.

Subsidie gemeente Rotterdam

De subsidie van de gemeente Rotterdam over het boekjaar 2015 wordt definitief vastgesteld nadat de jaarrekening is overlegd. Deze subsidie is voortvloeiend op de definitieve vaststelling geheel als bate verwerkt.

Nalatenschappen

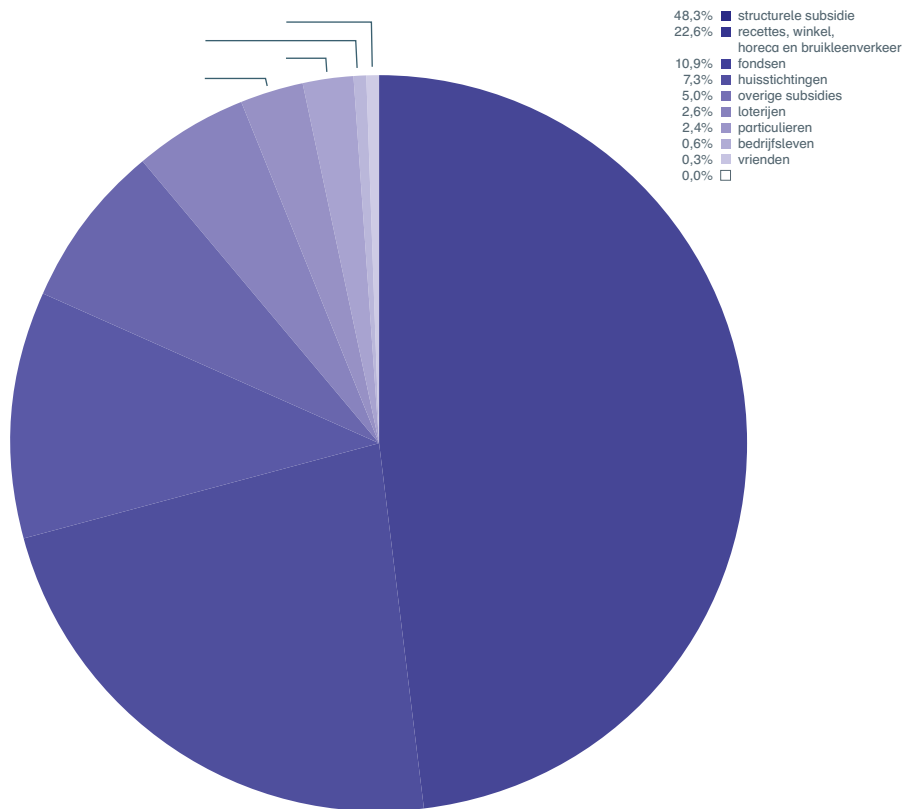
De verantwoording van nalatenschappen in de jaarrekening vindt plaats op het kasmoment; het moment dat de definitieve uitkering heeft plaatsgevonden.

Vennootschapsbelasting

Het museum is voor de wet op de vennootschapsbelasting een indirect overheidsbedrijf. Dit heeft tot gevolg dat de Stichting is onderworpen aan de vennootschapsbelasting voor zover een landbouw-, nijverheids-, mijnbouw-, handels-, vervoersbedrijf of bouwkas wordt uitgeoefend. Omdat de Stichting een museumwinkel heeft, wordt een handelsbedrijf uitgeoefend en is sprake van partiële vennootschapsbelastingplicht. Op basis van afspraken met de Belastingdienst heeft het museum sinds 2012 op basis van deze partiële belastingplicht aangifte voor de vennootschapsbelasting gedaan. Met inachtneming van deze fiscale historie geldt vanaf 2016 een nieuw fiscaal regime voor indirecte overheidsbedrijven.

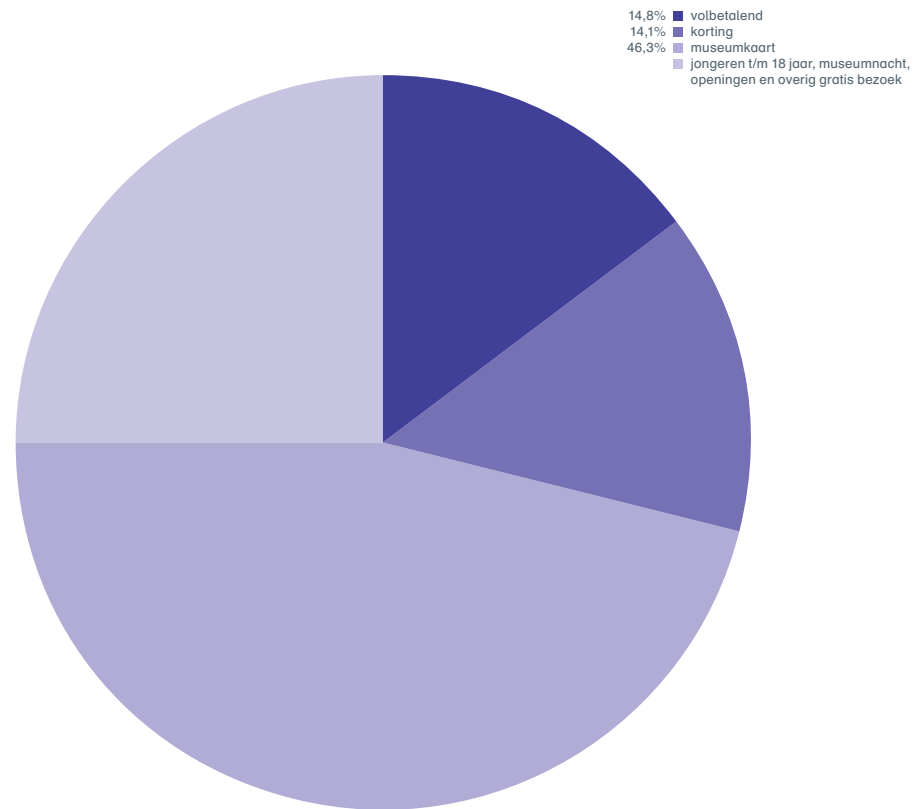
Baten 2015

verdeling van de baten

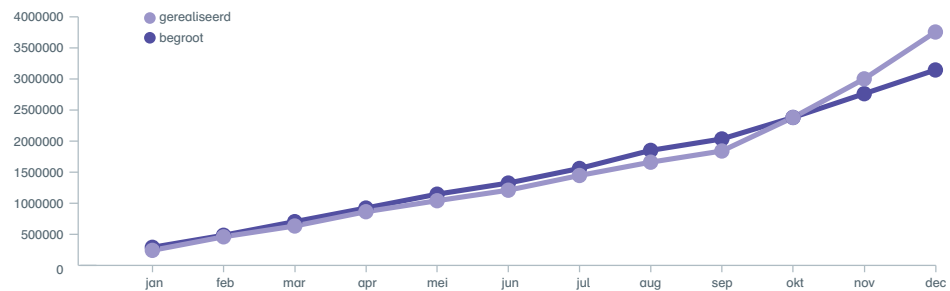

Bezoek in 2015

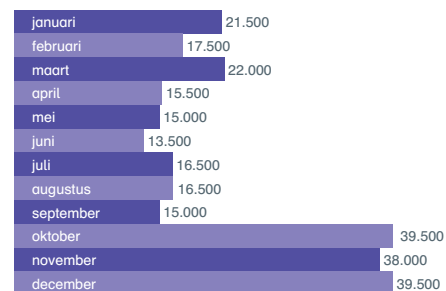
totaal 700.000 per prijscategorie

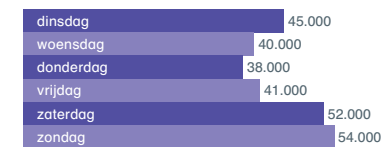
inkomsten uit entree, horeca en winkel per maand versus de begroting (cumulatief)

per maand

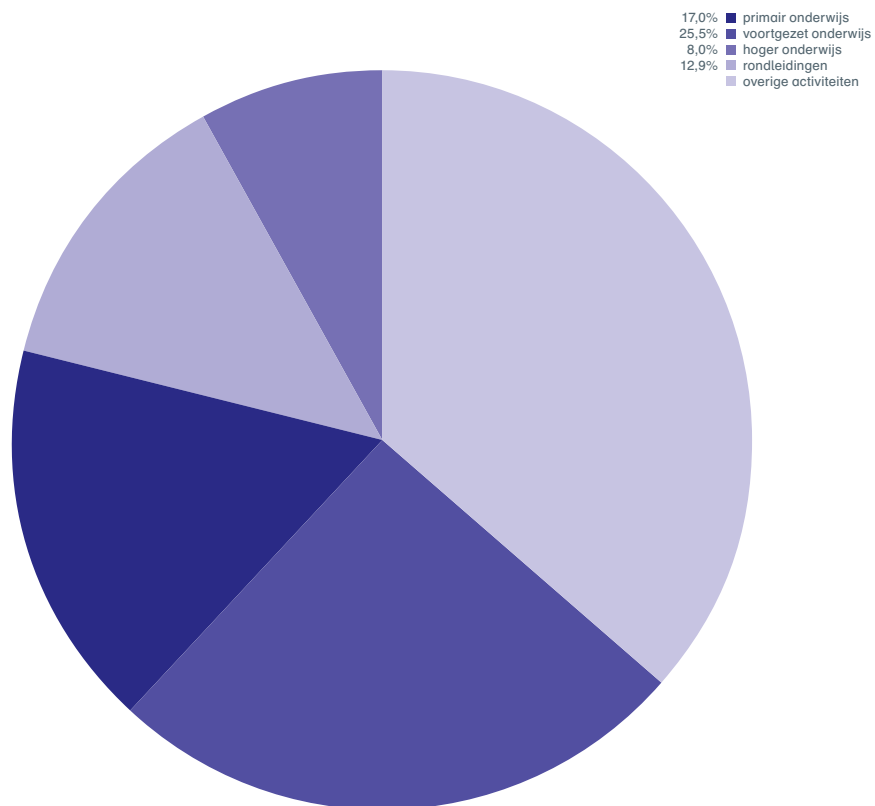

per dag

Deelname aan educatieve programma's

per onderwijsniveau

Het museum als werkgever

personeelskosten

loonkosten	6.076.000
inhuur algemeen	241.000
inhuur voor tentoonstellingen en overige projecten*	1.300.000
totaal uitbetaald aan medewerkers	7.617.000

ziekteruim

< 8 dagen	0,96%
8 - 43 dagen	0,67%
> 43 dagen	2,96%
totaal	4,32%

*Beperkt tot op- en afbouwmedewerkers, arthandlers, schoonmakers, auteurs, gastconservatoren, restauratoren en kunstenaars.

Financiële positie van het museum

ratio's

De liquiditeitsratio (current ratio) = 1,35

De solvabiliteitsratio = 1,2%

nettowerkkapitaal = € 1.330.000

Per 1-1-2006 ontving het museum € 9.503.000 subsidie.

Als het museum zou zijn gecompenseerd voor prijsstijgingen, zou het museum in 2016 op basis van de CBS-prijsindexcijfers hebben moeten ontvangen:

€ 11.272.009

Het museum ontvangt in 2015:

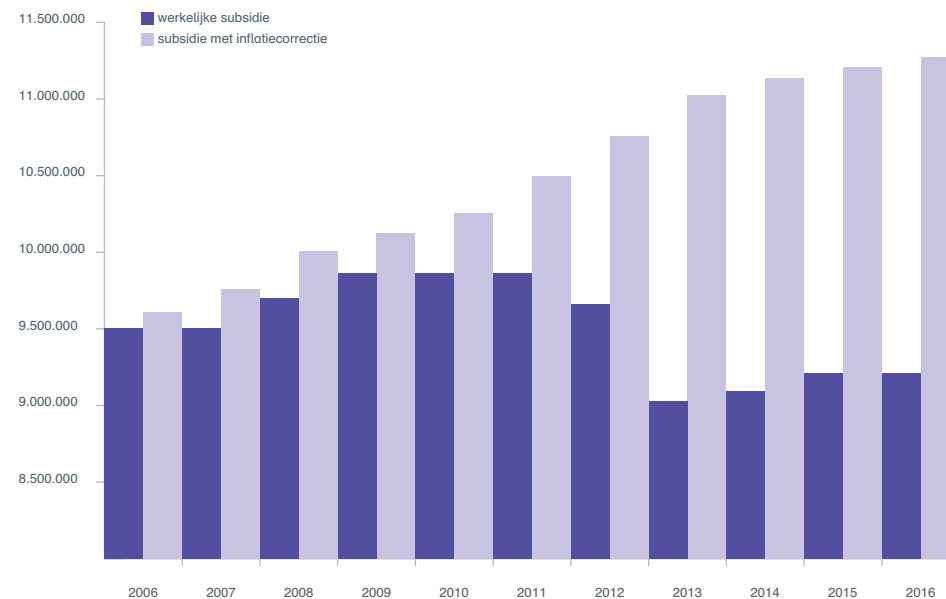
€ 9.211.000 –

De bezuiniging in de periode 2006-2015 bedraagt daarmee:

€ 2.061.009

Dat is een totale bezuiniging van 18,28%, gemiddeld is dat 1,66% per jaar.

bezuinigingen

Raad van Toezicht

Museum Boijmans Van Beuningen wordt geëxploiteerd door de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen. Deze stichting wordt bestuurd door een directeur/bestuurder. De toezichthoudende taken worden vervuld door een Raad van Toezicht. Bestuur en toezicht verhouden zich tot elkaar conform het Raad-van-Toezicht-model, zoals dat is beschreven in de *Code Cultural Governance* (2006).

In de praktijk betekent dit dat de directeur/bestuurder verantwoordelijk is voor het reilen en zeilen van het museum. De Raad van Toezicht stelt de begroting en de jaarrekening vast en ziet toe op de wijze waarop de directeur/bestuurder gestalte geeft aan het realiseren van de doelstellingen van het museum. De directeur/bestuurder wordt benoemd en eventueel ontslagen door de Raad van Toezicht. De leden van de Raad van Toezicht worden, op voordracht van de Raad, gehoord de bestuurder, benoemd door het college van B en W van de gemeente Rotterdam.

Dit jaar vergadert de Raad van Toezicht vier keer en komt daarnaast een keer bijeen in verband met de ontwikkelingen met betrekking tot het Collectiegebouw en de depotproblematiek. Nadat de Raad in januari 2009 aangaf niet langer de verantwoordelijkheid te kunnen nemen voor de collectie, besloot het gemeentebestuur tot het treffen van noodzakelijke, tijdelijke voorzieningen, te volgen door de bouw van een nieuw depot of collectiegebouw dat binnen vijf jaar gereed

moest zijn. Pas op het moment van oplevering van dit depot zal de Raad van Toezicht zijn verantwoordelijkheid ten aanzien van het beheer van de collectie volledig hernemen.

De Raad van Toezicht wordt door de bestuurder/directeur regelmatig geïnfomeerd over de gang van zaken in het museum en overlegt minimaal een keer per jaar met de OR. De Raad bespreekt met de directie de plannen die het museum ontwikkelt op inhoudelijk en financieel gebied. Op de expertise van de individuele raadsleden wordt regelmatig een beroep gedaan.

Samenstelling en profielschets

De Raad van Toezicht van de Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen bestaat uit zeven leden inclusief de voorzitter. Bij het opstellen van een voordracht voor een nieuw lid gaat de Raad uit van een profielschets waarin de meest gewenste deskundigheden en andere kwalificaties zijn opgenomen.

Deze profielschets luidt als volgt: Voor het geheel van de Raad van Toezicht wordt gestreefd naar diversiteit, onder meer op het gebied van een evenwichtige verdeling over man/vrouw, leeftijd en (inter)nationale/lokale achtergrond. Een van de leden wordt geacht expliciet het vertrouwen te genieten van de families die Museum Boijmans Van Beuningen groot hebben gemaakt. De Raad van Toezicht dient bij voorkeur te beschikken over deskundigheden op wetenschappelijk, artistiek, financieel, economisch en politiek/bestuurlijk gebied. Bij voorkeur heeft een van de leden een achtergrond in (inter)nationaal museumbeleid.

Samenstelling in 2015

De heer mr. J.D. Loorbach (1947),
voorzitter, advocaat bij NautaDutilh
De heer drs. J.A. van Barneveld RA (1950),
CEO Brunel International N.V.
Mevrouw drs. J. Kriens (1954),
voorzitter directieraad Vereniging van
Nederlandse Gemeenten
De heer drs. R. Munsters (1963),
CEO Robeco Groep
Mevrouw dr. E.M. Rovers (1978), auteur
De heer prof. dr. P. Schnabel (1948),
oud-directeur Sociaal en Cultureel
Planbureau
De heer mr. B. Vaandrager (1969),
Managing director Global Financial Advisory,
Rothschild

De Raad kent een rooster van optreden dat enerzijds doorstroming bewerkstelligt en anderzijds de continuïteit van het toezicht garandeert. De leden van de Raad van Toezicht worden benoemd voor een periode van vier jaar en kunnen maximaal acht jaar aanblijven, ongeacht het aantal herbenoemingen. Per 31 december 2015 is de heer Schnabel afgetreden.

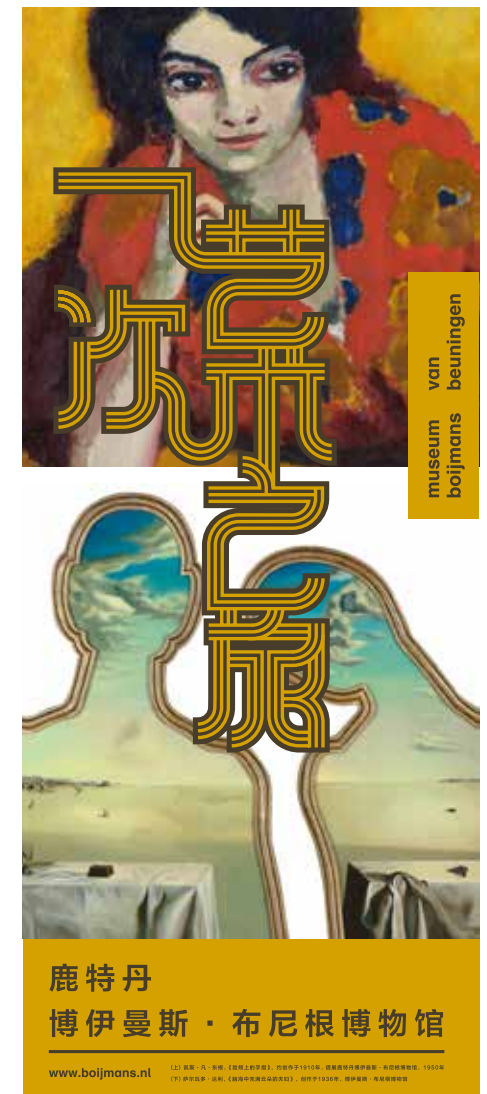
Cultural Governance

De in 2006 geschreven *Code Cultural Governance* wordt door de Raad van Toezicht als richtlijn gebruikt bij het evalueren van zijn werkzaamheden en de samenwerking tussen directeur en toezichthouder. De in de code beschreven principes en *best practices* worden toegepast. De Raad van Toezicht kent twee commissies, te weten de remuneratiecommissie en de auditcommissie. De remuneratiecommissie voert jaarlijks een functioneringsgesprek met de directeur/bestuurder en doet, indien daartoe aanleiding is, voorstellen aan de Raad inzake de honorering van de directeur. De auditcommissie komt jaarlijks ongeveer

vier maal bijeen en buigt zich over de financiële gang van zaken binnen het museum. Dit betreft met name de jaarrekening, de kwartaal- en halfjaarrapportages en de wijze waarop het museum zijn administratieve organisatie inricht. Leden van de Raad van Toezicht nemen regelmatig individueel deel aan programma's die door het museum worden geïntegreerd.

Boijmans branding in China, banieren, ontwerp Thonik

English Foreword

The museum reached a milestone in 2015. Rotterdam City Council voted by a large majority to approve the construction of the *Collectiegebouw*, or Public Art Depot, in Museumpark. Located alongside the museum, a reflective convex structure with eighty hardy birches and a Grand Café on the roof will be surrounded by much improved and greener parkland. The specification is ready, the contractor is currently being selected, and the Council of State is assessing the procedure. The giant step that has now been taken after nine years of preparation prompted an instant and enthusiastic response from national and international media. Thanks to the donation from the Stichting De Verre Bergen and the efforts of the City Council, our ambassadors and our many supporters, Rotterdam is gaining a unique building. It will be a fascinating and highly accessible home for the city's art collection and those of private individuals – a public treasure house with a mirrored exterior reflecting our beautiful, energetic city on an unprecedented scale. Reflecting on 2015, we are also proud of all our other results. Visitor numbers rose from 267,000 to 270,000. Thanks to the tremendous generosity of third parties we were able to spend 3.4 million euros on buying art, with René Magritte's *Le miroir vivant* as the undisputed jewel in the crown. The museum also received many donations, most of them bequests. We provided 52% of our funding from our own resources. We thank you for your gifts, which once again enabled us to supplement the inadequate grant we receive to this extent. The museum

was visited by more children, who took full advantage of the opportunity. The number of unique online foreign visitors rose to almost 1,6 million. Again this year, there were more international visitors to the museum and the museum's daily presence in the media broke records. Let me put it this way: we look back with gratitude on 2015 as a year in which we reached a bowl-shaped milestone and all the other results were on an upward curve. The museum is alive and flourishing.

In other years this third paragraph might have been devoted to moaning and hand-wringing. You know the sort of thing: dark clouds gathering, dangers lurking, floods and missed opportunities. I might have talked about the development of the other major cities as magnets for economic activity and tourism, and played with thoughts about second city syndromes. But not now. Reconstruction complete, Rotterdam has taken fitting steps for a proud and developing city. Here in Museumpark we are going to make all our expectations reality, and enjoy the results. Winter-hardy Siberian birches, top-flight coffee and, after years of discussions, making music together. With all the wonderful things to see here, everything that's being created, from, you might say, hip-hop to symphonies and from sentimental songs to techno. So come on Rotterdam, the future is calling us.

Sjarel Ex

Director Museum Boijmans Van Beuningen

Facts & Figures

Education and Visitor Information

- The museum received around 37,000 visitors under the age of 18
- 27,603 schoolchildren and students visited the museum in groups
- 27,070 people took part in educational activities
- The online educational platforms attracted over 400,000 unique visitors
- 67% of the educational activities in the museum were made possible thanks to gifts from funds, private individuals and businesses

Collection and Research

- The museum loaned 129 works in the Netherlands and 279 to other countries
- 658 artworks were donated, 643 were purchased, 57 were bequeathed and 46 were received on long-term loan
- 204 works of art were restored and 1,379 were conserved
- 368 orders for images were placed

Presentations

- The museum's total floor area is 26,263 m², of which about 7,200 m is exhibition space
- In the museum galleries there are 405 wall washers and spots and 500 fluorescent lamps
- In 2015 the museum raised 0.8 million euros from third parties for exhibitions
- The museum's exhibitions included 772 loans from private collectors and museums
- The museum displayed 3,150 objects from its own collection on a permanent basis and 772 items on loan in changing exhibitions

External Relations and Patronage

- 1,339 people are Boijmans Friends

- 95 private individuals are members of Groups or Circles
- 14 companies are members of the Boijmans Business Club
- 37 companies are associated with the museum as Boijmans Corporate Members
- 4 companies enable special projects
- 24 funds and foundations contribute to projects
- 70 gatherings in the museum were organized by individuals, groups, circles and businesses

Marketing and Communication

- The free publicity media value that the museum generated was 11,579,860 euros
- The museum received 50,764 young people and students
- The economic stimulus for the city of Rotterdam resulting from Dutch and foreign visitors rose by 15% to 12,722,037 euros (Rotterdam Partners data)
- The museum received a growing number of 1,584,983 unique visitors on line, 29% from foreign countries
- The museum is followed by 126,654 art lovers worldwide on social media

Operational Management

- The City Council approved an amendment to the Museumpark zoning plan, giving the Public Art Depot the green light. The Public Art Depot is scheduled to open its doors at the beginning of 2019.
- Proceeds from entrance charges, the museum shop and catering were 3,590,000 euros, an increase of 9.6%
- The ratio of own income to grants was 51.6% to 48.4%
- Expenditure per visitor rose from EUR 12.73 to EUR 13.93
- At the beginning of this year the museum switched to a new ICT supplier and complete migration to a cloud environment took place.

Bijlagen

- A Educatieve activiteiten en evenementen** 110
- B Aanwinsten en uitgaande bruiklenen** 114
- C Bibliotheek** 136
- D Presentaties** 138
- E Publicaties** 146
- F Externe activiteiten en nevenfuncties afdelings-
hoofden en wetenschappelijke staf** 149
- G Personeel en organisatie** 154

Educatieve activiteiten en evenementen

Instaprondleidingen

Januari – december

Elke zondag is er een gratis instaprondleiding door de vaste collectie.

Peuterrondleiding

Januari – december

Twee keer per maand kunnen kinderen van 3 en 4 jaar samen met museumknuffel Bo op ontdekkingsreis door de vaste collectie.

Pak een stoeltje met

Januari – december (met uitzondering van de zomer- en kerstvakantie)

Elke woensdagmiddag kan het publiek tijdens lunchtijd kunst kijken met een museummedewerker. Eén werk staat centraal; een oefening in kijken.

Boijmans Backstage

Januari – december, iedere eerste woensdag van de maand

Een kijkje achter de schermen van het museum. Een museummedewerker laat zien hoe het museum werkt en geeft bijvoorbeeld een kijkje in de luchtkanalen of de toren, laat zien hoe een kunstwerk ingepakt wordt of vertelt over schoonmaken van een object.

Familiedag

4 januari

Op de laatste dag van de kerstvakantie is er een familiedag met verschillende rondleidingen, workshops en demonstraties voor het hele gezin. De dag staat in het teken van de tentoonstelling *The Future of Fashion is Now*.

Themamiddag The Future of Fashion in Rotterdam

18 januari

In samenwerking met de Erasmus Universiteit Rotterdam, de Willem de Kooning Academie en Kenniscentrum Creating 010. Sprekers zijn José Teunissen, Mariangela Lavanga, Liane van der Linden, Mevan Kaluarachchi, Margreeth Olsthoorn, Linda van Wel, Fawad Samedi en Joline Jolink. Onderdeel van het programma is de prijsuitreiking van de Open Call.

Boijmans Club kinderworkshops

1 februari, 1 maart, 5 april, 7 juni, 7 september, 5 oktober

In workshops voor kinderen van 5-10 jaar en van 10-15 jaar wordt, na een rondleiding door een tentoonstelling of de vaste collectie, getekend, geboetseerd, geschilderd of gebouwd.

Performances en interview choreografen

8 februari, 14 februari, 4 april, 17 mei

Onderdeel van de tentoonstelling *La La La Human Steps* zijn performances door verschillende dansgezelschappen: HipHopHuis, Scapino Ballet Rotterdam, House of Makers (Nationaal Ballet) en *La La La Human Steps & Cullberg Ballet*. Op de dag van de performances is er een openbaar interview met de betrokken choreograaf door directeur Sjarel Ex of educatief conservator Els Hoek.

Theaterrondleiding

22 februari, 22 maart, 19 april, 17 mei

Een rondleiding ontwikkeld in samenwerking met het Ro Theater. Kinderen gaan met Sarah

Sorgeloos op zoek naar haar man Simon die spoorloos is.

Museumnacht010

5 maart

Het museum opent de deuren van acht tot middernacht met een speciaal programma: finalisten van Art Rocks treden op bij hun favoriete kunstwerk, studenten van Codarts geven dansperformances in de tentoonstelling *La La La Human Steps*, er is een optreden van de Rotterdamse Mondharmonica Club en nog veel meer.

Workshop ambulante medicijnfabriek

6 maart en 24 april

In het kader van *Design Column #10 – Crazy Care* gaan deelnemers tijdens deze workshop onder leiding van een plantenexpert in de museumtuin op zoek naar planten. In de Medicijnfabriek worden van deze planten medicijnen gemaakt.

Rondetafelgesprekken Design Column

6 maart, 12 juni, 8 oktober

Conservator Annemartine van Kesteren gaat in gesprek met kunstenaars uit de Design Column en nodigt daarnaast filosofen, professoren en politici uit aan tafel.

ARTtube Academie

2 april

Op 2 april organiseert ARTtube in samenwerking met M HKA Antwerpen de vierde editie van de ARTtube Academie: een kennisdag over online video in musea. Meer dan 100 museumprofessionals en filmmakers ontmoeten elkaar bij de inspirerende presentaties en workshops.

Museumweek

18-24 april

Tijdens de nationale Museumweek zijn er dagelijks gratis instaprondleidingen voor de hele familie. Daarnaast is er een familiedag met workshops en performances voor het hele gezin en kunnen bezoekers eigen medicijnen maken in een medicijnenlaboratorium.

Dubbelzetting Design Derby: Nederland België (1815-2015)

21 juni

Conservatoren Mienke Simon Thomas (Museum Boijmans Van Beuningen) en Frank Huygens (Design museum Gent) vertellen over de vooroordelen, verrassingen en vondsten die zij tegenkwamen bij het samenstellen van de tentoonstelling *Design Derby*.

Mindfulness

28 juni, 5, 12, 19 juli, 13 december

In drie bijeenkomsten neemt Peter Thissen, kunsthistoricus, museumdocent en mindfulnessdocent, deelnemers mee op een inspirerende mindfulnessstocht door de wereld van kunst.

North Sea Jazz concerten

28 juni en 5 juli

Concerten op het binnenplein van het museum in het kader van North Sea Jazz Round Town.

ARTtube op Lowlands

21-23 augustus

Ook dit jaar was ARTtube weer op Lowlands te vinden. De ARTtube-tent was dit jaar nog groter dan in 2014. Duizenden mensen bekeken video's, maakten animaties met beroemde kunstwerken en luisterden naar flitscolleges door museum-directeuren en conservatoren. Op het Dropstuff-scherm naast de tent konden bezoekers letterlijk in een schilderij plaatsnemen en zich laten fotograferen.

Onvergetelijk Boijmans

4 september, 2 oktober, 6 november, 4 december

Een rondleiding voor mensen met dementie en hun mantelzorgers. In een ontspannen en positieve sfeer bekijken deelnemers kunstwerken in het museum en gaan met elkaar in gesprek over wat ze zien. De focus ligt tijdens deze rondleiding niet op de ziekte, maar op het beleven van een inspirerende middag.

Wikipedia edit-a-thon

5 september

Museum Boijmans Van Beuningen en Wikimedia Nederland organiseren samen een Wikipedia-edit-a-thon die aansluit bij de tentoonstelling *Design Derby*. Iedereen is welkom om op deze dag op Wikipedia artikelen te bewerken over ontwerpers, stijlen en designklassiekers uit Nederland en België.

Codarts openbare danslessen

8-12 september

Te midden van de *Wassende bogen* van Richard Serra in een verder lege ruimte, krijgen dansstudenten van Codarts les van danser en choreograaf Sjoerd Vreugdenhil. Zij laten zich hierbij inspireren door het kunstwerk. Het publiek mag komen kijken om getuige te zijn van deze bijzondere samenkomst van dans en kunst.

Themamiddag Design Derby: Nederland België (1815-2015)

11 september

Conservatoren, designers en designhistorici belichten vanuit hun achtergrond de opvallendste overeenkomsten en verschillen tussen 200 jaar design in Nederland en België. Sprekers zijn: Frank Huygens (Design museum Gent), Mienke Simon Thomas (Museum Boijmans Van Beuningen), Kurt Vanbellegem (Sint Lucas, Antwerpen), Jeroen Chabot (Willem

de Koning Academie), Bram Boo en Ineke Hans.

Het Rotterdams Philharmonisch Orkest speelt bij Richard Serra's Wassende bogen

18 september

Musicici van het Rotterdams Philharmonisch Orkest spelen op de marimba een muziekstuk van Steve Reich te midden van de *Wassende bogen* van Richard Serra. Tijdens de korte concerten brengt de muziek het kunstwerk tot leven.

Publieksdag dementie

18 september

In samenwerking met het Alzheimercentrum van het Erasmus MC en Alzheimer Nederland organiseert het museum een publieksdag over dementie, met lezingen van verschillende specialisten. Tijdens deze dag lanceert het museum het programma Onvergetelijk Boijmans.

The Big Draw Rotterdam

3 en 4 oktober

The Big Draw is een internationaal tekenfestival. Op 3 en 4 oktober organiseert het museum tal van tekenworkshops voor jong en oud.

Symposium De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel

10 oktober

Tijdens dit publiekssymposium vertellen experts over recent onderzoek naar kunstwerken in de tentoonstelling. Sprekers zijn prof. dr. Herman Pleij (emeritus hoogleraar Universiteit van Amsterdam) prof. dr. Hugo van der Velden (Rijksmuseumhoogleraar Kunstgeschiedenis van de Middeleeuwen), prof. dr. Jos Koldewij (Radboud Universiteit Nijmegen), Alice Taatgen (Universiteit van Amsterdam) en samenstellers van de tentoonstelling Peter van der Coelen en Friso Lammertse. Moderator van het symposium is Sandra Kisters.

Familierondleidingen De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel

11 oktober – 24 januari

Iedere zondag is er een theatrale rondleiding voor het hele gezin door de tentoonstelling.

Dancing Museums

20 t/m 25 oktober

Vijf internationale choreografen – Connor Schumacher (NL), Dante Murillo (AU), Lucy Suggate (UK), Tatiana Julien (FR), Fabio Novembrini (IT) – en beeldend kunstenaar Luis Alonso Rios Zertuche (NL) laten zich tijdens hun verblijf inspireren door het museum en het publiek. Zij presenteren hun bevindingen in choreografeerde ontmoetingen, rondleidingen, installaties en video's.

Expertmeeting Dancing Museums

22 oktober

Samen met de Nederlandse Museumvereniging organiseert het museum een expertmeeting over de cross-over tussen dans en beeldende kunst voor museumcollega's, mensen uit de danswereld en geïnteresseerden. Sprekers zijn Catrien Schreuder (Museum Boijmans Van Beuningen), Gill Hart (National Gallery, Londen), Kristin de Groot (Dansateliers Rotterdam) en Marian Cousijn (Stedelijk Museum Amsterdam)

Themamiddag De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel

15 november

Conservatoren Friso Lammertse en Peter van der Coelen geven een lezing over thema's uit de tentoonstelling. Gastspreker Lucinda Timmermans vertelt over gebruiksvoorwerpen die afgebeeld zijn op prenten en tekeningen in de tentoonstelling.

Introductie cursus De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel

18 en 25 november, 2 december

In drie bijeenkomsten geeft museumdocent Hoo Man Chan deelnemers een uitgebreide inleiding op de tentoonstelling.

Lezingen In scène gezet

26 november

Samenstellers van de tentoonstelling Annemartine van Kesteren (conservator design) en Noor Mertens (conservator moderne en hedendaagse kunst) geven hun visie op het samenspel tussen kunst en design in twee korte presentaties.

Kerkdienst De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel

28 november

In samenwerking met het Laurensberaad organiseert het museum een kerkdienst over de tentoonstelling *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel*.

Expertmeeting Migration Matters

10 december

Samen met Stichting Doen organiseert het museum een expertmeeting rondom de *Design Column #11 – Migration Matters*.

Symposium De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel

14 december

In samenwerking met de Onderzoeksschool Kunstgeschiedenis organiseert het museum een wetenschappelijk symposium. Sprekers zijn: dr. Peter van der Coelen, drs. Friso Lammertse, prof. dr. Reinder Falkenburg, dr. Matthijs IJssink, prof. dr. Koenraad Jonckheere, prof. dr. Jürgen Müller, prof. dr. Jeroen Stumpel, drs. Alice Taatgen, dr. Matthias Ubl, prof. dr. Hugo van der Velden.

Aankopen

Anoniem

Prentenbijbel

circa 1650

aankoop Boekhandel en Antiquariaat De Roo, Zwijndrecht met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2015/315 (PK)

Anoniem

Witte haai, circa 1760

prent

aankoop Asher Rare Books, 't Goy-Houten met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2015/314 (PK)

Anoniem

Portret van Götz von Bertlichingen,

circa 1600

prent

aankoop August Laube Buch- und Kunstantiquariat Zürich, met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2015/313 (PK)

Anoniem

Portret van Sebastian Schertlin van Burtenbach, circa 1600

prent

aankoop August Laube Buch- und Kunstantiquariat Zürich, met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2015/312 (PK)

Heiko Balster

17-delig bestek, 2015

aankoop kunstenaar door middel van crowdfunding V 3083 a-q (KN&V)

Bas van Beek

JVDV-C, 2015

tulpenvaas

aankoop Galerie VIVID, Rotterdam met steun van het Mondriaan Fonds V 3054 a-d (KN&V)

Bas van Beek

JVDV-V, 2015

tulpenvaas

aankoop Galerie VIVID, Rotterdam

met steun van het Mondriaan Fonds V 3055 a-f (KN&V)

Hans Bellmer

Sans titre, 1959

tekening

aankoop Galerie 1900-2000, Parijs met steun van het Mondriaan Fonds MB 2015/T 1 (PK)

Sigrid Calon

To the extend of / \ / & -, 2013

cassette met 130 risoprints

aankoop kunstenaar met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2015/316 1 t/m 130 (PK)

Karin van Dam

Pok, 2015

sculptuur

aankoop kunstenaar met steun van de BankGiro Loterij BEK 1960 (MK)

Karin van Dam

Facade 2, 1994/2014

collage

aankoop kunstenaar met steun van het Mondriaan Fonds 3836 (MK)

Karin van Dam

Facade 3, 1994/2014

collage

aankoop kunstenaar met steun van het Mondriaan Fonds 3837 (MK)

Karin van Dam

Facade 4, 1994/2014

collage

aankoop kunstenaar met steun van het Mondriaan Fonds 3838 (MK)

René Daniëls

École des Boosaards, 1982

tekening

aankoop Jan Debbaut, Temse met steun van Stichting Van Beuningen/Peterich fonds MB 2015/T 26 (PK)

Marcel Duchamp

Uitgevers: Maeght éditeur en Pierre à Feu, Parijs

Le surréalisme en 1947: exposition internationale du surréalisme, 1947 catalogus met 25 prenten van diverse kunstenaars aankoop Ursus Books Ltd., New York met steun van de BankGiro Loterij 2015/0006 a-y

Baldassare Franceschini

Christus als Man van Smarten, circa 1650

prent

aankoop Galerie Gerda Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2015/317 (PK)

Michele Greco

L'Asinaria, 1564

prent

aankoop Galerie Gerda Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2015/318 (PK)

Siobhán Hapaska

The Inquisitor, 1997

sculptuur

aankoop Hidde van Seggelen, Londen met steun van het Mondriaan Fonds/gedeeld eigendom met Collectie Museum Beelden aan Zee BEK 1943 (MK)

Maarten van Heemskerck

album met 432 prenten,

circa 1539-1575

aankoop Christie's Londen met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2015/323 (PK)

Peter Vilhelm Ilsted

De mandolinespeelster, 1911

prent

aankoop Galerie Gerda Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2015/319 (PK)

Peter Vilhelm Ilsted <i>Uit de tuin van Villa d'Este</i> , 1931 prent aankoop Galerie Gerda Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2015/320 (PK)	van de BankGiro Loterij MB 2015/T 33 (PK)	J.J.P. Oud voor Metz & Co 07d, 1932-1933 fauteuil en bijbehorende ontwerptekening aankoop de heer en mevrouw Luursema, Amsterdam met steun van de BankGiro Loterij V 3039 (KN&V)	tekening aankoop G.M. Ten Bosch, Dordrecht met steun van het Mondriaan Fonds 3833 (MK)	Girls, <i>Collection 52</i> , lente/zomer 2015 kledingset aankoop Viktor&Rolf met steun van Han Nefkens Fashion on the Edge DTM 295 (KN&V)	met steun van de BankGiro Loterij BEK 1961 (MK)
Tony Lewis <i>Flep</i> , 2015 tekening aankoop Massimo De Carlo, Londen met steun van de heer Bruno Varon 3824 (MK)	Mai van Oers <i>Zonder titel</i> , 2012 tekening aankoop kunstenaar met steun van de BankGiro Loterij MB 2015/T 34 (PK)	Panasonic <i>R-70 Panapet Transistor</i> , 1970 2 radio's aankoop Vendu Notarishuis Rotterdam V 3032 (KN&V) en V 3033 (KN&V)	Hans Schäufelein <i>Groep van tien soldaten met zwaarden</i> , circa 1517-1518 prent aankoop August Laube Buch- und Kunstantiquariat, Zürich met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2015/311 (PK)	Viktor&Rolf <i>Look 08, Haute Couture Van Gogh</i> Girls, <i>Collection 52</i> , lente/zomer 2015 kledingset aankoop Viktor&Rolf met steun van Han Nefkens Fashion on the Edge DTM 296 (KN&V)	Hozan Zangana (ontwerp) en Suzan Becking (keramist) <i>Haft Sin collection Earth Dark</i> , 2015 8-delig servies aankoop Hozan Zangana Studio, Amsterdam met steun van het Mondriaan Fonds V 3075 a-h (KN&V)
Valdemar Maggaard <i>Vrouw met lelie</i> , 1900 prent aankoop Galerie Gerda Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2015/321 (PK)	Mai van Oers <i>Zonder titel</i> , 2011 tekening aankoop kunstenaar met steun van de BankGiro Loterij MB 2015/T 36 (PK)	Panasonic <i>R-72 Toot -A -Loop armband radio</i> , 1970 2 radio's aankoop Vendu Notarishuis Rotterdam V 3034 (KN&V) en V 3035 (KN&V)	Melanie Smith <i>115 Thoughts on Insubstantial Subjects and Matter</i> , 2010 installatie aankoop Galerie Peter Kilchman Zürich, met steun van de BankGiro Loterij en het Mondriaan Fonds BEK 1954 1-44 (MK)	Viktor&Rolf <i>Look 18, Haute Couture Van Gogh</i> Girls, <i>Collection 52</i> , lente/zomer 2015 kledingset aankoop Viktor&Rolf met steun van Han Nefkens Fashion on the Edge DTM 297 (KN&V)	Schenkingen en nalatenschappen
René Magritte <i>Le miroir vivant</i> , 1928 schilderij aankoop Vedovi Gallery, Brussel met steun van de Vereniging Rembrandt (mede dankzij haar Dura Kunstfonds), het Mondriaan Fonds, Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, Stichting Fonds Willem van Rede, het Prins Bernhard Cultuurfonds (mede dankzij haar Breeman Talle Fonds), de BankGiro Loterij en particulieren 3825 (MK)	Mai van Oers <i>Zonder titel</i> , 2010 tekening aankoop kunstenaar met steun van de BankGiro Loterij MB 2015/T 37 (PK)	Søren Henrik Petersen <i>Landschap met bomen</i> , circa 1816-1819 prent aankoop Galerie Gerda Bassenge, Berlijn met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2015/322 (PK)	Melanie Smith <i>115 Thoughts on Insubstantial Subjects and Matter</i> , 2010 installatie aankoop Galerie Peter Kilchman Zürich, met steun van de BankGiro Loterij en het Mondriaan Fonds BEK 1955 1-28 (MK)	Viktor&Rolf <i>Look 10, Haute Couture Wearable Art, Collection 53</i> , herfst/winter 2015 kledingsset aankoop Viktor&Rolf met steun van Han Nefkens Fashion on the Edge DTM 298 (KN&V)	David Adamo <i>Untitled</i> , 2012 installatie schenking Bert Kreuk Collectie BEK 1959 a-v (MK)
Christien Meindertsmas <i>Bottom Ash Observatory</i> , 2015 installatie aankoop t.e. Thomas Eyck, Oosternijkerk met steun van Mondriaan Fonds V 3070 a-m (KN&V)	Mai van Oers <i>Zonder titel</i> , 2009 tekening aankoop kunstenaar met steun van de BankGiro Loterij MB 2015/T 38 (PK)	Van Reek Ten Bosch Banketjje <i>De achteruitkijkspiegel</i> , 2012 tekening aankoop G.M. Ten Bosch, Dordrecht met steun van het Mondriaan Fonds 3834 (MK)	Studio Wieki Somers <i>Aoyama</i> , 2014 lamp aankoop Studio Wieki Somers, Rotterdam met steun van het Mondriaan Fonds V 3074 a-g (KN&V)	Arnout Visser <i>Salad Sunrise</i> , 2008 olie- of azijnkan aankoop kunstenaar met steun van het Mondriaan Fonds V 3043 a-b (KN&V)	Woody van Amen <i>Happy Easter Days</i> , 2015 tekening schenking kunstenaar Stad-T 247 (PK)
Ted Noten <i>Animatiefilm SgrA* 1/3 + 1 AP</i> , 2015 film aankoop kunstenaar met steun van de BankGiro Loterij V 3071 (KN&V)	Johan van Oord 190.5, 2010 schilderij aankoop kunstenaar met steun van de BankGiro Loterij 3840 (MK)	Van Reek Ten Bosch Banketjje <i>Het Bestuursorgaan</i> , 2012 tekening aankoop G.M. Ten Bosch, Dordrecht met steun van het Mondriaan Fonds 3835 (MK)	Studio Swine <i>Sea knife</i> , 2014 briefopener aankoop Studio Swine door middel van crowdfunding V 3046 (KN&V)	Arnout Visser voor Droog Design <i>Salad Sunrise</i> , 1990 fruitschaal aankoop kunstenaar met steun van het Mondriaan Fonds V 3044 a-b (KN&V)	Woody van Amen <i>Zonder titel</i> , 2013 tekening schenking kunstenaar Stad-T 245 (PK)
Mai van Oers <i>Zonder titel</i> , 2014 tekening aankoop kunstenaar met steun	Johan van Oord 198.3, 2010 schilderij aankoop kunstenaar met steun van de BankGiro Loterij 3842 (MK)	Van Reek Ten Bosch Banketjje <i>Het Beleid</i> , 2012 tekening aankoop G.M. Ten Bosch, Dordrecht met steun van het Mondriaan Fonds 3832 (MK)	Koen Taselaar <i>Multititled 6 (A Hammock Between A Rock And A Hard Place)</i> , 2013 tekening aankoop Francis Boeske Projects, Amsterdam met steun van het Mondriaan Fonds MB 2015/T 25 a-b (PK)	Arnout Visser <i>Archimedes</i> , 1995-1999 weegschaal aankoop kunstenaar met steun van het Mondriaan Fonds V 3042 a-d (KN&V)	Anoniem set van 2 vazen, 1600-1700 schenking Ronald Spoor en Marga de Bolster 2234 a-b (KN&V)
		Van Reek Ten Bosch Banketjje <i>Ontwerp herstructurering buitenruimte toekomstvisie 2012-2018 i.o.v. Betonmij</i> , 2012	Viktor&Rolf <i>Look 02, Haute Couture Van Gogh</i>	Eveline Visser <i>Le lit de Marie Antoinette</i> , 2015 installatie aankoop Cokkie Snoei, Rotterdam	Anoniem 300 souvenirozzen, circa 1850-1875 schenking Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije / aankoop met steun van Stichting Lucas van Leyden L 2015/1-300 (PK)
					Paul Beckman wandmeubel, 1986 schenking de heer J.A. Sonnenberg Stad-B 167
					Bas van Beek JVDV-C, 2014 tulpenvaas schenking kunstenaar V 3079 a-d (KN&V)

Bas van Beek JV DV-V, 2014 tulpenvaas schenking kunstenaar V 3080 a-b (KN&V)	Dolf Henkes <i>Het vooronder</i> , 1966 tekening schenking de heer J.H. Roeterink 3826 (MK)	Piet Kramer stoel, 1921 schenking Lex Haak V 3061 (KN&V)	Kars Persoon <i>Particular fact of togetherness voor het vuur van Pam</i> , 2015 tekening schenking kunstenaar MB 2015/T 31 (PK)	Gerard van Rooy <i>Sluipwesp</i> , 1965 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/18 (PK)	schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/27 (PK)
Bas van Beek JV DV-P, 2014 tulpenvaas schenking kunstenaar V 3081 a-f (KN&V)	Tom Homburg <i>Dutch Design for the public sector</i> , 1979 affiche schenking Gert Dumbar MB 2015/9 a-b (PK)	Piet Kramer kast, 1921 schenking Lex Haak V 3062 a-b (KN&V)	Kars Persoon <i>Particular fact of togetherness voor het vuur van Pam</i> , 2015 tekening schenking kunstenaar MB 2015/T 32 (PK)	Gerard van Rooy <i>Onkruid</i> , 1965 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/19 (PK)	Gerard van Rooy <i>Transformatorhuisje</i> , 1972 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/28 (PK)
Braun AG GS 3, 1983-1986 kast schenking Kees van Leeuwen en Ton Terwel V 3038 (KN&V)	Friso Kramer voor Lightwell <i>Lightwell Friso Kramer LED</i> , 2013 lantaarnpaal schenking Lightwell B.V. Amsterdam V 3069 (KN&V)	Piet Kramer bijzettafel, 1921 schenking Lex Haak V 3063 a-b (KN&V)	Gerard van Rooy <i>Tafelblad met roller, schoensmeerdoosje en tampon</i> , 1960 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/11 (PK)	Gerard van Rooy <i>Strandstillevens met slakken en zeepokken</i> , 1965 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/20 (PK)	Gerard van Rooy <i>Lepelaar</i> , 1978 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/29 (PK)
Karin van Dam <i>Schets voor City-Cells (Bijlmer Arena Amsterdam)</i> , 2015 collage schenking kunstenaar 3839 (MK)	Friso Kramer voor Ahrend <i>Revolt</i> , 1953 (1958-1959 jaar van uitvoering) stoel schenking particuliere collectie V 3076 (KN&V)	Piet Kramer boekenplank, 1921 schenking Lex Haak V 3065 (KN&V)	Gerard van Rooy <i>Spoorwegstation Maliebaan</i> , 1961 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/12 (PK)	Gerard van Rooy <i>Bloei</i> , 1965 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/21 (PK)	Gerard van Rooy <i>Vergiet</i> , 1983 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/30 (PK)
Gert Dumbar <i>Dutch design for the public sector</i> , 1973 affiche schenking Gert Dumbar MB 2015/8 (PK)	Friso Kramer en Wim Rietveld voor Ahrend <i>Result</i> , 1958 (1963 jaar van uitvoering) stoel schenking particuliere collectie V 3077 (KN&V)	Michele de Lucchi voor Memphis srl <i>Kristall</i> , 1981 tafel schenking mevrouw C.H. Coolen-Kalkman V 3082 (KN&V)	Gerard van Rooy <i>Overvecht</i> , 1963 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/13 (PK)	Gerard van Rooy <i>Stronkenlandschap</i> , 1966 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/22 (PK)	Gerard van Rooy <i>Sleets</i> , 1984 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/31 (PK)
Pam Emmerik <i>Maanmensen</i> , 2015 serie van 228 tekeningen schenking kunstenaar MB 2015/T 28 1 t/m 228 (PK)	Piet Kramer bank, 1921 schenking Lex Haak V 3056 a-f (KN&V)	Hein Mevissen en Diederiekje Bok/ John Doe LA <i>John's phone</i> , 2010 mobiele telefoon schenking Diederiekje Bok en Hein Mevissen/John Doe LA V 3068 a-d (KN&V)	Gerard van Rooy <i>Conus literatus en andere schelpen</i> , 1963 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/14 (PK)	Gerard van Rooy <i>Luchtschip en zwam</i> , 1967 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/23 (PK)	Gerard van Rooy <i>Borstel II</i> , 1987 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/33 (PK)
Pam Emmerik 2 brieven, 2014 schenking kunstenaar MB 2015/T 29 (PK) en MB 2015/T 30 (PK)	Piet Kramer buffetkast, 1921 schenking Lex Haak V 3057 a-b (KN&V)	Ted Noten <i>Bird - Bag</i> , 2013 plastiek schenking kunstenaar V 3072 (KN&V)	Gerard van Rooy <i>Rivieroever</i> , 1964 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/15 (PK)	Gerard van Rooy <i>Dode Motman</i> , 1968 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/24 (PK)	Gerard van Rooy <i>Ornithologie</i> , 1996 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/34 (PK)
Huibert Groenendijk voor Dorel Juvenile <i>Maxi Cosi</i> , 2001 autostoel schenking kunstenaar V 3091 (KN&V)	Piet Kramer stoel, 1921 schenking Lex Haak V 3058 (KN&V)	Ted Noten <i>Chief</i> , 2007 plastiek schenking kunstenaar V 3073 (KN&V)	Gerard van Rooy <i>Dode vlieg</i> , 1964 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/16 (PK)	Gerard van Rooy <i>Luchtschip</i> , 1969 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/25 (PK)	Gerard van Rooy <i>Samenspel</i> , 1996 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/35 (PK)
Dolf Henkes <i>Hemelvaart</i> , 1976 tekening schenking de heer J.H. Roeterink 3827 (MK)	Piet Kramer stoel, 1921 schenking Lex Haak V 3059 (KN&V)	Johan van Oord <i>Excusez les mots Excusez les images</i> , 1979 tekening schenking kunstenaar 3843 (MK)	Gerard van Rooy <i>Slakken</i> , 1965 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/17 (PK)	Gerard van Rooy <i>Na de feestelijkheden</i> , 1970 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/26 (PK)	Gerard van Rooy <i>Spiegeling - Spiegel</i> , 1997 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/36 (PK)
	Piet Kramer stoel, 1921 schenking Lex Haak V 3060 (KN&V)			Gerard van Rooy <i>Onder- en Bovenwereld</i> , 1970 prent	Gerard van Rooy <i>Round Midnight</i> , 1999

prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/37 (PK)	Salvo <i>Villagio d'inverno</i> , 1980 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn 3789 (MK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , 1983 portfolio met 3 prenten uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/7 a-e (PK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , circa 1985 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 22 (PK)	Salvo <i>Senza titolo (Siciliani)</i> , 1976 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn 3785 (MK)	uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 4 (PK)
Gerard van Rooy <i>Judaspenning</i> , 2002 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/38 (PK)	Salvo <i>Natura morta con candela accesa</i> , 1980 schilderij uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn 3790 (MK)	Salvo Marco Noire Editore <i>Zonder titel</i> , 1983 portfolio uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/7 a-e (PK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , circa 1985 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 23 (PK)	Salvo <i>Rovine</i> , 1978 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn 3786 (MK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , 1984 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/ T 5 (PK)
Gerard van Rooy <i>Kwartet</i> , 2002 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/39 (PK)	Salvo <i>Senza titolo</i> , 1987 schilderij uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn 3795 (MK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , circa 1985 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 7 (PK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , circa 1985 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 24 (PK)	Salvo <i>Notte, strada, lampione, farmacia, ritratto di Alexander Blok</i> , 1980 schilderij uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn 3791 (MK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , 1984 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 6 (PK)
Gerard van Rooy <i>Sailors dream</i> , 2003 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/40 (PK)	Salvo <i>Senza titolo</i> , 1987 schilderij uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn 3796 (MK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , circa 1985 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 12 (PK)	Salvo <i>La tartaruga e l'aquila</i> , 1972 sculptuur uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn BEK 1956 (MK)	Salvo <i>Calle</i> , 1981 schilderij uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn 3792 (MK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , circa 1985 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 8 (PK)
Gerard van Rooy <i>Voor Giovanni Battista Piranesi</i> , 1992 prent schenking mevrouw Wil Sandkuijl MB 2015/41 (PK)	Salvo <i>Senza titolo</i> , 1987 schilderij uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn 3796 (MK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , circa 1985 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 12 (PK)	Salvo <i>L'uomo che spacca la statua del dio</i> , 1972 sculptuur uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn BEK 1957 (MK)	Salvo <i>Flipper</i> , 1982 schilderij uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn 3793 (MK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , circa 1985 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 9 (PK)
Salvo <i>I tre regni</i> , 1970 foto uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn 3781 a-c (MK)	Salvo <i>Zelfportret</i> , 1947-2000 prent uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/1 (PK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , circa 1985 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 13 (PK)	Salvo <i>La donnola e la lima</i> , 1972 sculptuur uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn BEK 1958 (MK)	Salvo <i>Senza titolo</i> , 1985 schilderij uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn 3794 (MK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , circa 1985 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 10 (PK)
Salvo <i>Senza titolo (il tesoro)</i> , 1972 foto uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn 3782 (MK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , 1979 prent uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/2 (PK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , circa 1985 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 14 (PK)	Salvo <i>Senza titolo (il tesoro)</i> , 1972 foto uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn 3783 (MK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , 1980 prent MB 2015/4 (PK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , circa 1985 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 11 (PK)
Salvo <i>Paesaggio</i> , 1979 schilderij uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn 3787 (MK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , 1947-2000 prent uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/3 (PK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , circa 1985 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 15 (PK)	Salvo <i>45 Siciliani</i> , 1976 schilderij uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn 3784 (MK)	Salvo <i>Primavera</i> , 1988 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 2 (PK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , circa 1985 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 16 (PK)
Salvo <i>Stazione al crepuscolo d'inverno</i> , 1980 schilderij uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn 3788 (MK)	Salvo <i>Sette incisioni e sette poesie</i> , 1983 kunstenarsboek met 7 prenten uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/6 a-j (PK)	Salvo <i>Zonder titel</i> , circa 1985 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 21 (PK)		Salvo <i>Zonder titel</i> , 1986 tekening	Salvo <i>Zonder titel</i> , circa 1985 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 17 (PK)

Salvo <i>Zonder titel</i> , circa 1985 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 18 (PK)	schenking NLXL V 3053 (KN&V)	Rudolf Wilke voor HEWI <i>type 111.23</i> , 1969 deurkruk schenking Hanneke Winter en Dick Versluis V 3067 (KN&V)	prent schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-G 191	schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-G 199	van Nispen tot Sevenaer PAK 5017 (PK)
Salvo <i>Zonder titel</i> , circa 1985 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 19 (PK)	Studio Job <i>Alt Deutsch (JOB-04)</i> , 2013 behang schenking NLXL V 3049 (KN&V)	Sarkis Zabunyan films stills <i>from Saché</i> , 1997-1999 25 foto's schenking Marja en Jan-Willem Groenendaal 3799 (MK) t/m 3823 (MK)	Eduard van Zanden <i>Bethnal Green London E</i> , 1964 prent schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-G 192	Eduard van Zanden <i>Havenbuurt bij avond</i> , 1903-1997 prent schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-G 200	Kees van Dongen <i>Café de Nachtlamp</i> , 1902-1903 tekening bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking de heer H.R. Okkens MB 2015/T 39 (PK)
Salvo <i>Zonder titel</i> , circa 1985 tekening uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/T 20 (PK)	Studio Job <i>Withered Flowers Black (JOB-06)</i> , 2013 behang schenking NLXL V 3051 (KN&V)	Eduard van Zanden <i>Vechtende mannen</i> , 1903-1997 prent schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-G 185	Eduard van Zanden <i>Underground XV</i> , 1972 prent schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-G 193	Eduard van Zanden <i>Underground London</i> , 1968 prent schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-G 201	Corwyn Lund <i>Microphone Bouquet</i> , 2014 sculptuur bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, aangekocht met gelden uit de nalatenschap van Koster & Quist A 8920 (KN&V)
Salvo <i>Salvo e vivo/Salvo e morto</i> , 1977 prent uit de nalatenschap van Adriaan van Ravesteijn MB 2015/5 (PK)	Studio Job <i>Withered Flowers Color (JOB-07)</i> , 2013 behang schenking NLXL V 3052 (KN&V)	Eduard van Zanden <i>Suburb Station London</i> , 1971 prent schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-G 186	Eduard van Zanden <i>Viaduct Londen</i> , 1967 prent schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-G 194	Eduard van Zanden <i>Underground VII</i> , 1961 prent schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-G 202	Johann Heinrich Muntz <i>Arcadisch landschap</i> , 1770 tekening bruikleen Stichting Museum Boijmans Van Beuningen, schenking Jonkheer F.C. van Nispen tot Sevenaer PAK 5018 (PK)
Jan Sierhuis <i>De bespieder</i> , 1998 schilderij schenking particuliere collectie 3780 (MK)	Jan Toorop <i>Christuskop</i> , 1924 tekening schenking Turing Foundation MB 2015/T 27 (PK)	Eduard van Zanden <i>Wapping London E</i> , 1962 prent schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-G 187	Eduard van Zanden <i>Bethnal Green London E</i> , 1964 prent schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-G 195	Eduard van Zanden <i>View from Southwark Bridge</i> , 1959 tekening schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-T 243	Medardo Rosso <i>Impression de Omnibus</i> , 1884-1889 serie van 15 foto's bruikleen particuliere collectie BRL 2015-03 (MK) t/m BRL 2015-017 (MK)
Ettore Sottsass voor Studio Alchimia <i>Le Strutture Tremano</i> , 1979, 1989 tafel schenking mevrouw C.H. Coolen-Kalkman V 3037 a-b (KN&V)	Kaari Upson <i>Two Twins</i> , 2012 wandobject schenking Bert Kreuk Collectie 3797 (MK)	Eduard van Zanden <i>London E</i> , 1903-1997 prent schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-G 188	Eduard van Zanden <i>London III</i> , 1961 prent schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-G 196	Eduard van Zanden <i>Zonder titel</i> , 1954 tekening schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-T 244	Medardo Rosso <i>Bookmaker</i> , 1910-1920 serie van 7 foto's bruikleen particuliere collectie BRL 2015-19 (MK) t/m BRL 2015-25 (MK)
Studio Job <i>Labyrinth (JOB-02)</i> , 2013 behang schenking NLXL V 3047 (KN&V)	Jan van der Vaart vaas, 1963 schenking Ineke Tirion-Beijerinck A 8919 (KN&V)	Eduard van Zanden <i>Londen, viaduct</i> , 1970 prent schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-G 189	Eduard van Zanden <i>Rangeerterein met luchtbrug</i> , 1903-1997 prent schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-G 197	Eduard van Zanden <i>View from Southwark Bridge</i> , 1959 tekening schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-T 243	Medardo Rosso <i>Impression de Omnibus</i> , 1884-1889 serie van 15 foto's bruikleen particuliere collectie BRL 2015-03 (MK) t/m BRL 2015-017 (MK)
Studio Job <i>Perished (JOB-03)</i> , 2013 behang schenking NLXL V 3048 (KN&V)	Arnout Visser en Richard Hutten <i>Table Tumblers</i> , 2000 peper- en zoutstel schenking kunstenaars V 3045 a-b (KN&V)	Eduard van Zanden <i>Luchtbrug</i> , 1903-1997 prent schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-G 190	Eduard van Zanden <i>Riviergezicht Rotterdam III</i> , 1966 prent schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-G 198	Eduard van Zanden <i>View from Southwark Bridge</i> , 1959 tekening schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-T 243	Medardo Rosso <i>Impression de Omnibus</i> , 1884-1889 serie van 15 foto's bruikleen particuliere collectie BRL 2015-19 (MK) t/m BRL 2015-25 (MK)
Studio Job <i>Industry (JOB-01)</i> , 2013 behang	Rudolf Wilke voor HEWI <i>type 111.23</i> , 1969 deurkruk schenking Hanneke Winter en Dick Versluis V 3066 (KN&V)	Eduard van Zanden <i>De straat</i> , 1954	Eduard van Zanden <i>No Exit</i> , 1969 prent	Eduard van Zanden <i>View from Southwark Bridge</i> , 1959 tekening schenking mevrouw Loes Emck- van Zanden Stad-T 243	Medardo Rosso <i>Impression de Omnibus</i> , 1884-1889 serie van 15 foto's bruikleen particuliere collectie BRL 2015-19 (MK) t/m BRL 2015-25 (MK)

Langdurige bruiklenen

Jurriaan Andriessen
Zonder titel, 1789
tekening
bruikleen Stichting Museum
Boijmans Van Beuningen,
schenking Jonkheer F.C.
van Nispen tot Sevenaer
PAK 5016 (PK)

Jurriaan Andriessen
Bosrijk landschap met figuren,
1700-1900
tekening
bruikleen Stichting Museum
Boijmans Van Beuningen,
schenking Jonkheer F.C.

Medardo Rosso
Ecce Puer, 1911-1914
serie van 7
foto's
bruikleen particuliere collectie
BRL 2015-35 (MK)
t/m BRL 2015-41 (MK)

Medardo Rosso
Bambino al Seno, datering
onbekend
foto
bruikleen particuliere collectie
BRL 2015-18 (MK)

Medardo Rosso
Conversazione, datering onbekend
serie van 2
foto's
bruikleen particuliere collectie
BRL 2015-33 (MK)
en BRL 2015-34 (MK)

Richard Serra
Elevational Weights, *High Level*,
2010
tekening
bruikleen particuliere collectie
BRL 2015-02 (MK)

Viktor&Rolf
Look 19, *Red Carpet*, *Haute
Couture Collection*, herfst/winter
2014
jurk
B 697 (KN&V)
bruikleen Han Nefkens Fashion
on the Edge

Rectificatie jaarverslag 2014

Conroy Maddox
Mechanical Communications, 1943
schenking mevrouw D.M.H.C.
Stahlecker
MB 2014/T 2 (PK)

Uitgaande bruiklenen nationaal

**Stedelijk Museum Alkmaar
(venue 2)**
*Kruseman, kunstbroeders uit de
romantiek*
18 apr 2015 – 2 aug 2015

- Hendrik Dirk Kruseman van Elten
*Beekje met bomen in het
Rozendaal bij Velp*, 1849
PAK 4894 (PK)

Kunsthall KAdE, Amersfoort

Expeditie Land Art
19 sep 2015 – 3 jan 2016
- Marinus Boezem
Windtable, 1968
BEK 1611 a-f (MK)
- Walter De Maria
Hardcore, 1969
FKI 6 (MK)

Joods Historisch Museum, Amsterdam

*Joden in de Cariben. Vier eeuwen
geschiedenis in Suriname en
Curaçao*
29 jan 2015 – 14 jun 2015
- Job Adriaensz. Berckheyde
De Oude Beurs te Amsterdam,
circa 1670
1043 (OK)
- Frans Jansz. Post
Een suikerfabriek, circa 1650
-1660
2116 (OK)

Museum het Rembrandthuis, Amsterdam

Rembrandts late leerlingen
5 feb 2015 – 17 mei 2015
- Jacobus Leveck
Portret van een man, 1655-1660
1472 (OK)
- Pieter de With
Bosrand, circa 1660-1690
MB 186 (PK)
- Constantijn Daniël van Renesse
*Abraham ontvangt Sara van
Abimelech*, circa 1650-1655
MB 224 recto (PK)
- Constantijn Daniël van Renesse
Het berouw van Judas, 1650-1655
MB 230 recto (PK)
- Willem Drost
Judah en Tamar, circa 1650-1670
R 9 (PK)
- Aert de Gelder
Staande oosterling, circa 1662
R 50 recto (PK)
- Nicolaes Maes
Studie van enkele figuren,
circa 1650-1655
R 56 recto (PK)
- Nicolaes Maes
Hagar en Ismael (?), circa

1650-1655
R 57 (PK)
- Nicolaes Maes
Abraham zendt Hagar weg,
circa 1650-1653
R 124 (PK)

Rijksmuseum Amsterdam (venue 2)

Late Rembrandt
12 feb 2015 – 17 mei 2015
- Rembrandt van Rijn
Boerderij aan het water, circa 1653
R 114 (PK)
- Rembrandt van Rijn
Studie voor een der Staalmeesters,
Volkert Jansz., circa 1662
R 133 (PK)
- Rembrandt van Rijn
Titus aan de lezenaar, 1655
St 2

Amsterdam Museum

*De ijzeren eeuw. Het begin van het
moderne Nederland*
5 mrt 2015 – 1 jun 2015
- Bart Antony van der Leck
Het uitgaan van de fabriek, 1910
1445 (MK)

Stedelijk Museum Amsterdam

De oase van Matisse
4 apr 2015 – 16 aug 2015
- Henri Matisse
Nature morte avec livres,
circa 1895
St 67

Museum het Rembrandthuis, Amsterdam

*Rembrandts etsen en Japans papier
uit Echizen*
11 jun 2015 – 20 sep 2015
- Rembrandt van Rijn
*Gezicht op de Diemerdijk met
een melkboer en huizen ('Het
melkboertje')*, circa 1650
DN 2001/322 (PK)
- Pieter de With
Berglandschap met gebouwen,
circa 1650-1654
H 38 (PK)

Allard Pierson Museum, Amsterdam

Bewegende beelden?
Illusie in de Griekse kunst
25 jun 2015 – 6 sep 2015

- Anoniem
Satyr, 350-150 v.Chr.
A 3700 (KN&V)

Joods Historisch Museum, Amsterdam

Haagse meesters van de romantiek
- *De gebroeders Vermeer herontdekt*
3 jul 2015 – 1 nov 2015
- Samuel (Salomon Leonardus)
Vermeer
Namiddag te Katwijk aan Zee, 1863
1912 (OK)

Stedelijk Museum Amsterdam

ZERO. Let Us Explore the Stars
4 jul 2015 – 8 nov 2015
- Henk Peeters
IJs, ijskast, ijsbeer, 1960-1961
BEK 1578 a-c (MK)
- Piero Manzoni
Linea, 1959
BEK 1884 (MK)
- Piero Manzoni
Corpo d'aria, 1959 - 1960
BEK 1885 a-d (MK)

Van Gogh Museum, Amsterdam (venue 2)

Munch: Van Gogh
24 sep 2015 – 17 jan 2016
- Vincent van Gogh
Weversinterieur, 1884
1237 (MK)

Rijksmuseum Amsterdam (venue 1)

Azië > Amsterdam.
Luxe in de Gouden Eeuw
17 okt 2015 – 17 jan 2016
- Hendrick Goltzius
*De Haarlemse schelpen-
verzamelaar Jan Govertsen
van der Aer*, 1603
3450 (OK)
- Anoniem
tafelkast, 1660-1670
B 394 (KN&V)
- Thomas Cletcher (II)
*Schetsboek met sieraden-
ontwerpen*, 1644-1668
MvS 1 1-53 (PK)

Stedelijk Museum Amsterdam

Isa Genzken: Mach Dich hübsch!
28 nov 2015 – 6 mrt 2016
- Isa Genzken
Saal 2, 1987
BEK 1634 a-f (MK)

Museum Arnhem

Spiegeloo
3 okt 2015 – 24 jan 2016
- Charley Toorop
Drie generaties, 1941-1950
2345 (MK)
- Anne Marie Blaupot ten Cate
Zelfportret, 1930
2993 (MK)

KRANENBURGH, Bergen

De bomen van Buisman
13 sep 2015 – 29 nov 2015
- Sjoerd Buisman
*Bladerenproject – Amerikaanse
vogelkers (Prunus serotina)*,
1974/1975/1976
2947 a-f (MK)
- Sjoerd Buisman
*Bladerenproject – Es (Fraxinus
excelsior)*, 1974/1975/1976
3779 a-f (MK)

Stedelijk Museum 's Hertogenbosch

*Erik Andriessse, De onbekende
keramiek*
30 mei 2015 – 29 nov 2015
- Erik Andriessse
Ovale schaal met rog, 1993
B 239 (KN&V)
- Erik Andriessse
Vaas met oren met apenschedel,
1993
B 240 (KN&V)
- Erik Andriessse
Vaas met oren met apenschedel,
1993
B 241 (KN&V)
- Erik Andriessse
Vaas met oren met apenschedel,
1993
B 242 (KN&V)
- Erik Andriessse
Bord met zonnebloemen, 1992
B 243 (KN&V)
- Erik Andriessse
sierschotel, 1992
B 244 (KN&V)
- Erik Andriessse
Bord met zonnebloemen, 1992
B 245 (KN&V)
- Erik Andriessse
Bord met zonnebloemen, 1992
B 246 (KN&V)
- Erik Andriessse
*'Don't walk at me and smile you
got a face like a crocodile'*, 1993
B 247 (KN&V)

- Erik Andriessse
*Bord met lindebladeren en
schedels*, 1992
B 248 (KN&V)
- Erik Andriessse
*Bord met lindebladeren en
schedels*, 1992
B 249 (KN&V)
- Erik Andriessse
Ronde schaal met apenschedels,
1993
B 250 (KN&V)
- Erik Andriessse
*Ronde schaal met mensen-
en apenschedels*, 1993
B 251 (KN&V)
- Erik Andriessse
Ronde schaal met rog, 1993
B 252 (KN&V)
- Erik Andriessse
*Ronde schaal met twee witte
roggen*, 1993
B 253 (KN&V)
- Erik Andriessse
*Vaas met mens- en
dierschedels*, 1992
B 254 (KN&V)
- Erik Andriessse
vaas, 1992
B 255 (KN&V)
- Erik Andriessse
Bord met lindeblad en schedel,
1992
B 256 (KN&V)
- Erik Andriessse
Schaal met mensenschedels,
'Overdaad baat', 1993
B 257 (KN&V)

Museum Beelden aan Zee, Den Haag

Labor et Ars
13 feb 2015 – 10 mei 2015
- Joseph Mendes da Costa (II)
Beeldje van een vrouw, 1800-2000
A 4067 (KN&V)
- Joseph Mendes da Costa (II)
Moeder en kind, 1863-1939
A 4068 (KN&V)
- Joseph Mendes da Costa (II)
Dubbele inktpot, 1901
A 4200 a-c (KN&V)
- Joseph Mendes da Costa (II)
Job - zeven treurdagen, 1907
A 4322 (KN&V)
- Joseph Mendes da Costa (II)
klok, 1900
A 4761 (KN&V)

- Joseph Mendes da Costa (II)
Vaas met drie gehurkte clowns,
1900
A 5157 (KN&V)

- Joseph Mendes da Costa (II)
asbak, 1900
A 5159 (KN&V)

- Joseph Mendes da Costa (II)
voetstuk, 1900
A 5398 (KN&V)

- Joseph Mendes da Costa (II)
Twee aapjes, 1908
A 6001 (KN&V)

- Joseph Mendes da Costa (II)
Vrouwenkap, circa 1905
BEK 1444 (MK)

Gemeentemuseum Den Haag

Holland op z'n mooist
4 apr 2015 – 30 aug 2015

- Anton Mauve
Koeien in de schaduw, 1871-1872
1498 (MK)

Haags Historisch Museum

Op 't dijn
7 apr 2015 – 15 sep 2015

- Jan Lievens
Duinlandschap met bomen,
circa 1645
1455 (OK)

- Jacob Isaacksz. van Ruisdael
Bosgezicht, 1600-1700
3193 (OK)

- Jacob Isaacksz. van Ruisdael
De drie eiken, 1649
BdH 11170 (PK)

- Jan Wouwerman
Duinlandschap, circa 1650-1666
JWouwerman 1 (PK)
- Jan Wouwerman
Duinlandschap, circa 1650-1666
JWouwerman 2 (PK)

Museum Bredius, Den Haag

*Kennerchap Bredius –
Geen Cuyp maar Calraet*
6 okt 2015 – 18 jan 2016
- Abraham van Calraet
Schaal met perziken, 1660-1722
1392 (OK)

- Abraham van Calraet
Stilleven met perziken, 1660-1722
1394 (OK)

- Abraham van Calraet
*Interieur van een stal met twee
appelschimmels*, 1642-1722
1395 (OK)

- Aelbert Cuyp
*Vrouw met grote strohoed en
mand met fruit*, circa 1640
2492 (OK)

Mauritshuis, Den Haag

*Hollandse zelfportretten –
Selfies uit de Gouden Eeuw*
8 okt 2015 – 3 jan 2016

- Carel Fabritius
Zelfportret, circa 1645
1205 (OK)

Zuiderzeemuseum, Enkhuijzen

Door het oog van Springer
12 dec 2015 – 10 apr 2016
- Cornelis Springer
Stadhuis en markt te Naarden, 1864
1823 (MK)

Rijksmuseum Twenthe, Enschede

*Gevaar en schoonheid. Turner en
de traditie van het sublieme*
5 sep 2015 – 3 jan 2016
- Claude Lorrain
*Landschap met figuren die een
beek doorwaden*, 1636-1637
2750 (OK)

Museum Gouda

*Marjolijn van den Assem....
As the stream grows older*
22 sep 2015 – 10 jan 2016
- Marjolijn van den Assem
*Milde Luft, Spaziergänge,
dunkle Zimmer (1)*, 1994
Stad-T 168

Teylers Museum, Haarlem

*De Nederlandse aquarel
in de 19de eeuw*
21 feb 2015 – 7 jun 2015
- Charles Rochussen
*Kunstbeschouwing in Arti et
Amicitiae*, 1850
MB 516 (PK)

- George Hendrik Breitner
*Twee dames met kinderen op
een bloemenmarkt*, 1889
MB 537 (PK)

- Willem Bastiaan Tholen
Gezicht op daken, circa 1880-1890
MB 562 (PK)
- Anton Mauve
Schapen in een stal, circa 1881
MB 740 (PK)

Hervormde Gemeente Poortugaal

Open Monumentendag 2015
12 sep 2015 – 12 sep 2015
- Anoniem
Schotel, 1700-1800
BT 3 (KN&V)

- Anoniem
Schotel, 1700-1800
BT 4 (KN&V)

- H. Kock
kan, 1700-1800
BT 5 (KN&V)

- Hermanus Sonnemans
avondmaalbeker, 1641
BZ 23 (KN&V)

- Hermanus Sonnemans
avondmaalbeker, 1641
BZ 24 (KN&V)

- Sacharias Vignon
avondmaalschotel, 1687
BZ 25 (KN&V)

Maritiem Museum, Rotterdam

De wereld op je bord
5 apr 2015 – 5 okt 2015

- Jan van de Velde (III)
*Oesters, een roemer en
zuidvruchten*, 1657
2532 (OK)

- Anoniem
beker, circa 1755-1760
A 7626 (KN&V)

- Pieter van den Berge
Namiddag, 1700
BdH 14101 (PK)

- Vincent van Gogh
Stilleven met aardappels, 1885
BRL 83-03 (MK)

- Anoniem
Pureeknijper, 1900-1950
F 10710 (KN&V)

- Jan Toorop
Affiche "Delftsche slaolie", 1894
MB 13305/12 (PK)
- Willem Hekking (I)
Twee bolletjes nootmuskaat,
circa 1820-1862
PAK 90 (PK)

Oud-Katholieke Parochie HH. Petrus en Paulus/Paradijkskerk, Rotterdam

Paasviering 2015
5 apr 2015 – 6 apr 2015

- Anoniem
miskelk, 1681
BZ 7 (KN&V)

- Rudolp Sondagh
ampul, 1767
BZ 9 (KN&V)
- Rudolp Sondagh
ampul, 1767
BZ 10 (KN&V)

PrintRoom, Rotterdam

On Pixels and Cathedrals
17 apr 2015

- Hans Peter Feldmann
Eine Firma, 1991
1998/309

- Dan Graham
For Publication, 1991
1998-311

- Hans Peter Feldmann
*Alle Kleider einer Frau = All the
clothes of a woman*, 1999
1999/166

- Carsten Höller
Carsten Höller's Spiele Buch, 1998
2002/121

- Jan Henderikse
Too much is not enough, 1985
2010/0152

- Christian Boltanski
*Inventar der Objekte, die einer
Frau aus Ludwigshafen gehört
haben*, 2000
T.2000/1108

- Maurizio Cattelan
*6th Caribbean Biennial: a project
by Maurizio Cattelan: with Vanessa
Beecroft, Olafur Eliasson, Douglas
Gordon, Mariko Mori, Chris Ofili,
Gabriel Orozco, Elisabeth Peyton,
Pipilotti Rist, Tobias Rehberger,
Rikrit Tiravanija*, 2001
T.2002/45

Het Nieuwe Instituut, Rotterdam

*Wat is Nederland. 14 deelnames
aan de Wereldtentoonstelling*
25 apr 2015 – 23 aug 2015

- Andries Dirk Copier
vaas, 1925
2214 (KN&V)

- Willem Penaat
armstoel, 1910
V 1970 (KN&V)

Chabot Museum, Rotterdam

Henk Chabot. Mens, Dier, Polder
11 okt 2015 – 28 feb 2016
- Hendrik Chabot
Maiende boer, 1936
2393 (MK)

- Hendrik Chabot
Het gezin, 1938
2396 (MK)

Oud-Katholieke Parochie HH. Petrus en Paulus/Paradijkskerk, Rotterdam

Kerstmis 2015
24 dec 2015 – 26 dec 2015

- Anoniem
miskelk, 1681
BZ 7 (KN&V)

- Michiel de Bruyn van Berendrecht
kandelaar, 1652
BZ 11 (KN&V)

- Michiel de Bruyn van Berendrecht
kandelaar, 1652
BZ 12 (KN&V)

Stedelijk Museum Schiedam

Ik hou van Holland
20 apr 2015 – 26 jun 2016

- Bas Jan Ader
Zonder titel ("Tea-Party"), 1972
3282 (MK)

7 sep 2015 – 26 jun 2016
- Inez van Lamsweerde
*Thank You Thighmaster Serie /
Pam*, 1993
3320 (MK)

Stedelijk Museum Schiedam

*De werkelijkheid van
Jan Schoonhoven*

31 okt 2015 – 14 feb 2016
- Piero Manzoni
Achrome, 1958
3018 (MK)

- Jan Schoonhoven
Construction détruite 'Barbara',
1958

BEK 1566 (MK)
- Jan Schoonhoven
R 81-5, 1981

BEK 1587 (MK)
- Jan Schoonhoven
R 82-2, 1982

BEK 1590 (MK)

Centraal Museum Utrecht (venue 1)

Liefde & Lust

21 feb 2015 – 25 mei 2015
- Joachim Anthonisz. Wtewael

Venus en Amor, circa 1610
MB 1920 (PK)

Museum Catharijneconvent, Utrecht

Het geheim van de Middeleeuwen
10 apr 2015 – 16 aug 2015

- Jacob Cornelisz. van Oostsanen
*De Heilige Christophorus met
schenker*, 1517-1519
3378 recto (OK)

- Jacob Cornelisz. van Oostsanen
Edward the Confessor, 1515-1519
3378 verso (OK)

- Jacob Cornelisz. van Oostsanen
H. Catharina, 1515-1519
3379 recto (OK)

- Jacob Cornelisz. van Oostsanen
Een heilige Schotse monnik,
1515-1519
3379 verso (OK)

Centraal Museum Utrecht

Pieter Christoffel Wonder
18 dec 2015 – 13 mrt 2016

- Pieter Christoffel Wonder
Het haringvrouwtje, 1800 - 1850
1997 (OK)

- Pieter Christoffel Wonder
Driekoningenvavond, 1820
2012 (OK)

Villa Mondriaan, Winterswijk

Mondriaan en Nolde in de natuur
16 mei 2015 – 13 sep 2015

- Piet Mondriaan
Chrysanth, 1900-2000
MB 1761 (PK)

- Piet Mondriaan
Roos, circa 1909
MB 1956/T 1 (PK)

Museum de Fundatie – Paleis aan de Blijmarkt, Zwolle

*Op zoek naar betekenis,
mensbeelden in een veranderende
wereld*

10 jan 2015 – 6 apr 2015

- Karin Arink
Verstrengelden, 1994
Stad-B 156

Uitgaande bruiklenen internationaal

ModeMuseum (MoMu)

Antwerpen
Dries Van Noten. Inspirations
13 feb 2015 – 19 jul 2015

- Jacob Marrel
Bloemen in een glazen vaas,
1640-1645
2507 (OK)

- Mark Rothko
Grey, Orange on Maroon,
No. 8, 1960
2764 (MK)

Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen

Panamarenko Universum
23 feb 2015 – 29 mrt 2015

- Panamarenko
Tweevleugel, 1974
BEK 1523 (MK)

Museum Rockoxhuis, Antwerpen

Het Gulden Cabinet
10 okt 2015 – 17 jan 2016

- Gerard David
*Maria met kind, zittend in
een landschap*, circa 1520
2446 (OK)

Museum Tinguely, Basel

Belle Haleine – The Scent of Art
10 feb 2015 – 17 mei 2015

- Jacob Fransz. van der Merck
Vier van de vijf zinnen, 1600-1700
1512 a-d (OK)

- Jan Saenredam en Hendrick
Goltzius
De reuk, circa 1595-1600
BdH 13467 (PK)

Liebermann-Villa, Bertlijn

*Max Liebermann and
Vincent van Gogh*
26 apr 2015 – 10 aug 2015

- Vincent van Gogh
De naaister, circa 1881-1882
MB 1949/T 6 (PK)

- Vincent van Gogh
Boomgaard, circa 1881
MB 1965/T 2 (PK)

Kunstmuseum Bern

Toulouse-Lautrec and Photography
29 aug 2015 – 3 jan 2016

- Henri de Toulouse-Lautrec
*Heer in gesprek met een jockey
naast een renpaard*, circa 1899
F II 157 (PK)

- Henri de Toulouse-Lautrec
Karikatuur zelfportret, circa 1892
MB 1951/T 3 (PK)

Kunst- und Ausstellungshalle der Bundesrepublik Deutschland, Bonn

*Der Göttliche. Hommage an
Michelangelo*
6 feb 2015 – 25 mei 2015

- Peter Paul Rubens
*Hercules met de neergevelde
Discordia (de Tweedracht)*,
1615-1620
2297 (OK)

- Peter Paul Rubens
*Strijd tussen lapithen en
centauren*, circa 1600-1608
V 7 recto (PK)

Museum of Fine Arts Boston (venue 1)

*Class Distinctions: Dutch Painting
in the Age of Rembrandt and
Vermeer*
13 okt 2015 – 18 jan 2016

- Anoniem
karaf, 1650-1700
32 (KN&V)

- Anoniem
noppenbeker, 1550-1650
59 (KN&V)

- Anoniem
roemer, 1640-1650
77 (KN&V)

- Anoniem
papkom, 1600 - 1700
567 (KN&V)

- Anoniem
berkemeier, 1600 - 1650
703 (KN&V)

- Anoniem
mosterdpot, 1650 - 1700
709 (KN&V)

- Job Adriaensz. Berckheyde
De Oude Beurs te Amsterdam,
circa 1670
1043 (OK)

- Adriaen Brouwer
Herberginterieur, circa 1630
1102 (OK)

- Bartholomeus van der Helst
*Abraham del Court en zijn
echtgenote Maria de Kaersgieter*,
1654
1296 (OK)

- Adriaen Pietersz. van de Venne
Arme Weelde, 1635
1896 (OK)

- Anoniem
plooischotel, 1650 - 1700
A 3320 b (KN&V)

- Anoniem
papkom, 1600 - 1650
A 4343 (KN&V)

- Het Jonge Moriaanshoofd
wijnkan, 1675
A 5167 (KN&V)

- Anoniem
mosterdpot, 1650 - 1700
F 1226 (KN&V)

- Anoniem
papkom, 1600 - 1650
F 1908 (KN&V)

- Anoniem
zoutvat, 1600 - 1700
F 2025 (KN&V)

- Anoniem
schotel, circa 1650
F 2375 (KN&V)

- Anoniem
kandelaar, 1600 - 1700
F 2732 (KN&V)

- Anoniem
kruik, 1625 - 1675
F 3255 (KN&V)

- Anoniem
mosterdpot, circa 1625
F 4301 (KN&V)

- Anoniem
baardmankruik, 1550 - 1600
F 4585 (KN&V)

- Anoniem
teljaar, circa 1600
F 5736 (KN&V)

- Anoniem
lepel, 1550 - 1600
F 5794 (KN&V)

- Anoniem
mes, 1600-1650
F 6244 (KN&V)

- Anoniem
mes, 1600-1650
F 6256 (KN&V)

- Anoniem
vork, 1550-1600
F 6387 (KN&V)

- Anoniem
kandelaar, 1600-1700
F 7926 (KN&V)

- Anoniem
beker, 1600 - 1700
F 9428 (KN&V)

- Anoniem
zoutvat, 1600 - 1650
F 9765 (KN&V)

- Anoniem
beker, 1575 - 1675
F 10063 (KN&V)

- Anoniem
pasglas, 1600 - 1625
F 10158 (KN&V)

- Anthony Grill
zoutvat, 1646
MBZ 303 (KN&V)

- Anoniem
kandelaar, 1682
MBZ 368 a-b (KN&V)

- Anoniem
beker, 1600-1625
OM 133 (KN&V)

- Anoniem
tuitkan, 1600-1650
OM 570 (KN&V)

BOZAR Paleis voor Schone Kunsten, Brussel

*FACES THEN.
Renaissanceportretten uit
de Lage Landen*
6 feb 2015 – 17 mei 2015

- Maarten van Heemskerck
*Portret van Reinerus Frisius
Gemma*, 1540-1545
1347 (OK)

- Anoniem uit de omgeving van
Lucas van Leyden
Portret van een onbekende vrouw,
1520-1530
2457 (OK)

- Meester van de Amsterdamse
Dood van Maria
*Portret van Dirk Borre van
Amerongen en Maria van
Snellenberg*, 1510-1515
2464 (OK)

BOZAR Paleis voor Schone Kunsten, Brussel

Het rijk van de sultan
27 feb 2015 – 31 mei 2015

- Sebald Beham
Sultan Soleiman de Grote,
circa 1530
MB 2010/2 A (PK)

- Sebald Beham
Grootvizier Ibrahim Pasja,
circa 1530
MB 2010/2 B (PK)

- Erhard Schön
Turkse ruiter op dromedaris,
circa 1530
MB 2010/2 I (PK)

- Niklas Stoer
Turkse boogschutter, circa 1530
MB 2010/2 N (PK)

ING Art Center, Brussel

Pop Art in Belgium
15 okt 2015 – 14 feb 2016

- Andy Warhol
De Kus (Bela Lugosi), 1963
2984 (MK)

- James Rosenquist
Discs, 1965
3562 (MK)

- Claes Oldenburg
Soft washstand, 1965
BEK 1748 (MK)

- Anoniem
Meats, 1964
BEK 1749 1-16 (MK)

- Tom Wesselmann
Interior, 1964
BEK 1750 (MK)

Museum Villa Rot, Burgrieden-Rot

There is Something in the Air
22 mrt 2015 – 17 mei 2015

- Marcel Duchamp, André Breton,
Sidney Janis, Robert Allerton
Parker
*First papers of surrealism: hanging
by André Breton, his twine Marcel
Duchamp*, 1942
1995/565

Kunsthalle Düsseldorf

Avatar and Atavism
22 aug 2015 – 8 nov 2015

- Mike Kelley
Ahh.... Youth, 1991
3303 a-h (MK)

Palazzo dei Diamanti, Ferrara

*De Chirico in Ferrara 1915-1918.
Metaphysical Painting and
European Avant-garde*
14 nov 2015 – 28 feb 2016

- Salvador Dalí
Métronome, 1944
BEK 1868 (MK)

STAM Gent

*De zaak 1534.
Een topstuk doorgelicht*
24 feb 2015 – 25 mei 2015

- Anoniem
Gezicht op Gent, 1524
BdH 14129 (PK)

- Anoniem
Wapens van Gentse families, 1524
BdH 14130 (PK)

- Anoniem
Wapens van Gentse gilden, 1524
BdH 14131 (PK)

Design museum Gent

*Vaste presentatie
hedendaagse kunst*
11 sep 2015 – 11 sep 2016

- Joep van Lieshout
Bergmeubel, 1989
Stad-B 96

Design museum Gent (venue 2)

*Design Derby: Nederland-België
(1815-2015)*
22 okt 2015 – 13 mrt 2015

- Andries Dirk Copier
Leerdam unica: C.B.7, 1958
704 (KN&V)

- Willem Heesen
schaal, 1977
1564 (KN&V)

- Andries Dirk Copier
vaas, 1942 - 1945
1869 (KN&V)

- N.V. Haagsche Plateelfabriek
Rozenburg
vaas, 1899 - 1900
A 3091 (KN&V)

- Theo Colenbrander
dekselvaas, 1888
A 3097 a-b (KN&V)

- Dirk Hubers
kom, 1953
A 3130 (KN&V)

- Bert Nienhuis
vaas, 1933
A 3151 (KN&V)

- Johan van Loon
vaas, circa 1960
A 4038 a-b (KN&V)

- N.V. Haagsche Plateelfabriek
Rozenburg
kop en schotel, 1902
A 4089 a-b (KN&V)

- N.V. Haagsche Plateelfabriek
Rozenburg
vaas, 1901
A 4202 (KN&V)

- Jan de Rooden
vaas, 1973
A 4997 (KN&V)

- Jan de Rooden
vaas, 1977
A 5062 (KN&V)

- Joseph Mendes da Costa (II)
voetstuk, 1900
A 5398 (KN&V)

- Pierre Culot
vaas, 1965-1970
A 6315 (KN&V)

- Pierre Culot bak, 1965-1970
A 6579 (KN&V)
- Jan van der Vaart vaas, 1991
A 6601 (KN&V)
- Jan de Rooden vaas, 1970
A 7356 (KN&V)
- Pierre Culot vaas, 1971
A 7779 (KN&V)
- Hendrik Petrus Berlage fauteuil, 1910
B 212 (KN&V)
- J.M.J. Hack tafel, 1898 - 1900
B 213 (KN&V)
- J.M. van Kempen & Zn. bokaal, 1847
BZ 51 (KN&V)
- Anoniem Strook geappliqueerde tule, 1840-1850
De M 14 (KN&V)
- Anoniem fanchon, 1850-1870
De M 242 (KN&V)
- Anoniem tabakspot, 1800-1900
F 989 a-b (KN&V)
- Anoniem pot, 1880-1900
F 9687 a-b (KN&V)
- Chris Lebeau tafellaken, 1930-1935
MB 1953 a-f (KN&V)
- Chris Lebeau servet, 1930-1935
MB 1953 b (KN&V)
- Wil Fruytier wandtapijt, 1962
MBT 52 (KN&V)
- Frans Zwollo (Jr.) doos, 1920
MBZ 120 (KN&V)
- Gerardus Peeters theepot, 1831
MBZ 230 a (KN&V)
- Gerardus Peeters melkkan, 1831
MBZ 230 b (KN&V)
- Pieter Pieterse theepot, 1868
MBZ 249 a (KN&V)
- Pieter Pieterse deksel, 1868
MBZ 249 b (KN&V)
- Pieter Pieterse melkkan, 1868
MBZ 249 c (KN&V)
- J.M. van Kempen & Zn. jardinière, 1899
MBZ 339 a (KN&V)
- Hendrik Albertus van den Eijnde urn, 1918
MBZ 348 (KN&V)
- Abraham Frans Gips theeservies, 1900
MBZ 370 a-c (KN&V)
- Abraham Frans Gips theepot, 1900
MBZ 370 e (KN&V)
- Abraham Frans Gips suikerdoos, 1908
MBZ 370 f (KN&V)
- Abraham Frans Gips koffiekan, 1908
MBZ 370 g (KN&V)
- Abraham Frans Gips melkkan, 1908
MBZ 370 h (KN&V)
- Abraham Frans Gips dienblad, 1900
MBZ 370 i (KN&V)
- Carel Joseph Anton Begeer vruchtenschaal, 1925
MBZ 419 (KN&V)
- Jean George Grebe theepot, 1845
MBZ 424 a (KN&V)
- Jean George Grebe melkkan, 1845
MBZ 424 b (KN&V)
- Frans Zwollo (Jr.) sierschotel, 1919
MBZ 514 (KN&V)
- Gerritsen & van Kempen mes, 1965
MBZ 522 8 (KN&V)
- Gerritsen & van Kempen vork, 1942
MBZ 522 20 (KN&V)
- Gerritsen & van Kempen lepel, 1942
MBZ 522 32 (KN&V)
- Hendrik Petrus Berlage schotel, 1923
V 1 d 2 (KN&V)
- Hendrik Petrus Berlage schotel, 1923
V 1 g (KN&V)
- Hendrik Petrus Berlage kop, 1923
V 1 j (KN&V)
- Hendrik Petrus Berlage melkbeker, 1923
V 1 l (KN&V)
- Hendrik Petrus Berlage eierdop, 1923
V 1 q 2 (KN&V)
- Anoniem *Elegant*, 1950
V 247 (KN&V)
- Paul Schudel *DK*, 1980
V 312 (KN&V)
- Dick Simonis lepel, 1959
V 353 a (KN&V)
- Dick Simonis *Festy*, 1959
V 353 b (KN&V)
- Dick Simonis *Festy*, 1959
V 353 c (KN&V)
- Gijs Bakker *Ballroom lamp*, 1983
V 379 a-b (KN&V)
- Patrice J.F. Dupont *GF 303*, 1969
V 433 (KN&V)
- Gerrit Kiljan *Heemaf H, Ptt 7216*, 1953
V 696 (KN&V)
- Koninklijke Fabriek Inventum B.V. straalkachel, 1929
V 717 (KN&V)
- Anoniem *Zaklantaarn, handdynamo, 'knijpkat'*, 1940-1943
V 723 (KN&V)
- Concern Bureau Vormgeving *HA 2760*, 1956
V 905 (KN&V)
- Chris van der Hoef vaas, 1906
V 928 a (KN&V)
- J. Jurriaan Kok theepot, 1900
V 979 a-b (KN&V)
- Floris Meydam *Granada*, 1954
V 1087 a-g (KN&V)
- Ir. H. Veersema radio, 1946
V 1299 (KN&V)
- N.V. De Sphinx v/h Petrus Regout & Co. *Gleaner*, 1859-1885
V 1307 a 1-2 (KN&V)
- N.V. De Sphinx v/h Petrus Regout & Co. *Gleaner*, 1859-1885
V 1307 b 1-2 (KN&V)
- N.V. De Sphinx v/h Petrus Regout & Co. *Gleaner*, 1859-1885
V 1307 c 1-2 (KN&V)
- N.V. De Sphinx v/h Petrus Regout & Co. *Gleaner*, 1859-1885
V 1307 d (KN&V)
- N.V. De Sphinx v/h Petrus Regout & Co. *Gleaner*, 1859-1885
V 1307 e (KN&V)
- N.V. De Sphinx v/h Petrus Regout & Co. *Gleaner*, 1859-1885
V 1307 f 1 (KN&V)
- N.V. De Sphinx v/h Petrus Regout & Co. *Gleaner*, 1859-1885
V 1307 f 2 (KN&V)
- N.V. De Sphinx v/h Petrus Regout & Co. *Gleaner*, 1859-1885
V 1307 f 7 (KN&V)
- N.V. De Sphinx v/h Petrus Regout & Co. *Gleaner*, 1859-1885
V 1307 f 8 (KN&V)
- Chris van der Hoef schotel, 1903
V 1437 (KN&V)
- Chris van der Hoef kom, 1902
V 1441 (KN&V)
- Bruno Ninaber van Eyben horloge, 1976
V 1594 (KN&V)
- Nikolai Carels *Fluïtketel 'Le Lapin'*, 1989
V 1617 a (KN&V)
- Fayencefabriek Amstelhoek kandelaar, 1900
V 1635 (KN&V)
- Dick Simonis lepel, 1957
V 1681 a (KN&V)
- Dick Simonis vork, 1957
V 1681 b (KN&V)
- Dick Simonis mes, 1957
V 1681 c (KN&V)
- Willem Hendrik Gispen kinderstoel, 1950-1960
V 1814 (KN&V)
- Wim Rietveld *Fauteuil nr. 415*, 1954
V 1903 (KN&V)
- Mart Stam stoel, 1931
V 1908 (KN&V)
- Ineke Hans *Tafel behorend bij 'Huis-Tuin-en-Keuken-tafeltje'*, 1996
V 1981 a (KN&V)
- Ineke Hans *Tafel behorend bij 'Huis-Tuin-en-Keuken-tafeltje'*, 1996
V 1981 b (KN&V)
- Ineke Hans *Krukje behorend bij 'Huis-tuin-en-keuken-tafeltje'*, 1996
V 1981 c (KN&V)
- Dick van Hoff wasbak, 1996
V 1992 a (KN&V)
- Holland Electro stofzuiger, 1940-1950
V 2195 (KN&V)
- Marcel Wanders *Airborne snotty, Ozeana 1000:1*, 2001
V 2256 b 1 (KN&V)
- Marcel Wanders *Airborne snotty, Ozeana 1000:1*, 2001
V 2256 b 2 (KN&V)
- Wim Rietveld *Mondial*, circa 1957
V 2338 (KN&V)
- Willem Gilles waterketel, 1950-1960
V 2401 a-b (KN&V)
- Chris Kabel *Flames*, 2003
V 2416 (KN&V)
- Dick Lion *Metropolis*, 1986-1987
V 2566 a-b (KN&V)
- Dick Lion *Metropolis*, 1986-1987
V 2566 c-d (KN&V)
- Dick Lion *Metropolis*, 1986-1987
V 2566 e (KN&V)
- Hella Jongerius *Soft Urn*, 1993
V 2663 (KN&V)
- Gerrit Thomas Rietveld *Kinderbeugelstoel*, 1927
V 2700 (KN&V)
- Elmar Berkovich kinderstoel, 1957
V 2778 a (KN&V)
- Elmar Berkovich tafel, 1957
V 2778 b-c (KN&V)
- Elmar Berkovich tafel, 1957
V 2778 b (KN&V)
- Elmar Berkovich spelstuk, 1957
V 2779 d 1-99 (KN&V)
- Frans van Nieuwenborg *Lazzurro*, 1992
V 2835 a-f (KN&V)
- Auping *fauteuil 5031*, 1931-1935
V 2899 (KN&V)
- Gispen's Fabriek voor Metaalbewerking N.V. *BKI-stoel*, 1941
V 2912 (KN&V)
- Cubic 3 Design *Nachtschade*, 1987
V 2914 (KN&V)
- Gerard van den Berg *Chaplin*, 1983
V 2926 (KN&V)
- Martin Visser *se79*, 1960
V 3010 (KN&V)
- Aldo van den Nieuwelaar *TC2*, 1969
V 3036 (KN&V)
- Friso Kramer *Lightwell Friso Kramer LED*, 2013
V 3069 (KN&V)

Musée des Arts Contemporains au Grand Hornu

- L'Homme, le Dragon et la Mort*
18 okt 2015 – 17 jan 2016
- Fra Bartolommeo *Compositietekening voor 'Sint Joris en de draak'*, circa 1508-1510
I 563 M 89 (PK)
- Fra Bartolommeo *Studie voor St. Joris te paard in 'Sint Joris en de draak'*, circa 1508-1510
I 563 M 91 (PK)

Museum Kurhaus Kleve
Govert Flinck: *Reflecting History*

- 4 okt 2015 – 17 jan 2016
- Govert Flinck *Portret van Dirck Graswinckel en Geertruyt van Loon*, 1646
1207 (OK)

- Govert Flinck
Landschap met knotwilg,
circa 1642
MB 181 (PK)
- Govert Flinck
Op zijn buik liggende man,
circa 1640-1650
MB 1974/T 1 recto (PK)
- Govert Flinck
*De engel verlaat Manoah en
zijn vrouw*, circa 1632-1633
R 8 (PK)
- Govert Flinck
*Twee studies van een zittende
man op een stoel*, circa 1616-1660
R 13 (PK)
- Govert Flinck
*Wenende vrouw in rijk gewaad
(een actrice?)*, circa 1640-1650
R 53 (PK)

**Ny Carlsberg Glyptotek,
Kopenhagen**
Man Ray - Human Equations
11 jun 2015 – 20 sep 2015
- Man Ray
Vénus restaurée, 1936 (1971)
BEK 1502 (MK)

**Weserrenaissance-Museum
Schloss Brake, Lemgo**
*Weltvermesser - Das Goldene
Zeitalter der Kartografie*
13 sep 2015 – 6 dec 2015
- Willem Pietersz. Buytewech
Vrolijk gezelschap, circa 1620
1103 (OK)

Musée du Louvre, Lens
Dansez, embrassez qui vous voudrez
4 dec 2015 – 29 feb 2016
- Cornelis Troost
Het blindemanspel, circa 1740
2139 (OK)

Lentos Kunstmuseum Linz
Love & Loss
13 mrt 2015 – 7 jun 2015
- Walter Van Beirendonck
2357 - The Sequel, 2009
B 615 a-l (KN&V)
- Viktor&Rolf
*Look 28 (The Coral Dress),
Cutting Edge Couture Collection*,
lente/zomer 2010
B 663 (KN&V)

Whitechapel Gallery, Londen
Christopher Williams
28 apr 2015 – 21 jun 2015
- Christopher Williams
*3 White (DG's Mr Postman) Fourth
Race. Phoenix Greyhound Park,
Phoenix, Arizona August 22, 994*
3331 (MK)
- Christopher Williams
*Grande Dixence. Val de Dix,
Switzerland August 2, 1993*
(deel 1), 1993
3332 a (MK)
- Christopher Williams
*Grande Dixence. Val de Dix,
Switzerland August 2, 1993*
(deel 2), 1993
3332 b (MK)
- Christopher Williams
*Grande Dixence. Val de Dix,
Switzerland August 2, 1993*
(deel 3), 1993
3332 c (MK)
- Christopher Williams
*Grande Dixence. Val de Dix,
Switzerland August 2, 1993*
(deel 4), 1993
3332 d (MK)
- Christopher Williams
*Grande Dixence. Val de Dix,
Switzerland August 2, 1993*
(deel 5), 1993
3332 e (MK)
- Christopher Williams
*Grande Dixence. Val de Dix,
Switzerland August 2, 1993*
(deel 6), 1993
3332 f (MK)
- Christopher Williams
*Grande Dixence. Val de Dix,
Switzerland August 2, 1993*
(deel 7), 1993
3332 g (MK)
- Christopher Williams
John Chamberlain, Couch,
circa 1980
3457 (MK)
- Christopher Williams
Boeing Retrofit Overhead,
circa 1980
3458 (MK)

**Royal Academy of Arts,
Londen (venue 2)**
Rubens and His Legacy
24 jan 2015 – 10 apr 2015
- Peter Paul Rubens
Avondlandschap met boerenkar,

1630-1640
2514 (OK)
- Eugène Delacroix
Christus aan het kruis, 1846
2625 (OK)
- Jean Antoine Watteau
Portret van een jonge vrouw, circa
1715
F I 294 (PK)
- Eugène Delacroix
Kruisafneming, circa 1839
F II 84 (PK)

The Courtauld Gallery, Londen
Goya Bewitched: Album D
26 feb 2015 – 25 mei 2015
- Francisco Goya
Gelukkig met haar levenslot,
circa 1810-1820
S 3 (PK)

**Biblioteca Nacional de España,
Madrid**
*Teresa of Jesus. La prueba de
mi verdad*
12 mrt 2015 – 31 mei 2015
- Peter Paul Rubens
*Het verschijnen van de Heilige
Geest aan de Heilige Teresa van
Avila*, 1612-1614
VdV 7

**Cultureel Centrum Mechelen
(venue 2)**
EMOTIES - Joy, tears and sorrow
25 jan 2015 – 26 apr 2015
- Bas Jan Ader
I'm Too sad To Tell You,
1970-1971
FKI 48 (MK)

Castello Sforzesco, Milaan
D'après Michelangelo
29 sep 2015 – 10 jan 2016
- Giulio Clovio
Cleopatra, circa 1518-1578
I 388 (PK)

**Museum voor Schone Kunsten
Mons**
Van Gogh in de Borinage
23 jan 2015 – 15 mei 2015
- Vincent van Gogh
Weversinterieur, 1884
1237 (MK)
- Vincent van Gogh
*Landschap met boerenerv bij
Etten*, circa 1881
MB 549 (PK)

**Städtische Galerie im
Lenbachhaus, München (venue 2)**
August Macke and Franz Marc.
An Artist Friendship
26 jan 2015 – 3 mei 2015
- Franz Marc
Het schaap, 1913-1914
1575 (MK)

**Solomon R. Guggenheim
Museum, New York**
On Kawara – Silence
6 feb 2015 – 3 mei 2015
- On Kawara
I Got Up, 1978
BRL 90 27-96 (MK)

**Germanisches Nationalmuseum,
Nürnberg**
*In Mode. Kleider und Bilder aus
Renaissance und Frühbarock*
3 dec 2015 – 6 mrt 2016
- Ferdinand Bol
*Otto van der Waeyen in Pools
kostuum*, 1656
1071 (OK)

**Neues Museum, Staatliches
Museum für Kunst und Design,
Nürnberg**
*Faces – Between Figures,
Portraits and Masks*
20 mrt 2015 – 21 jun 2015
- Bas Jan Ader
I'm Too sad To Tell You, 1970-1971
FKI 48 (MK)

**Oklahoma City Museum of Art,
Oklahoma City (venue 4)**
*Intent to deceive. Fakes and
Forgeries in the Art World*
12 feb 2015 – 10 mei 2015
- Han van Meegeren
Christuskop, circa 1940
3505 (MK)

Munch Museum, Oslo (venue 1)
Munch: Van Gogh
7 mei 2015 – 6 sep 2015
- Vincent van Gogh
Weversinterieur, 1884
1237 (MK)

Centre Pompidou, Parijs
Stand Up !
15 apr 2015 – 17 mei 2015

- Bas Jan Ader
Nightfall, 1971
FKI 47 (MK)
- Bas Jan Ader
Broken Fall (Organic)
Amsterdamse Bos, Holland, 1971
FKI 50 (MK)

**Atelier Néerlandais/Fondation
Custodia, Parijs**
Une infinité de similtudes
19 okt 2015 – 1 nov 2015
- Marcel Duchamp
Rotoreliefs: optical discs, 1935
MB 1991/4 a recto (MK)
- Marcel Duchamp
Rotoreliefs: optical discs, 1935
MB 1991/4 b recto (MK)
- Marcel Duchamp
Rotoreliefs: optical discs, 1935
MB 1991/4 d recto (MK)
- Marcel Duchamp
Rotoreliefs: optical discs, 1935
MB 1991/4 f verso (MK)

Centre Pompidou, Parijs
Anselm Kiefer
16 dec 2015 – 18 apr 2016
- Anselm Kiefer
Notung, 1973
2975 (MK)
- Anselm Kiefer
Dem unbekanntem Maler, 1982
3070 (MK)
- Anselm Kiefer
Bilder-Streit, 1980
MB 1980/T 61 (MK)

Centre Pompidou, Parijs (venue 1)
Wilfredo Lam
30 sep 2015 – 15 feb 2016
- Wilfredo Lam
Clarividencia, 1950
2728 (MK)

LE BAL, Parijs
La Fabrique du Regard
6 jan 2015 – 5 mrt 2015
- Bas Jan Ader
Fall I, Los Angeles, 1970
FKI 45 (MK)
- Bas Jan Ader
Fall II, Amsterdam, 1970
FKI 46 (MK)
- Bas Jan Ader
Broken Fall (Organic)
Amsterdamse Bos, Holland, 1971
FKI 50 (MK)

Petit Palais, Parijs
Les Bas-Fonds du baroque.
*La Rome des vices, de la misère
et des excès*
24 feb 2015 – 24 mei 2015
- Anoniem
Portretten van twee Bentveughels,
1623
MB 289 (PK)
- Anoniem
Portretten van vier Bentveughels,
1623
MB 290 (PK)
- Anoniem
Portretten van vier Bentveughels,
1623
MB 291 (PK)
- Anoniem
Portretten van vijf Bentveughels,
1623
MB 292 (PK)
- Anoniem
Portretten van elf Bentveughels,
1623
MB 293 (PK)

**Musée d'Art Moderne
de la Ville de Paris**
Markus Lüpertz retrospective
16 apr 2015 – 19 jul 2015
- Markus Lüpertz
Zentaur, 1976
2986 (MK)
- Markus Lüpertz
*Zwischenraumgespenster:
Schwarzes Phantom*, 1986
3151 (MK)

Musée du Luxembourg, Parijs
Fragonard amoureux
16 sep 2015 – 15 jan 2016
- Jean Honoré Fragonard
Festive Meal ('Les Suites de
l'Orgie'), circa 1765-1770
F I 102 recto (PK)

**Museo Nazionale Romano di
Palazzo Altemps, Rome**
La Forza delle Rovine
7 okt 2015 – 31 jan 2016
- Carel Willink
Late bezoekers van Pompei, 1931
2005 (MK)

Scuderie del Quirinale, Rome
*Balthasar Klossowski de Rola -
Balthus*
23 okt 2015 – 31 jan 2016

- Balthus
De kaartspelers, 1968-1973
2854 (MK)

OCT Contemporary Art Terminal, Shanghai (venue 2)

The Future of Fashion is Now
27 okt 2015 – 28 feb 2016

- Pyyupiru
Mercury, uit de serie "Planetaria",
2008

B 661 (KN&V)

- Rejina Pyo
Structural Mode, lente/zomer 2011
B 685 c (KN&V)

- Rejina Pyo
Structural Mode, lente/zomer 2011
B 685 e (KN&V)

- Agata Aleksiak voor Olek
The Conversation, 2014

B 707 a-c (KN&V)

- Iris van Herpen
Ferro Fluid Dress, 2014
B 708 (KN&V)

- Craig Green
Look 14, from the collection AW
2014, 2014
B 709 a-d (KN&V)

- D&K
D&K Hardly Brand - Softer Sell,
2014

B 710 a-i (KN&V)

- Lucía Cuba
Exercises on Health, part 1, 2014
B 711 a-i (KN&V)

- Digest Design Workshop
Our Home: Nothing is Impossible
for a Faithful Heart, Faith Moves
Mountains, 2014
B 712 1-30 (KN&V)

- Martin Margiela
Patroon voor een lange jas, 1997
DTM 73 (KN&V)

- Viktor&Rolf
Look 1, Haute Couture Zen
Garden, Collection 43,
herfst/winter 2013
DTM 278 (KN&V)

- Viktor&Rolf
Look 3, Haute Couture Zen
Garden, Collection 43,
herfst/winter 2013
DTM 283 (KN&V)

- Viktor&Rolf
Look 4, Haute Couture Zen
Garden, Collection 43,
herfst/winter 2013
DTM 284 (KN&V)

- Viktor&Rolf
Look 5, Haute Couture Zen
Garden, Collection 43,
herfst/winter 2013
DTM 285 (KN&V)

- Viktor&Rolf
Look 6, Haute Couture Zen
Garden, Collection 43,
herfst/winter 2013
DTM 286 (KN&V)

- Viktor&Rolf
Look 11, Haute Couture Zen
Garden, Collection 43,
herfst/winter 2013
DTM 287 (KN&V)

- Viktor&Rolf
Look 12, Haute Couture Zen
Garden, Collection 43,
herfst/winter 2013
DTM 288 (KN&V)

- Viktor&Rolf
Look 13, Haute Couture Zen
Garden, Collection 43,
herfst/winter 2013
DTM 289 (KN&V)

- Viktor&Rolf
Look 14, Haute Couture Zen
Garden, Collection 43,
herfst/winter 2013
DTM 290 (KN&V)

- Viktor&Rolf
Look 20, Haute Couture Zen
Garden, Collection 43,
herfst/winter 2013
DTM 291 (KN&V)

Liljevalchs, Stockholm

Utopian Bodies –
Fashion looks forward
25 sep 2015 – 7 feb 2016

- Viktor&Rolf
Hana, Bedtime Story Collection,
herfst/winter 2005-2006
B 614 (KN&V)

Film Festival, Tampere

45th Tampere Film Festival
4 mrt 2015 – 8 mrt 2015

- Bas Jan Ader
Fall I, Los Angeles, 1970
FKI 45 (MK)

- Bas Jan Ader
Fall II, Amsterdam, 1970
FKI 46 (MK)

- Bas Jan Ader
Broken Fall (Organic)
Amsterdamse Bos, Holland, 1971
FKI 50 (MK)

Art Gallery of Ontario, Toronto (venue 1)

Jean-Michel Basquiat:
Now's the Time
7 feb 2015 – 10 mei 2015

Guggenheim Museum Bilbao Foundation, Bilbao (venue 2)

3 jul 2015 – 1 nov 2015
- Jean-Michel Basquiat
Untitled, 1982
3047 (MK)

Musée des Augustins, Toulouse

Figures de Fantasia
21 nov 2015 – 6 mrt 2016

- Jacob Adriaensz. Backer
Portret van een jongen met baret,
1630-1640
2483 (OK)

Musée des Beaux-Arts de Valenciennes

Rêveries italiennes
25 sep 2015 – 17 jan 2016

- Giovanni Francesco Grimaldi
Waterval en tempeltje bij Tivoli,
circa 1630-1650
F I 124 (PK)

- Jean Antoine Watteau
Fragment van een landschapstudie
met een gebouw, circa 1711
F I 152 verso (PK)

- Jean Antoine Watteau
Gezicht op Rome en op SS
Giovanni e Paolo, circa 1610-1721
F I 252 (PK)

National Gallery of Art Washington (venue 1)

Drawing in Silver and Gold:
From Leonardo to Jasper Johns
3 mei 2015 – 26 jul 2015

British Museum, Londen (venue 2)
Drawing in Silver and Gold: From
Leonardo to Jasper Johns
10 sep 2015 – 6 dec 2015

- Hendrick Goltzius
Studie van een tabaksplant,
circa 1585
H 2 recto (PK)

- Rembrandt van Rijn
Vijf studies van hoofden, circa 1633
R 25 recto (PK)

- Rembrandt van Rijn
Landschap met twee boerderijen,
circa 1633
R 25 verso (PK)

National Gallery of Art Washington (venue 2)

Pleasure and Piety
28 jun 2015 – 4 okt 2015

The Museum of Fine Arts Houston (venue 3)

1 nov 2015 – 31 jan 2016
- Joachim Anthonisz. Wtewael
Venus en Amor, circa 1610
MB 1920 (PK)

Sterling and Francine Clark Art Institute, Williamstown

Van Gogh and Nature
14 jun 2015 – 13 sep 2015

- Vincent van Gogh
De populierenlaan bij Nuenen,
1885
1239 (MK)

Kunsthau Zürich (venue 2)

Monet, Gauguin, van Gogh...
Japanese Inspirations
20 feb 2015 – 25 mei 2015
- Claude Monet
Vaas met papavers, 1883
VdV 51

De bibliotheek in cijfers

Bibliotheekbezoekers extern	586
Aanvragen	
bibliotheekbezoekers	626
Interne aanvragen	1.078
Totaal opgevraagde	
publicaties intern	2.471
Informatievragen	
via bibliotheekmail	558
Aantal prentenonderzoekers	59

Aantal nieuwe publicaties	
- monografieën	391
- tentoonstellingscatalogi	524
- artikelen	1.142
- bestandscatalogi	22
- veilingcatalogi	75
- veilingcatalogi retrospectief	1.679
- museumpublicaties	24

Nieuwe publicaties	
met objectverwijzing	1.161
(totaal nu 14.019 objecten	
gekoppeld aan 8.262	
publicaties)	
Aangepaste records in Adlib	5.101

Deze particulieren schenken, naast anderen die onvermeld wensen te blijven, aan de bibliotheek:

- De heer en mevrouw Bout
- De erven L. Dosi Delfini
- De heer A. Elen
- De heer en mevrouw De Frenne
- Mevrouw S. van Kampen-Prein
- De heer J. Karstel
- Mevrouw D. Kuyken-Schneider
- De heer C. Schimmelpenninck van der Oije
- De heer F. Stocchi
- De erven F.J. de Visser
- De heer D. van de Vrie
- Mevrouw M. Wishaupt

Presentaties

De balkonkamers, Hammershøi ontmoet de collectie

17.01.2015 – 17.05.15
Conservator: Francesco Stocchi

In 2014 verwierf het museum *De kamer met balkon in Spurveskjul* (1911) van Vilhelm Hammershøi (Kopenhagen, 1864-1916), het enige werk van deze kunstenaar in een Nederlands museum. Hammershøi is een raadselachtige schilder: zijn werk is befaamd om de rust, strenge eenvoud en de subtiele schakeringen van licht naar donker. De tentoonstelling is speciaal rond dit stille en melancholieke interieur opgezet, het werk wordt geplaatst te midden van ruim zestig andere interieurwerken uit de collectie (kunst en vormgeving) uit de volle breedte van de geschiedenis. Onder andere met werk van Carl Andre, Hendrik Chabot, Robert Gober, Sarah Lucas, Gerhard Richter, Joseph Cornell, Corot, Courbet, Redon, Saenredam, Emanuel de Witte, Breitner, Paul Thek, László Moholy-Nagy, Meret Oppenheim, Oscar Tuazon, maar ook een olielamp en een tafel van onbekende makers.

Richard Serra & Michael Snow: twee tijdgenoten

17.01.2015 – 25.05.2015
Conservator: Saskia van Kampen-Prein

In de videoruimte van het museum is de videopresentatie *Richard Serra en Michael Snow: twee tijdgenoten* te zien. Het is onderdeel van het grotere programma 'Doortlopend in beweging – Richard Serra's Wassende Bogen'. Michael Snow (Toronto, 1929) is een tijdgenoot van Richard Serra. De twee kunstenaars leerden elkaar eind jaren zestig kennen in New York waar zij zich in hetzelfde artistieke milieu begaven. Beiden werken in verschillende media –

variërend van films, schilderijen, sculpturen en tekeningen tot muziek – rond het thema ruimte in relatie tot tijd en beweging.

Vroege Nederlandse tekeningen – van Bosch tot Bloemaert, II

31.01.2015 – 25.05.2015
Conservator: Albert Elen

Het museum is in bezit van een van de belangrijkste verzamelingen vroege Nederlandse tekeningen in de wereld. Een selectie van ruim 140 van de 400 tekeningen wordt getoond in het Prentenkabinet, verdeeld over drie periodes van elk drie maanden. De tekeningen zijn gemaakt door Hollandse en Vlaamse kunstenaars geboren vóór 1581, waaronder bekende namen als Pieter Bruegel, Hans Bol, Hendrick Goltzius, Jacques de Gheyn en Abraham Bloemaert. Een van de twee zeldzame tekeningen van Jheronimus Bosch is te zien in dit tweede deel van de reeks. De uiteenlopende genres – landschappen, portretten, Bijbelse scènes, historische en mythologische voorstellingen – zijn in elk deel vertegenwoordigd.

'Please write!' Paul Thek en Franz Deckwitz: een kunstenaarsvriendschap

31.01.15 – 31.05.15
Conservator: Roosmarijn Hompe

Het veelzijdige oeuvre van Paul Thek (New York, 1933-1988) neemt een unieke positie in binnen de kunst uit de jaren zestig en zeventig. Voor het eerst sinds twintig jaar wordt in Nederland een presentatie gewijd aan deze kunstenaar, wiens oeuvre uiteenloopt van werk op papier en schilderijen, wassen beelden, bronzen sculpturen en ruimte vullende environments. *'Please write!' Paul Thek en Franz Deckwitz: een kunstenaarsvriendschap* is een

intieme tentoonstelling met een aantal van Theks werken en zo'n twintig brieven die hij schrijft aan zijn vriend en collega-kunstenaar Franz Deckwitz (1934-1994).

La La La Human Steps

7.02.2015 – 25.05.2015
Conservatoren: Sjarel Ex, Els Hoek

La La La Human Steps is de dragende tentoonstelling in het voorjaar, er zijn ruim honderd kunstwerken uit de eigen collectie te zien. Van recent aangekochte video- en filminstallaties tot populaire klassiekers uit de twintigste eeuw, klassiek moderne én oude meesters uit de collectie – alle werken gaan over *la condition humaine*: het menselijk tekort. Met werk van Vito Acconci, Bas Jan Ader, Carlos Amoraes, Matthew Barney, Yael Bartana, Hans Bellmer, John Bock, David Claerbout, Joost Conijn, Dirck Vokertsz, Coornhert, Curt Ehrhardt, Jeroen Eisinga, Peter Feiler, Frans Floris, Yang Fudong, Cyprien Gaillard, Robert Gober, Cornelis Cornelisz. van Haarlem, Siobhán Hapaska, HipHopHuis, House of Makers, Theo van Houts, Mike Kelley, Joachim Koester, Paul Kooiker, Tetsumi Kudo, Yayoi Kusama, Inez van Lamsweerde & Vinoodh Matadin, Édouard Lock, Édouard Manet, Gery Mendes, Melvin Moti, Zwelethu Mthethwa, Bruce Nauman, Erkkä Nissinen, Joachim Patinir, Piranesi, Robin Rhode, Pipilotti Rist, Jim Shaw, Cindy Sherman, Paul Thek, Salla Tykkä, Bill Viola, Andro Wekua, Ed Wubbe, Sylvie Zijlman en Unica Zürn. Centraal in de tentoonstelling ligt een dansvloer, gedurende de tentoonstelling maken drie choreografen en een rapper een duet. De choreografen zijn Ed Wubbe van Scapino Ballet Rotterdam, Édouard Lock van *La La La Human Steps*

uit Montréal en House of Makers (verbonden aan het Nationaal Ballet). De rapper is Claerence Person met streetdancers Ques in samenwerking met het Rotterdamse HipHopHuis.

Het tentoonstellingsontwerp is verzorgd door Maxwan architects + urbanists.

De tentoonstelling wordt financieel mogelijk gemaakt door de BankGiro Loterij.

Sensory Spaces 6 – Sara VanDerBeek

07.02.2015 – 07.06.2015

Conservator: Francesco Stocchi

Voor de zesde editie van *Sensory Spaces* is de kunstenaar Sara VanDerBeek (Baltimore, 1976) gevraagd een installatie te maken in de Willem van der Vorm Galerij, de tentoonstellingsruimte in het entreegebied van het museum. VanDerBeek onderzoekt in haar werk de verhouding tussen beeldhouwkunst en fotografie, en de invloed die afbeeldingen op de werkelijkheid kunnen hebben. Haar geografische aanpak beweegt zich van het documentaire naar het collectieve geheugen en naar het poëtische. Zo brengt zij aan het licht wat niet direct zichtbaar is, met een nadruk op kleurschakeringen, materialen en details. Voor *Sensory Spaces* heeft ze een installatie gemaakt die bestaat uit een modulair systeem gemaakt rond de thema's Zee, Hemel, Maan en Zon. De reeks *Sensory Spaces* wordt mogelijk gemaakt door Ammodo.

Vedute Backstage I

07.02.2015 – 24.06.2015

Conservator: Mienke Simon Thomas

Al meer dan tweehonderd kunstenaars, architecten en designers visualiseerden op uitnodiging van Vedute de afgelopen decennia het begrip ruimte in de vorm van een 'manuscript' met de afmetingen 44 x 32 x 7 cm. Het aantal blijft groeien. Nieuwe inzichten, nieuwe

materialen en technieken en vooral een nooit opdrogende bron van fantasie zorgen nog elk jaar voor nieuwe exemplaren. In het museum zijn zestien van deze bijzondere manuscripten te zien, waaronder enkele van de allernieuwste. Op de website www.vedute.nl zijn alle manuscripten te zien.

In scène gezet

07.02.2015 – 31.01.2016

Conservatoren: Annemartine van Kesteren, Noor Mertens, Roosmarijn Hompe

Kunst en design worden vrijwel altijd gescheiden gepresenteerd, vooral in musea. In de collectiepresentatie *In scène gezet* worden de traditionele scheidingslijnen tussen tijdperiodes, stijlen en bewegingen losgelaten. In zeven zalen vindt een ontmoeting plaats tussen moderne en hedendaagse beeldende kunst en vormgeving. De werken worden 'in scène' gezet. Dit gebeurt in iedere zaal aan de hand van een specifiek vraagstuk dat voor zowel kunstenaars als vormgevers relevant is. Basisprincipes als vorm, stijl, schaal, massa en ordening komen aan bod. Met werk van onder anderen Stephen Prina, Ryan Gander, Walter Van Beirendonck en Robert Wilson.

Thomas Rentmeister

15.03.2014 – 19.04.15

Conservator: Sjarel Ex

Het museum heeft in de loop der jaren verschillende sculpturen van de Duitse kunstenaar Thomas Rentmeister (Reken, 1964) in de collectie en langdurig bruikleen gekregen. De kunstenaar gebruikt alledaagse objecten als bouwstenen binnen zijn werk, terwijl hij stilistisch verwijst naar het minimalisme. De aankoop in 2013 van het werk *Whiteware* (2002), een installatie bestaande uit 21 koelkasten ingesmeerd met baby crème, is een nieuwe aanleiding om de werken samen te tonen in de tuinzaal van het museum. Door de

directe lichtinval in de zaal komt het sculpturale werk mooi tot zijn recht.

Presentatie Nieuw Collectiegebouw

25.04.2015 – n.t.b.

In de aanloop naar het besluit van de gemeente Rotterdam over de bouw van het Collectiegebouw, is in de ruimte onder de Robbrechttrap een informatieplek gemaakt met locatietekeningen, visuals, filmpjes en tekstuele uitleg. Men kan er ook zijn handtekening zetten voor een adhesiebetuiging. Op 5 november jl. is door de gemeenteraad positief besloten en zijn de teksten in de presentatie hierop aangepast.

Ron Nagle – Chewing Gum Monuments

25.04.2015 – 30.08.2015

Conservator: Annemartine van Kesteren

Dit is de eerste solotentoonstelling van Ron Nagle (San Francisco, 1939) in Nederland. Op de Biënnale van Venetië in 2013 ontving hij veel lof voor zijn sculpturen. De keramische beeldjes van Nagle zijn klein van formaat, maar groots in aanwezigheid. Sinds de jaren zestig werkt hij aan dit eigenzinnige, mysterieuze oeuvre dat kleur, schaal en textuur in vrije vormen verbindt. Hierbij laat Nagle zich evenzeer beïnvloeden door zestiende-eeuws Japans Momoyama keramiek als door de 'California car culture' en de teken- en schilderkunst. De sober vormgegeven tentoonstelling *Chewing Gum Monuments* toont 25 sculpturen waarvan veel recent gemaakt. Ook is een aantal tekeningen van hem te zien.

Eveline Visser – The Bird's Empire

25.04.2015 – 17.01.2016

Conservator: Sjarel Ex

Eveline Visser (1949) heeft zich voor deze presentatie in de vier ruimtes van het Klaverblad laten inspireren door het vogelrijk. In een wereld waar natuur, cultuur en technologie

onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden, zijn vogels voor Visser magische, vrije spelers. Schilderijen, fotografische collages, objecten en geluid zijn samengevoegd tot vier ruimtes vullende diorama's. Zoals vogels zich tijdens hun vlucht niets aantrekken van landsgrenzen, overschrijft Visser de grenzen tussen disciplines op even vanzelfsprekende wijze.

Gerd Rohling – Rohlings diorama

25.04.2015 – 30.10.2015

Conservator: Annemartine van Kesteren

Rohlings diorama toont een selectie bokalen en vazen uit de installatie *Wasser und Wein*, waar de kunstenaar al sinds 1984 aan werkt. Gerd Rohling (Krefeld, 1946) is gefascineerd door de containervorm. Hij verzamelt allerlei kunststoffen afzandzels die hij op straat, op het strand of in de vuilniszak vindt. Deze onderdelen voegt hij op magische wijze samen tot schitterende bokalen, vazen en kelken. Doordat de objecten gemaakt zijn van afgedankte industriële materialen speelt hij met de traditie van ons erfgoed. De vitrines zijn opgenomen in de vaste collectieopstelling vormgeving.

Een dag uit het leven van Odilia Beck

25.04.2015 – 24.04.2016

Conservatoren: Alexandra Gaba van Dongen, Irma Thoen

Deze collectiepresentatie is onderdeel van een groot interactief cultuur-historisch project genaamd 'Odilia's Wereld', een initiatief van cultuur-historica Irma Thoen (Stichting Nieuwe Tijdinghe). Het online blog 'Odilia's Dagboek' is het dagboek van een virtueel personage Odilia Beck. Dagelijks beschrijft zij haar belevenissen en baseert zich hierbij op het dagboek van haar broer David Beck, die in de zeventiende eeuw leefde. Diens originele dagboek bevindt zich in de collectie van het Haags Gemeentearchief. Het museum toont 150 objecten uit de collectie

pre-industriële gebruiksvoorwerpen die voorkomen in het dagboek van David Beck. Door de voorwerpen krijgt de bezoeker een kijkje in een gewone dag in de zeventiende eeuw. Het dagelijkse blog is te volgen op www.odiliadagboek.nl en op Facebook. Deze kunnen ter plekke worden geraadpleegd op iPods.

Vroege Nederlandse tekeningen – van Bosch tot Bloemaert, III

02.05.2015 – 26.07.2015

Conservator: Albert Elen

De derde en laatste in de reeks presentaties van vroege Nederlandse tekeningen in het Prentenkabinet. In dit laatste deel wordt een grote tekening van Abraham Bloemaert getoond, het definitieve ontwerp voor het schilderij *De bewening van Christus* (circa 1625) van Bloemaert in de eigen collectie, dat voor deze gelegenheid aan de presentatie is toegevoegd. De selectie van 140 tekeningen reist in 2017 door naar de National Gallery of Art in Washington.

SARKIS (gelijktijdig met Biënnale van Venetië)

02.05.2015 – 22.11.2015

Conservator: Sjarel Ex

Voor het Turkse paviljoen van de Biënnale van Venetië maakt de kunstenaar Sarkis (Istanbul, 1938) de installatie *Respiro*. Gelijktijdig met deze presentatie zijn er op verschillende plaatsen in de wereld één in Museum Boijmans Van Beuningen. Door niet alleen in Venetië een installatie te maken, zoekt Sarkis de dialoog met een groter publiek. Er zijn zeven werken in de presentatie te zien, uit eigen collectie en uit het Centraal Museum Utrecht.

Luca Maria Patella

30.05.2015 – 13.10.2015

Conservator: Francesco Stocchi

In de videoruimte zijn twee films te zien van de Italiaanse kunstenaar

Luca Maria Patella (Rome, 1934): *Terra Animata* (1967) en *SKMP2* (1968). De eerste film lijkt de conceptuele kunst en het Amerikaans minimalisme te bespotten en de tweede film gaat over Patella's fascinatie voor experimentele fotografische en filmische technieken.

Willem Oorebeek

30.05.2015 – 18.10.2015

Conservator: Noor Mertens

Het museum toont vroege werken van Willem Oorebeek (1953) uit eigen collectie. Commercieel drukwerk vormt de basis van Oorebeek's werk. Hij isoleert, combineert en herhaalt beelden uit de eindeloze beeldenstroom die de massamedia genereert. Waar ze in een commerciële omgeving dieneer zijn aan het product, krijgen ze door deze ingrepen een autonome status. De werken van Oorebeek worden gecombineerd met andere werken uit de museumcollectie, onder andere van Marcel Duchamp en Gerhard Richter.

Restauratie Jheronimus Bosch – De heilige Christophorus

30.05.2015 – 17.01.2016

In de Kunst Studio is een pop-up restauratieatelier gemaakt om *De heilige Christophorus* van Jheronimus Bosch te restaureren, zodanig dat het publiek kan meekijken. Het werk reist begin 2016 – samen met een aantal andere werken van Bosch uit de museumcollectie – naar Den Bosch voor de tentoonstelling *Jheronimus Bosch 500*. Deze publieke restauratie is een voorproefje op wat wordt beoogd in het Collectiegebouw, dat naar verwachting in 2019 zijn deuren opent.

Ted Noten – Non Zone

13.06.2015 – 18.10.2015

Conservator: Annemartine van Kesteren

Ted Noten (1956) bevindt zich in een fase van transitie

en herdefinitie. Door nieuwe replicatetechnieken verandert de notie van origineel en kopie. Hij vraagt zich af wat dit betekent voor zijn eigen werk. In de tentoonstelling *Non Zone* zet hij met zijn eigen oeuvre, atelier en muze zijn positie uiteen. Met het oog op deze presentatie maakt Noten zijn atelier in Amsterdam helemaal leeg en brengt al zijn spullen naar het museum, waar hij er een grote toren van bouwt. In zijn lege atelier komt hij tot contemplatie en hij stuurt vandaaruit gedurende vier maanden iedere dag een bericht naar het museum. Deze berichten worden dagelijks toegevoegd aan de tentoonstelling.

Lies Ros – In mijn verzamelingen kan ik wonen, deel I, II (wissel 30 oktober 2015) en III (wissel april 2016)

13.06.2015 – 05.06.2016

Lies Ros (1952) heeft in de loop der jaren een archief opgebouwd van zorgvuldig verzamelde spullen. Dit kan van alles zijn: de knopendoos die ze ooit van haar moeder heeft gekregen, afgestoken vuurwerk en kartonnen sigarettenpakjes. Ze bewaart haar schatten allemaal thuis om zich heen, geordend in dozen, laden en kasten. Het zijn spullen waaraan door anderen geen of weinig waarde wordt gehecht. In het museum presenteert ze haar verzamelingen in nauwkeurig opgebouwde reeksen. De inhoud van de tentoonstelling wisselt: in het eerste deel ligt de nadruk op 'vormen', in het tweede deel staat 'tekst' centraal en in het derde deel komt de aandacht te liggen op 'beelden'.

Design Derby: Nederland-België (1815-2015)

20.06.2015 – 13.09.2015

Conservator: Mienke Simon Thomas

In de grote zomertentoonstelling staat tweehonderd jaar vormgeving in Nederland en België centraal, met circa vijfhonderd objecten uit

de twee buurlanden, variërend van zilver, glas, keramiek en affiches tot meubels, mode en auto's. De objecten zijn in chronologische volgorde, parallel aan elkaar opgesteld waardoor de verschillen en overeenkomsten bekeken kunnen worden. Bij de keuze uit de objecten staat het 'nationale' karakter – oftewel het veronderstelde 'eigene' voorop. De tentoonstelling doet hierin geen uitspraak, maar laat zien hoe nationalisme en het bewust presenteren – of juist bewust negeren – van het landseigene al gedurende twee eeuwen een rol speelt bij het ontwerpen. Het tentoonstellingsontwerp is verzorgd door Studio Parade.

De tentoonstelling is een samenwerking met Design museum Gent en reist na afloop door naar Gent. De tentoonstelling vindt plaats in het kader van de viering van 200 jaar Verenigd Koninkrijk der Nederlanden en wordt mede mogelijk gemaakt door BankGiro Loterij, Fonds 21, Mondriaan Fonds, Prins Bernhard Cultuurfonds, BesteBuren en Boijmans Business Club.

Sensory Spaces 7 – Aleksandra Domanović

20.06.2015 – 31.01.2016

Conservator: Noor Mertens

In vergelijking met traditionele media is internet een vloeibaar medium. Begrippen als bron, origineel en kopie krijgen een andere betekenis omdat informatie wordt hergebruikt, gesampled en gedeeld. Dit gegeven fascineert Aleksandra Domanović (Novi Sad, 1981). In de Willem van der Vorm Galerij creëert zij voor de reeks *Sensory Spaces* een installatie met semi-transparante folies waarop beelden te zien zijn die als geestverschijningen in de ruimte zweven. Tussen de diverse lagen ontstaat een nieuw, driedimensionaal beeld dat continu verandert wanneer je je door de ruimte beweegt. De reeks *Sensory Spaces* wordt mogelijk gemaakt door Ammodo.

Vedute Backstage II

27.06.2015 – 27.09.2015

Conservator: Mienke Simon Thomas

In de zomer presenteert het museum de tweede editie van *Vedute Backstage*, wederom bestaande uit zestien objecten. De selectie is gemaakt ter gelegenheid van de tentoonstelling *Design Derby: Nederland-België (1815-2015)* en toont werken van Nederlandse en Belgische kunstenaars, het zijn Nederlands en Belgische koppels.

Otto Egberts – Vleesgeworden stof

01.08.2015 – 25.10.2015

Conservator: Noor Mertens

In het Prentenkabinet toont het museum werk uit de collectie van Otto Egberts (1949) uit de periode 1986-1992. Na een abstracte periode duikt nu het menselijk lichaam steeds vaker op als onderwerp. Bovendien ontstaat in deze tijd de verstilling die zijn werk nog altijd kenmerkt. Bij Egberts staat een voortdurende twijfel aan de zin van het bestaan centraal, zijn tekeningen en schilderijen tonen dikwijls vlezige massa's, vervormde lichaamsdelen of ingetogen figuren die zich met uitdrukkingloze gezichten in beklemmende ruimtes bevinden.

Keramiek, een queeste. Een selectie uit drie privéverzamelingen (Kuipers, Koster & Quist en Den Blaauwen)

12.09.2015 – 21-02-2016

Samensteller: Nora Leijen

In deze tentoonstelling toont het museum een selectie uit drie verzamelingen uit de nalatenschappen van Kuipers, Koster & Quist en Den Blaauwen. De drie verzamelingen zijn zeer verschillend, maar alle zijn ontstaan vanuit een grote passie voor het verzamelen. Elk van de verzamelaars zocht telkens opnieuw naar de perfecte vormen, de juiste kleuren en naar gedachten

die hen aanspraken, prikkelden en troost gaven. In deze presentatie is een selectie keramiek te zien uit de periode 1962-2014.

Met werk van onder anderen Saturo Hoshino, Xavier Toubes, Bodil Manz, Leen Quist, Dorte Heide, Michel Kuipers en Robert Fournier.

The Jocean Society

19.09.2015 – 24.01.2016

Conservator: Noor Mertens

In de videoruimte zijn werken te zien waarin de mogelijkheden van taal worden verkend. *The Jocean Society* van de Spaanse kunstenaar Dora García (Valladolid, 1965) gaat in op het boek *Finnegans Wake* van de Ierse schrijver James Joyce (1882-1941), een vertelling vol woordspelingen, cryptische verwijzingen, klankcombinaties en nieuwe woorden die de schrijver heeft samengesteld uit een groot aantal talen. Naast deze video worden er ook videowerken van Carl Andre, Dina Danish en Christopher Knowles gepresenteerd waarin het spel met letters, woorden en betekenissen eveneens centraal staat.

De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel

10.10.2015 – 24.01.2016

Conservatoren: Peter van der Coelen, Friso Lammertse

De najaartentoonstelling staat in het teken van het dagelijks leven in de zestiende eeuw. Rond 1500 nemen schilders voor het eerst het alledaagse leven tot onderwerp: een doorbraak na eeuwen van vrijwel uitsluitend religieuze voorstellingen en portretten. Met kunstenaars als Jheronimus Bosch, Lucas van Leyden en Quinten Massijs verschijnen er marskramers, boeren, liefdesparen, geldwisselaars en tal van andere figuren op schilderijen en in prenten. De weergave van het leven van alledag beleefd rond 1560 een hoogtepunt in het aanstekelijke werk van Pieter Bruegel de Oude. Tussen Bosch en Bruegel was er

een heel scala aan andere schilders en prentmakers actief die vorm gaven aan de vroege genrekunst. Dit is de eerste tentoonstelling ooit over deze cruciale stap in de kunstgeschiedenis. In de tentoonstelling zijn ook pre-industriële gebruiksvoorwerpen te zien die op de schilderijen en prenten staan afgebeeld.

Het tentoonstellingsontwerp is verzorgd door Jonathan Penne Architecten.

Deze tentoonstelling is mede mogelijk gemaakt door de BankGiro Loterij, Blockbusterfonds, VSBfonds, Mondriaan Fonds, Prins Bernhard Cultuurfonds (mede dankzij het Breeman Talle Fonds), Stichting Zabawas, K.F. Hein Fonds, Stichting Bevordering van Volkskracht, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Google Cultural Institute, Nedspice Restauratiefonds, Bosch Research and Conservation Project, Boijmans Business Club, Kring Van Eyck, Rotterdam Partners, Uitagenda Rotterdam, Rotterdam Festivals, RET, Bosch 500 en Gemeente Rotterdam.

Le miroir vivant – Magritte ontmoet de collectie

10.10.2015 – 17.01.2016

Conservatoren: Francesco Stocchi, gastconservator/kunstenaar Alex Da Corte

Museum Boijmans Van Beuningen spant zich in om het schilderij *Le miroir vivant* (1928) van René Magritte aan te kopen. Om dit met succes te kunnen doen heeft het museum tot het einde van het jaar de tijd fondsen te werven. *Le miroir vivant – Magritte ontmoet de collectie* is een tentoonstelling waarin te zien is hoe het begeerde werk zich verhoudt tot de collectie. In een onorthodoxe collectiepresentatie worden dwarsverbanden gelegd tussen werk van voorgangers, tijdgenoten, en latere kunstenaars en tussen kunststromingen als dada, minimalisme en pop art. Met vijftig schilderijen, sculpturen, foto's

en installaties van onder meer Jim Shaw, Dan Flavin, Francis Picabia, Barbara Hepworth, Gilbert & George, Duane Hanson en Krijn de Koning.

Martin Assig – Glückhabben

31.10.2015 – 28.02.2016

Conservator: Sjarel Ex

Martin Assig (Schwelm, 1959) maakt kleurrijke abstracte kunstwerken. Hij brengt vormen van gezichten en lichamen samen met patronen, woorden en zinnen. Hij haalt zijn inspiratie onder andere uit religieuze tradities, folklore, rituelen, muziek van Bach, de kunst van Edvard Munch en Paul Klee en literatuur van Marguerite Duras en Russische schrijvers. De aanleiding van de tentoonstelling is een recente aankoop van vier tekeningen en een schilderij. In de tentoonstelling *Glückhabben* zijn ruim 270 tekeningen, schilderijen en sculpturen te zien. De tentoonstelling is tot stand gekomen in samenwerking met Haus am Waldsee in Berlijn en financieel mogelijk gemaakt door het Goethe Instituut.

Diet Wiegman – Growing Icon

31.10.2015 – 14.02.2016

Conservatoren: Noor Mertens, Floor van Luijk

Niets is wat het lijkt in het werk van Diet Wiegman (1944). Tekeningen verwerkt hij tot sculpturen, sculpturen tot driedimensionale collages en collages tot schaduwobjecten. Zo verandert een openstapelings afgedand materiaal in de *David* van Michelangelo of in *La réproduction interdite* van René Magritte. In de kleine presentatie is een nieuw werk van Wiegman zien, een schaduwobject uit de collectie, een serie foto's en twee videowerken. De zoon van Wiegman, Mike Redman, is muzikant, producer en filmmaker, hij maakte een paar jaar geleden een treffend filmportret over zijn vader, deze film is ook te zien.

Pam Emmerik – Maanmensen

31.10.2015 – 28.02.2016

Conservator: Sjarel Ex

Beeldend kunstenaar en schrijfster Pam Emmerik (1964-2015) legde in juli de laatste hand aan haar graphic novel *Maanmensen*. In dezelfde maand overleed zij, geheel onverwachts. In het najaar wordt de hele reeks bladen getoond in het Prentenkabinet, samen met het gedrukte boek. Het is een persoonlijk document waarin Emmerik vertelt over haar ervaringen en waarin ze reflecteert op kunst, politiek, religie, schoonheid. Dit doet zij in tekeningen met felle kleuren en fantasievolle figuren, in combinatie met choquerende doortastende, controversiële en poëtische teksten. Het boek is mede mogelijk gemaakt door CBK Rotterdam en het Mondriaan Fonds.

Han Nefkens Fashion on the Edge: Viktor&Rolf – Van Gogh Girls

05.12.2015 – 14.02.2016

Conservator: José Teunissen

Drie creaties, de *Van Gogh Girls*, uit de haute couture collectie spring/summer 2015 van Viktor&Rolf worden getoond op grote ronddraaiende plateau's. Tijdens de Paris Fashion Week kocht kunstverzamelaar Han Nefkens de drie creaties aan, waaronder het spectaculaire sluitstuk van de show. Hij schonk de aankoop aan het museum. De basis van de collectie bestaat uit A-lijn babydoll jurken met bloemenprint gecombineerd met vrij vormgegeven strohoeden en slippers. Deze presentatie is onderdeel van de programmalijn Fashion on the Edge, het samenwerkingsverband tussen Museum Boijmans Van Beuningen en Han Nefkens, in samenwerking met José Teunissen.

Han Nefkens Foundation: Zhou Tao – Blue and Red

05.12.2015 – 14.02.2016

Conservator: Sjarel Ex

Het museum toont de film *Blue and Red* van de Chinese kunstenaar Zhou Tao (Changsha, 1976). Zhou Tao won in 2013 de Han Nefkens Foundation – BACC Bangkok Asian Contemporary Art Award. De prijs biedt een residentie in Bangkok en de mogelijkheid een nieuw werk te creëren. De video *Blue and Red* is het resultaat en wordt getoond in de Serrazaal, samen met sculpturen van Thomas Rentmeister en het recent verworven werk *Pok* (2015) van Karin van Dam.

Design Columns #10 en #11

Met iedere Design Column wordt een onderwerp uit het nieuws uitgelicht. De column bestaat uit een kleine tentoonstelling, een rondetafelgesprek en de blog op www.designcolumn.nl waarop de discussie over het onderwerp gevoerd wordt.

Design Column #10 – Crazy Care

31.01.15 – 5.07.15

Conservator: Annemartine van Kesteren

In Design Column #10 – Crazy Care is te zien hoe een innovatief idee de gezondheidszorg op zijn kop kan zetten. De verzorgingsstaat staat onder druk: onderwijs, werkgelegenheid, sociale zekerheid, en nu ook het meest recente vraagstuk, de zorg. Niet alleen zijn er meer ouderen, er wordt door stijgende leeftijden ook steeds langer gebruik gemaakt van het zorgstelsel. Om het systeem te stroomlijnen en te reguleren is er een woud aan regels, uitzonderingen, subsidies en polissen ontstaan. Wanneer wordt een vangnet een verstikkend web? Kunstenaars en vormgevers Circus Engelbregt, Simon Berry, Sander Burger en Mike Thompson & Arne Hendriks geven met hun werk reactie op dit vraagstuk.

Design Column #11 – Migration Matters

11.07.2015 – 17.01.2016

Conservator: Annemartine van Kesteren

Nooit eerder waren er zoveel vluchtelingen op de been. Bijna zestig miljoen mensen zijn op dit moment ontheemd, zo is te lezen in het Global Trends Report van vluchtelingenorganisatie UNHCR dat op 18 juni werd gepubliceerd. In *Design Column #11 – Migration Matters* toont het museum zowel praktische oplossingen als vernieuwende concepten die ingaan op de vluchtelingenproblematiek. Onderdeel van de presentatie zijn Better Shelter (een initiatief van IKEA en UNHCR), Bas Timmer en Alexander de Groot, Femke Herregraven, Stefania Vulpi, Nosigner, Guillaume Couche, Rodrigo García González en Pierre Paslier. Door de actualiteit van deze column ontstaan er in de loop van de presentatie extra activiteiten. Zo strijkt de Limbo Embassy van Manon van Hoeckel voor een week neer op het binnenplein van het museum, worden drie excellente studententeams van de Willem de Kooning Academie uitgenodigd om hun onderzoek te presenteren in de ambassade (The Working Refugees, Papier Hier, Project EU Citizenship) en ontwerpt Pim van der Mijl vanuit De Voorkamer een installatie die inzicht geeft in de onmogelijke situatie waarin twee ongedocumenteerde Rotterdammers zich bevinden. Begin 2016 reist de column door naar DesignXport, Hamburg.

Wisselingen

Pipilotti Rist – Laat je haar neer: wissel 7

Conservator: Sjarel Ex

De selectie videofilms die dit jaar te zien is in *Laat je haar neer*, bestaat uit uitsluitend werken van Pipilotti Rist zelf: *I'm Not the Girl*

Who Misses Much (1986), *Pipilotti Fehler* (1988), *Als der Bruder meiner Mutter geboren wurde, duftete es nach wilden Birnenblüten vor dem braungebrannten Sims* (1992), *Pickelporno* (1992), *Blutclip* (1993) en *I'm a Victim of This Song* (1995).

Overig

Garderobekluisje 230

De Rotterdamse kunstenaar Jack de Deugd maakt op eigen initiatief kleine presentaties in garderobekluisje 230 van de garderobe van Wieki Somers in het entreegebied van het museum. De organisator van deze kunstinvloeging is het Ministerie van Fantasie van de Vrijstaat Jaderland. Het is een onderdeel van het Jaderland-kunstproject waaraan Jack de Deugd momenteel werkt. De Deugd komt al sinds zijn kindertijd in Museum Boijmans Van Beuningen en wil zijn verbondenheid met het museum op deze manier kenbaar maken. De ingrepen die hij in 2015 doet zijn: *Hammershøi please write about Sara's human staps back stage* (06.02.2015 – 31.05.2015), *duplicArtist* (19.06.2015 – 18.10.2015), *Non je ne Magritte rien!* (28.10.2015 – 19.01.2016).

Elders

Design Derby: België-Nederland(1815-2015) in Gent

23.10.2015 – 13.3.2016

De tentoonstelling *Design Derby: Nederland-België (1815-2015)* reist door naar Design museum Gent.

The Future of Fashion is Now in Shanghai

28.10.2015 – 28.02.2016

De tentoonstelling *The Future of Fashion is Now* die in 2014 in Museum Boijmans Van Beuningen was te zien, reist door naar OCT Contemporary Art Terminal in Shanghai en zal in 2016 in Shenzhen te zien zijn.

Publieksopeningen

Vrijdag 6 februari 2015

De balkonkamers, Hammershøi ontmoet de collectie
In scène gezet
La La La Human Steps
'Please write!' Paul Thek en Franz Deckwitz: een kunstenaarsvriendschap
Sensory Spaces 6 – Sara VanDerBeek
Vedute Backstage I

Zaterdag 20 juni 2015

Design Derby: Nederland-België (1815-2015)
Sensory Spaces 7 – Aleksandra Domanović
Ted Noten – Non Zone

Vrijdag 9, zaterdag 10 en zondag 11 oktober 2015

De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel
Le miroir vivant – Magritte ontmoet de collectie

Zaterdag 31 oktober 2015

Openbare bijeenkomst ter nagedachtenis aan Pam Emmerik, aanwezigen konden na afloop de tentoonstelling *Pam Emmerik – Maanmensen* in het prentenkabinet bezoeken.

Uitgaven in eigen beheer

Please Write! – Paul Thek en Franz Deckwitz: een kunstenaarsvriendschap

Tekst: Roosmarijn Hompe, Adelheid Smit, voorwoord: Sjarel Ex, Museum Boijmans Van Beuningen, 155 p., ISBN: 9789069182834
Vormgeving: Thonik

Please Write! – Paul Thek and Franz Deckwitz: an artists' friendship [EN]

Tekst: Roosmarijn Hompe, Adelheid Smit, voorwoord: Sjarel Ex, Museum Boijmans Van Beuningen, 151 p., ISBN: 9789069182841
Vormgeving: Thonik

Design Derby: Nederland – België 1815-2015

Tekst: Werner Adriaenssens, Ellinoor Bergvelt en Helen Elands, Marc Dubois, Jeroen van den Eijnde, Freddie Floré, Ed van Hinte, Frederike Huygen, Frank Huygens, André Koch, Claire Leblanc, Wim Nys, Daniela N. Prina, Paul Rem, Timo de Rijk, Mienke Simon Thomas, Johan Valcke, voorwoord: Sjarel Ex, Museum Boijmans Van Beuningen, 240 p., ISBN: 9789069182858
Vormgeving: Roel Vaessen

Design Derby: Netherlands – Belgium 1815-2015 [EN]

Tekst: Werner Adriaenssens, Ellinoor Bergvelt en Helen Elands, Marc Dubois, Jeroen van den Eijnde, Freddie Floré, Ed van Hinte, Frederike Huygen, Frank Huygens, André Koch, Claire Leblanc, Wim Nys, Daniela N. Prina, Paul Rem, Timo de Rijk, Mienke Simon Thomas, Johan Valcke, voorwoord: Sjarel Ex, Museum Boijmans Van Beuningen, 240 p., ISBN: 9789069182865
Vormgeving: Roel Vaessen

Collectiegebouw / Public Art Depot [NL/EN]

Tekst: Museum Boijmans Van Beuningen, 32 p.
Vormgeving: Thonik

Jaarverslag 2014 Museum Boijmans Van Beuningen

Redactie, tekst en productie: medewerkers Museum Boijmans Van Beuningen, voorwoord: Sjarel Ex, Museum Boijmans Van Beuningen, 176 p.
Vormgeving: Thonik

Hoe luid is blauw? / How loud is blue? (agenda 2016)

Tekst: Hanneke de Man, Museum Boijmans Van Beuningen, ISBN: 9789069182872
Vormgeving: Tessa van der Waals

De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel

Tekst: Peter van der Coelen, Friso Lammertse, met bijdragen van Matthias Ubl, Alexandra Gabavan Dongen, Lucinda Timmermans, voorwoord: Sjarel Ex, Museum Boijmans Van Beuningen, 288 p., ISBN: 9789069182889
Vormgeving: Tessa van der Waals

Pam Emmerik – Maanmensen Pam Emmerik, Museum Boijmans Van Beuningen, 200 p., ISBN: 9789069182896

Vormgeving: Ron van Roon

Eigen publicaties in het kader van publieksbegeleiding

La La La Human Steps [NL/EN]

Tekst: Sjarel Ex, Els Hoek, Museum Boijmans Van Beuningen, 44 p.
Vormgeving: Thonik

Mijn favoriete design team: spelen verzamelboekje Design Derby Nederland – België 1815-2015 / My favorite design team: play and collect book Design Derby Netherlands – Belgium 1815-2015 [NL/EN]

Museum Van Boijmans Van Beuningen en Design Museum Gent, 24 p.
Vormgeving: Roel Vaessen i.s.m. Willem van de Ven

Sensory Spaces 6 – Sara VanDerBeek [NL/EN]

Tekst: Museum Boijmans Van Beuningen, Sara VanDerBeek, Museum Boijmans Van Beuningen, 12 p.
Vormgeving: COUP

Sensory Spaces 7 – Aleksandra Domanovi [NL/EN]

Tekst: Noor Mertens, Museum Boijmans Van Beuningen, 12 p.
Vormgeving: COUP

Design column: het idee dat verschil maakt # 10 Crazy care / ideas that make a difference # 10 Crazy care [NL/EN]

Tekst: Annemartine van Kesteren, Museum Boijmans Van Beuningen, 2 p.
Vormgeving: Thonik

Design column: het idee dat verschil maakt # 11 Migration matters / ideas that make a difference # 11 Migration matters [NL/EN]

Tekst: Annemartine van Kesteren, Museum Boijmans Van Beuningen, 2 p.
Vormgeving: Thonik

Externe publicaties gerelateerd aan Museum Boijmans Van Beuningen

Ron Nagle – Chewing Gum Monuments

Tekst: Annemartine van Kesteren,
Galerie Pierre Marie Giraud,
Brussel, 97 p.
ISBN: 9782930512174
Vormgeving: Rutger Fuchs

Martin Assig – Glückhaben: Arbeiten auf Papier aus der St. Paul Serie

Tekst: Katja Blomberg, Durs
Grünbein, Björn Vedder, Verlag
der Buchhandlung Walther
König, Keulen, 48 p., ISBN:
9783863357399
Vormgeving: Herman Hülsenberg
Studio

Ted Noten – Ubiquist

Tekst: Jennifer Allen, Gert Staal,
Nai010, Rotterdam, 232 p.,
ISBN: 9789462082328
Vormgeving: Koehorst in 't Veld

De ontdekking van het dagelijks leven [speciale bijlage van De Groene Amsterdammer]

Tekst: Koen Kleijn e.a., De Groene
Amsterdammer, 20 p.
Vormgeving: Christine Rothuizen,
Sanne van der Goor

The Future of Fashion is Now: Shanghai - Shenzhen

Tekst: José Teunissen, OCT
Art & Design Gallery, 36 p.

Blue and Red – Zhou Tao

Tekst: Hilde Teerlinck, Han Nefkens
Foundation – BACC Award for
Contemporary Art
Vormgeving: Ok Kyung Yoon

Externe activiteiten en nevenfuncties afdelingshoofden en wetenschappelijke staf

Deirdre Carasso

Advies- en bestuursfuncties

- Voorzitter Stichting Geluk
- Bestuurslid Fotodok

Peter van der Coelen

Advies- en bestuursfuncties

- Redactielid *Kroniek van het Rembrandthuis*
- Redactielid *Delineavit et Sculpsit. Journal for Dutch and Flemish Prints and Drawings*, Den Haag
- Adviseur Regeling incidentele aankopen Mondriaan Fonds

Publicaties

- Peter van der Coelen, Friso Lammertse, "In de verbeelding van een grove boer". De opkomst van de genrekunst in de Nederlanden', *De Groene Amsterdammer*, 6 oktober 2015

Presentaties

- 'Van Bosch tot Bruegel', ontvangst PwC, Museum Boijmans Van Beuningen, 13 oktober

Overig

- Lid supervisory committee doctoraat Jeroen Luyckx, KU Leuven

Albert Elen

Advies- en bestuursfuncties

- Bestuurslid/Penningmeester Stichting *Delineavit et Sculpsit*, Den Haag
- Lid International Advisory Committee of Keepers of Public Collections of Graphic Art, Antwerpen
- Lid Editorial Advisory Board van het tijdschrift *Master Drawings*, New York

- Redactielid *Delineavit et Sculpsit. Journal for Dutch and Flemish Prints and Drawings*, Den Haag

Sandra van Dongen

Advies- en bestuursfuncties

- Lid Raad van Advies collectieve cultuurmarketing, Rotterdams Uitburo
- Penningmeester Stichting A.P.E. (Art Projects Era)

Presentaties

- Presentatie Art Rotterdam Week, Rotterdam Partners Partnerbijeenkomst, 13 oktober

Sjarel Ex

Advies- en bestuursfuncties

- Bestuurslid Stichting Museumpark, Rotterdam
- Secretaris Stichting Paleis voor Volksvlijt, Amsterdam
- Secretaris Stichting Designprijs Rotterdam
- Directeurenoverleg Rotterdamse culturele instellingen
- Lid Miniconvent (overleg directeuren van de grote Nederlandse musea voor moderne kunst)
- Lid CIMAM (International Committee of ICOM for Museums and Collections of Modern Art)
- Adviseur Vereniging Rembrandt
- Naast deze reguliere werkzaamheden incidenteel deelname aan stedelijke en landelijke adviescommissies, ad-hocadviezen voor cultuurfondsen enzovoort.

Publicaties

- 'A study by Vilhelm Hammershøi acquired by Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam', *The Burlington Magazine*, 1343

(February 2015), vol. CLVII, pp. 97-98.

- 'Voort met de Wederopbouw', *Friends in Business*, nr. 1 (mei 2015), p. 35

- 'Depot on show' [interview over het Collectiegebouw], *Archis*, 2 (2015), pp. 102-108

- 'Het oog van de liefhebber: Sjarel Ex, De Goudvis van Abraham', *Kunstschrift*, 59 (april/mei 2015), nr. 2, pp. 52-53

- 'De zoektocht naar een vroege Magritte. Na twee jaar succes voor Museum Boijmans Van Beuningen', *Bulletin Vereniging Rembrandt*, 25 (najaar 2015), nr. 3, pp. 32-35

- 'The Ted Offensive', in Jennifer Allen, Gert Staal (tekst), *Ted Noten Ubiquist*, Rotterdam 2015, p. 17

Presentaties

- Presentatie over Collectiegebouw op Internationaal Congres Tefaf, Maastricht, 13 maart
- Presentatie over Collectiegebouw voor gasten van AON-artscope, Tefaf, Maastricht, 14 maart
- Opening Kunstroute Kralingen-Crooswijk, Galerie Kralingen, 2 oktober
- Lezing over Han van Meegeren voor The Honourable Sion Club, Antwerpen, 6 oktober
- 'On display', Chair Panel discussion, Frieze Masters, Londen, 15 oktober
- Opening tentoonstelling *Design Derby*, Design Museum Gent, 22 oktober
- Opening tentoonstelling *The Future of Fashion is Now*, Shanghai, 28 oktober
- Rede ter gelegenheid van de herdenking van Pam Emmerik bij de 'PamPan', Museum Boijmans Van Beuningen, 31 oktober
- Speech ter gelegenheid van het twintigjarig bestaan van

- advocaten- en notariskantoor Ploum Lodder Princen, Rotterdam, 5 november
- Key Note speaker congres Maatschappelijke Impact van Alfa- en Gammawetenschappen, Lutherse Kerk, Utrecht, 2 december

Alexandra Gaba-van Dongen

Advies- en bestuursfuncties

- Bestuurslid/secretaris Stichting De Tijdtrap Rotterdam
- Lid ICDAD (International Committee of Decorative Arts & Design)
- Lid international research group Global Things, University of London

Presentaties

- Openingswoord Kunstroute Ridderkerk, 17 april
- Voordracht gedicht Herdenking Bombardement Rotterdam, 14 mei
- 'Oog Meets Boijmans', workshop i.s.m. Oogziekenhuis en Hogeschool Rotterdam, 21 en 28 mei, 29 juni
- 'Broodje Kennis', lunchlezing over ALMA, Oogziekenhuis Rotterdam, 1 september
- 'Aan tafel met Pieter Aertsen', 24-uur-cultuur presentatie, De Tijdtrap, Markthal Rotterdam, 12 september
- Duo-lezing (met Lucinda Timmermans) over ALMA, RKD Den Haag, 19 november
- Presentatie over ALMA in Kunsthistorisches Museum Wenen, 10 december

Theo Haarsma

Publicaties

- 'Effectmeting bij Museum Boijmans Van Beuningen. Omgaan met onzekerheid', *Tijdschrift voor Public Governance, Audit & Control*, 13 (oktober 2015), nr. 5, Den Haag, pp. 15-19

Cathy Jacob

Advies- en bestuursfuncties

- Voorzitter Stichting BK-informatie
- Voorzitter en redactielid Stichting Kunstpublicaties Rotterdam
- Bestuurslid Art Table
- Bestuurslid Gemak/Vrije Academie Den Haag
- Bestuurslid Stichting Dolf Henkes
- Lid kerngroep voor de Museumnacht010 (nieuw model), met Ruud Visschedijk en Joeri Meessen

Presentaties

- 'Exhibition Program Museum Boijmans Van Beuningen', MUSCON, Barcelona, 2 oktober
- 'Aankopen met steun van Vereniging Rembrandt', Vereniging Rembrandt, Utrechtse Cirkel, 15 november

Saskia van Saskia van Prein

Advies- en bestuursfuncties

- Stuurgroep lid Stichting Behoud Moderne Kunst
- Juryvoorzitter Cobra Kunstprijs Amstelveen
- Lid commissie Beeldspoor, Rotterdamse Schouwburg (tot april 2015)
- Lid selectiecommissie Art Rotterdam Projections (editie 2016)

Presentaties

- Toespraak en voordracht juryrapport bij de uitreiking van de Cobra Kunstprijs Amstelveen en de opening van de solotentoonstelling *Jennifer Tee. The Soul in Limbo* in het Cobra Museum voor moderne kunst Amstelveen, 22 november 2015

Annemartine van Kesteren

Advies- en bestuursfuncties

- Lid adviescommissie vormgeving Stimuleringsfonds Creatieve industrie

- Lid adviescommissie meerjarige programma's Stimuleringsfonds Creatieve industrie

Publicaties

- 'De som der dingen', in: *Milan Design Week 2015, Stimuleringsfonds voor Creatieve Industrie*, januari 2015, z.p.
- 'For Ron Nagle, the baron of sculptural intelligence', in: *Ron Nagle Chewing Gum Monuments*, Rotterdam 2015, pp. 9-11

Presentaties

- Bijdrage aan masterclass 'Cultureel Ondernemerschap', Stimuleringsfonds Creatieve Industrie i.s.m. Object, Rotterdam, 9 september

Overig

- Externe geëngageerde, eindexamen Design Academy, juni 2015
- Externe geëngageerde, eindexamen Academy Arnhem, juni 2015

Sandra Kisters (vanaf 1 februari)

Advies- en bestuursfuncties

- Adviseur ethische commissie Marie Curie Innovative Training Network NACCA (New Approaches in the Conservation of Contemporary Art)

Publicaties

- 'Het zelfportret als egodocument', in: *Spiegelooig*, tent.cat. Arnhem (Museum Arnhem), 2015, pp. 10-15

Presentaties

- Lezing Carrièredag Stichting Art, Universiteit Utrecht, 29 april

Ina Klaassen

Advies- en bestuursfuncties

- Lid Museumconvent, overleg zakelijke directeuren Nederlandse kunstmusea

Presentaties

- 'Inleiding Collectiegebouw', Alumnikring Groningen, Museum Boijmans Van Beuningen, 24 juni
- 'Inleiding stand van zaken', Ontvangst PwC, Museum Boijmans Van Beuningen, 13 oktober
- 'Het nieuwe Collectiegebouw van Boijmans; een duurzaam publiek depot', studiedag duurzame depot-/museuminfrastructuur / FARO, het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed, Kunstcampus De Singel, Antwerpen, 19 november
- 'Collectiegebouw', bijeenkomst Rotary, Museum Boijmans Van Beuningen, 24 november

Friso Lammertse

Advies- en bestuursfuncties

- Lid bestuur Stichting Uytendogaert
- Lid Redactieraad Museumtijdschrift
- Lid Programmacommissie Codart
- Lid adviescomité tentoonstelling *Henri de Fromantou*, Bonnefantenmuseum, Maastricht
- Lid editorial board Boletín del Museo del Prado, Madrid

Publicaties

- 'Henri de Fromantou, kunsthendelaar en adviseur', in: *Henri de Fromantou. Vorstelijke illusies*, tent.cat. Maastricht (Bonnefantenmuseum), 2015, pp. 45-51
- Peter van der Coelen, Friso Lammertse, "'In de verbeelding van een grove boer". De opkomst van de genrekunst in de Nederlanden', *De Groene Amsterdammer*, 6 oktober 2015

Presentaties

- Openingstoespraak tentoonstelling *Henri de Fromantou, vorstelijke illusies*, Maastricht, Bonnefanten Museum, 5 maart
- 'From Bosch to Bruegel. The Birth of Genre-Painting', lezing voor the Amsterdam/Maastricht Summer University, Den Haag, Mauritshuis, 26 augustus

- 'Jheronimus Bosch, Geertgen tot sint Jans en de presentatie van schilderijen', lezing symposium Liefde voor de kunst, beleving en presentatie (afscheid Bernhard Ridderbos), Groninger Museum, Groningen, 4 september
- 'De ontdekking van het dagelijks leven', lezing voor Stichting Kunst in het Kerkje, Grave, theaterzaal van het Catharinahof, 28 september
- Lezing over de totstandkoming van *Van Bosch tot Bruegel*, samenwerking Spoor, Vrije Universiteit, Museum Boijmans Van Beuningen, 1 november (2x), 19 november
- Lezing over *Van Bosch tot Bruegel*, Rotary Kralingen, Rotterdam, 11 november
- 'Het maritieme penstuk, een uitzonderlijk specialisme', lezing bij symposium Marines op de vrije markt: zeeschilders in de Gouden Eeuw, Vrije Universiteit, Amsterdam, 16 december

Noor Mertens

Advies- en bestuursfuncties

- Lid adviescommissie Sculpture International Rotterdam
- Lid Kunstcommissie Erasmus Universiteit
- Bestuurslid Tubelight
- Jurylid Volkskrant Beeldende Kunst Prijs

Publicaties

- "Drawing for three-dimensional objects". The redefinition of drawing in the Netherlands between 1960 and 1980', in: J. Enckell Julliard (red.) *Towards Visibility. Exhibiting Contemporary Drawing, 1964-1980*, Parijs 2015
- *Woody van Amen & Hidde van Schie: New Romantic Spirit*, Rotterdam 2015

Presentaties

- Presentatie over het culturele leven in Polen, informatiebijeenkomst Midden- en Oost-Europa, Dutch Culture, 26 maart
- Opening tentoonstelling

- *Pelican Avenue*, Galerie Mieke van Schaijk, 19 april
- Moderator paneldiscussie lancering publicatie *Towards Visibility*, Amsterdam Drawing, Amsterdam, 19 september
- 'Geschiedenis van het Nederlandse galeriewezen', gastcollege, Vrije Universiteit Amsterdam, 1 oktober
- Opening tentoonstelling *GROND*, Drawing Centre Diepenheim, 12 december

Overig

- Jurylid Drempelprijzen bachelor beeldende kunst Willem de Kooning Academie
- Extern deskundige bachelor beeldende kunst AKVIST.Joost
- Extern jurylid scriptieprijs KABKRredactie De Grote Rotterdamse Kunstkalender 2016

Catrien Schreuder

Publicaties

- Joneke Jobse, Catrien Schreuder, *What's happening? Neo-avant-garde en de Nederlandse kunstkratiek 1958-1975*, Rotterdam 2015
- 'Tijd is er al heel lang', *Volgens Bartjens. Praktisch en didactisch tijdschrift voor rekenen op de basisschool, het voortgezet onderwijs en het mbo*, 35 (2015), 2, pp. 4-7

Presentaties

- 'Onvergetelijk Boijmans. Interactieve rondleidingen voor mensen met Alzheimer en hun Mantelzorgers', professionalavond Wereld Alzheimer Dag, Erasmus MC, Rotterdam, 17 september
- 'Effectief samenwerken met het Onderwijs', workshop tijdens Museumcongres, Apeldoorn, 8 oktober
- 'How a Museum Visit Improves Math and Language Skills', workshop op Hands On International, Amsterdam, 13 oktober
- Presentatie op de conferentie 'Leren in een atelier: 1 + 1 = Kunst',

- KCR Rotterdam, 18 november
- 'In dialogue with the 21st century audience', lezing tijdens conferentie Museums and Youth – 2015: Museum of the XXI century. New educational paradigms, State Hermitage Museum, Sint Petersburg, 25 november
- 'Beter samenwerken met het primair onderwijs: leren van de finalisten Museumeducatie Prijs 2015', presentatie tijdens Cultuur in Beeld, Den Haag, 14 december

Mienke Simon Thomas

Advies- en bestuursfuncties

- Bestuurslid J.W. Frederiksstichting
- Bestuurslid Stichting Vedute
- Jurylid Mr. J.W. Frederiksprijs
- Lid Adviesraad Prins Bernhard Cultuurfonds Beeldende Kunst en Vormgeving

Presentaties

- Spreker namens Museum Boijmans Van Beuningen op bijeenkomst ter gelegenheid van het overlijden van Paul Smeele in de Grote kerk, Schiedam, 25 april
- Deelname paneldiscussie over kunst in de oorlog in Het Nieuwe Instituut, Rotterdam, 30 april
- Presentatie bij opening *Design Derby*, Design museum Gent, 22 oktober
- Rondleiding Koningin Mathilde van België op *Design Derby*, Design museum Gent, 16 december

Overig

- Leescommissie en opponent bij promotie Jeroen van den Eijnde, Universiteit Leiden, 17 september

Francesco Stocchi

Advies- en bestuursfuncties

- Lid Raad van Advies Lenikus Collection, Wenen
- Jurylid Prix de Rome, Amsterdam
- Jurylid BC21 Art Award, Wenen
- Jurylid kunstprijs Prix Galeries Lafayette, FIAC, Parijs
- Jurylid kunstprijs Future of Europe, Leipzig

Publicaties

- 'Medardo Rosso', *ArteDossier*, Florence 2015
- 'A leap into the plenitude of void', in: *Rudolf Polanszky, Krems* 2015
- 'Power Napping – Sarah Pichkostner', in: *Belvedere Contemporary Art Awards*, Wenen 2015, pp. 55-56
- 'Een monument voor het vluchtige oogenblik, Impressionistisch beeld van Rosso naar Museum Boijmans Van Beuningen', *Bulletin Vereniging Rembrandt*, 25 (zomer 2015), 2, pp. 32-35
- 'Peggio di Bjork al MoMa è il MoMa che non sa ospitare un café-concert', *Il Foglio*, 2 april
- 'Mercanti in fiera. L'ultimo sogno-rifugio di noi occidentali', *Il Foglio*, 22 november
- 'Imaginarii – G. Colombo, G. Griffa, D. Balula', in: *imaginarii*, tent.cat. Milaan (Fondazione Carriero), 2015, pp. 12-31
- 'Luigi Nono', in: *Olaf Nicolai*, Biennale di Venezia, 2015

Presentaties

- 'Medardo Rosso and Etha Fles: Rewarding patronage', Medardo Rosso studiedag, CIMA, New York, 15 mei
- 'Strategies of display', Marres, Maastricht, 14 maart
- 'Duchamp-VanGogh – Fight with the Angel', Fondation Van Gogh, Artes, 30 januari
- 'Lecture on curatorial practice', die Angewandte, Transmediale Kunst, Vienna, 27 mei

Overig

- Organisator 'On Durability', TEDxRoma Salon, Fondazione Memmo, Rome, 29 april
- Conservator tentoonstelling *Imaginarii*, Palazzo Parravicini, Milaan, 16 september – 13 december
- Gastdocent, De Ateliers, Amsterdam

Personeel en organisatie

Totaal aantal medewerkers in dienst op 31-12-2015

Aantal fte	105
Aantal medewerkers	196

Medewerkers museum cao

Aantal fte	98
Aantal medewerkers	132

Kengetallen personele samenstelling

Aandeel mannen	34%
Aandeel vrouwen	66%
Aandeel 55+	20%
Aandeel 50 tot 55	13%
Aandeel 40 tot 50	20%
Aandeel 30 tot 40	25%
Aandeel tot 30 jaar	22%
Gemiddelde leeftijd is 41 jaar	

Kengetallen mobiliteit

Instroom	27
Uitstroom	23

Medewerkers leisure cao

Aantal fte	7
Aantal medewerkers	64

Kengetallen personele samenstelling

Aandeel mannen	47%
Aandeel vrouwen	53%
Aandeel 55	8%
Aandeel 50 tot 55	2%
Aandeel 40 tot 50	5%
Aandeel 30 tot 40	4%
Aandeel tot 30 jaar	72%
Gemiddelde leeftijd is 30 jaar	

Kengetallen mobiliteit

Instroom	22
Uitstroom	13

Ziekteverzuim

Verzuim 2014	3,17%
Verzuim 2015	4,32%

Personeelslijst met functie 2015

Naam	Functie
E.J.M. van den Akker	servicemedewerker BBV
M. Albers	medewerker documentatiecentrum
P.A.B. Angela	medewerker technische dienst
A.M. Ariese	medewerker horeca
J.C. van Asch	servicemedewerker BBV
L. Bakker	medewerker promoteam
A.Z. van Bas	medewerker promoteam
F.M.H. Benschop	medewerker museumwinkel
J.M. van den Berg	behoudsmedewerker
E.A. den Besten	medewerker registratie
M.A.C. van den Beuken	medewerker kassa
L.W. van Beurden	medewerker promoteam
D. Boeren	servicemedewerker BBV
G.E. Bolt	junior medewerker relatiebeheer en filantropie
M.A.A. Bonten	restaurator papier
J.E. Boodt	junior projectleider
W.A. Bouman	medewerker museumwinkel
E. des Bouvrie	medewerker horeca
B. Bouwmeester	medewerker horeca
H.J.A. van Boxtel	bibliothecaris
W. Braber	hoofd huisvesting en onderhoud
S. Branse	medewerker horeca
E.M. Breugem	management assistent collectie en onderzoek
B.L. Buijze	medewerker promoteam
S.M. Burger	medewerker horeca
D. Carasso	hoofd relatiebeheer en filantropie
A. Chater	medewerker horeca
P.J.G. van der Coelen	conservator
S. Cohen	senior medewerker marketing en communicatie
S.K. Dankers	servicemedewerker BBV
J.C. Debije	medewerker horeca
M. Degenkamp	beveiliging centrale meldkamer
F. Dieleman	medewerker educatie en programma
L.W. van Diggelen	projectleider presentaties
J. Dijkstra	medewerker horeca
S.I. Dikker	medewerker horeca
C. van Ditzhuyzen	medewerker kassa
S.C.J.M. van Dongen	hoofd marketing en communicatie
A.G.A. van Dongen	conservator
F.L.M. van Donkersgoed	medewerker kassa
R. Doornhein	beveiliging centrale meldkamer
W.L. Dudok	medewerker horeca
D.N. Ekema	tms registrator
A.J. Elen	senior conservator
M. Elenbaas	medewerker horeca
K.M.T. Ex	directeur
J. Eykelenboom	medewerker horeca
S. Ferwerda	medewerker kassa
E. Francisco	medewerker horeca
W. Frank	medewerker documentatiecentrum
M.M. Fransen	medewerker documentatiecentrum
M.A. van der Gaag	medewerker horeca
T. van de Gevel	medewerker depot

R. van Gils
N.A. Goed
R.J. Goedhart
R.M. Gomperts
E.S.J.P. Grout
T.K. Haarsma
L. Hamelers
R.A. Haring
A.L. Hauck
C. van Hees
E. van der Heiden
G.E. de Heij
J.M. de Heij
A.M. van der Hek
S.B. Hendriks
S.A.B. Hintzen
E.C. Hoek
N. van den Hof
M. Hol
R.G. Hompe
E.S. de Hoog
R. Hordijk
M. van Horik
F.E. Hötte
J.H. Hulsman
C.E. Jacob
A.M. Jacobs
P.G. Jansen
M. de Jong
S. de Jong
V.S. Jorissen
S.C. van Kampen-Prein
M. Kasanpawiro
J.H.M. Keizer
R.H. Kern
A.I. Kesler
A.J. van Kesteren
M.W. Kiel
A.C. Kisters
I.J. Klaassen
J. Klavers
A.W.G. Kleijkamp
R.B. Klein
F. Klijn
M.H.G. Klooster
A.C. Knip
F. Knops
B. Knottnerus
S.F.A. Kofi
J. Kolmus
A. van Kooij
R. van Kooten
H.M. Koster
H. Kramer
H.J.H. Kroonen
S.E. Kubic
F. Lammertse
S.L. Lancelin

assistent educatie en publieksbegeleiding
medewerker horeca
medewerker technische dienst
medewerker horeca
medewerker kassa
controller
medewerker horeca
medewerker promoteam
medewerker kassa
hoofd conservering en restauratie
senior coördinator beveiliging
bruikleencoördinator
medewerker kassa
medewerker financiële administratie
medewerker horeca
projectmedewerker
educatief conservator
cultuurcoach
medewerker museumwinkel
junior conservator
medewerker promoteam
projectleider ARTtube
medewerker promoteam
relatiemanager bedrijven
behoudsmedewerker
hoofd sector presentaties
cultuurcoach
medewerker restauratieatelier
medewerker publicaties en fondsen
projectleider
medewerker herijking
conservator
servicemedewerker BBV
medewerker horeca
coördinator BBV
Relatiemanager bedrijven
conservator
medewerker museumwinkel
hoofd collectie en onderzoek
zakelijk leider, plaatsvervangend directeur
servicemedewerker BBV
servicemedewerker BBV
medewerker horeca
projectleider
onderzoeksmedewerker herijking
medewerker relatiebeheer en filantropie
medewerker horeca
horecamanager
medewerker promoteam
medewerker huisvesting
medewerker financiële administratie
junior medewerker relatiebeheer en filantropie
junior eventmanager
servicemedewerker BBV
servicemedewerker BBV
behoudsmedewerker
conservator
medewerker horeca

C. Lange
 E. de Langen
 G.I. Lansdorf
 E. Leemans
 N. Leijen
 H. Leijen
 R.M. Leiwakabessy
 T.A. Lemm
 M.L.M. Lenferink-Klerk
 M.S. van Lent
 A. Levi
 B. van Lieshout
 S.M. Lima
 Z.A.M. Ladders
 A. van Lonkhuijsen
 K. van Loon
 C. de Luca
 R.V. van der Markt
 J.J.A. Mast
 H.A.J. Mastwijk
 N. Mertens
 N. Mertens
 E. van der Meulen
 K. de Moor
 L.J. Morison
 R.A. Niemeijer
 J. van Oosterwijk
 A.A.M. van Opdorp
 L.J. Ostyn
 J.M. den Ouden
 P. den Ouden
 A. Oudshoorn
 K.B. Overwater
 R. de Pee
 S.D. Pereira-Stolle
 J. van der Poel
 E.P. Postma
 M. Potuijt
 M. Prins
 J. Pronk
 J.G. Rapmund
 J.J.A. Reedijk
 C. van Regenmortel
 M.B.M. Reintjes
 R. van Riemsdijk
 D.E.C. Riupassa
 S.J. Rosema
 T.E. de Ruiter
 M.M. van
 J. Sarajlic-Guliker
 A.M. Satimin
 F.U. Schaap
 O. Schepens
 S.A. Scheerlings
 L. Schmidt
 R. Schoonderbeek
 R. van der Schoot
 L.C. Schreuder

medewerker horeca
 beveiliging centrale meldkamer
 medewerker museumwinkel
 hoofd beveiliging, bewaking en veiligheid
 registrar
 projectcoördinator collectie en onderzoek
 medewerker horeca
 receptionist, telefonist
 medewerker post en archief
 medewerker horeca
 servicemedewerker BBV
 hoofd technische dienst
 medewerker kassa
 medewerker promoteam
 medewerker huisvesting en onderhoud
 servicemedewerker BBV
 servicemedewerker BBV
 medewerker horeca
 management assistent presentaties
 servicemedewerker BBV
 conservator
 servicemedewerker BBV
 medewerker herkomstonderzoek
 senior medewerker educatie en publieksbegeleiding
 applicatiebeheerder tms
 medewerker technische dienst
 medewerker horeca
 medewerker museumwinkel
 medewerker ARTtube
 beveiliging centrale meldkamer
 coördinator meldkamer
 medewerker relatiebeheer en filantropie
 medewerker horeca
 medewerker horeca
 medewerker horeca
 servicemedewerker BBV
 medewerker uitgeverij
 medewerker marketing en communicatie
 projectleider presentaties
 medewerker horeca
 registrar
 tms registrator
 multimedia producer
 servicemedewerker BBV
 beveiliging centrale meldkamer
 projectmedewerker
 depotmedewerker
 medewerker horeca
 Santeninformatiemanager
 medewerker personeel en organisatie
 beveiliging centrale meldkamer
 medewerker kassa
 medewerker relatiebeheer en filantropie
 medewerker horeca
 medewerker horeca
 medewerker horeca
 medewerker educatie en publieksbegeleiding
 beveiliging centrale meldkamer
 hoofd educatie en publieksbegeleiding

J. Setoe
 B.L. Shamier
 M.W.F. Simon Thomas
 R.M. Slingerland-de Bruine
 Y. Spaaij
 M. Sparreboom
 Y.F.G.L. Speck
 H.T. Speet
 T. van der Spoel
 A.M. Staal-Meijer
 T. Stamhuis
 J.W. van der Star
 S.J. Stockings
 K. van Straalen
 J.J. Tančák
 J.V. Tatsakis
 Y. Teegelaar
 J.E. Teekens
 G.R. Tel
 S. Terra
 F.A. Terveer
 S. Tulp
 S.D. den Turk
 G.A.C. Uda
 S.T. van der Velden
 I. Veldman
 P. van Velzen
 E. Verhulst
 L.E. Verkleij
 Y.D. Verlaan
 J.C.M. Vermetten
 M.M. Vink
 S.J. Visser
 G.J. Visser
 I. van Vlaardingen
 W.H. de Vlieger
 F.H. Vos
 D.A. van de Vrie
 D.E. van de Vrie
 L. de Vries
 D.D. de Vries
 S. de Vries
 J. de Vries
 M.C.R. van Vugt
 M. Wafelbakker
 N. van der Wal
 J.J. Warmerdam
 A.A. Weve
 H.R.E. van Wijngaarden
 C.A. Witte
 T. Wols
 A. van der Zijden
 R. de Zoete
 M. Zumbrink
 C.E.M. Zwetsloot
 M.C. Zwijnenburg

beveiliging centrale meldkamer
 meewerkend voorman technische dienst
 senior conservator
 medewerker herijking
 medewerker horeca
 coördinator beveiliging, bewaking en veiligheid
 medewerker horeca
 medewerker kassa
 coördinator beveiliging, bewaking en veiligheid
 hoofd personeel en organisatie
 medewerker horeca
 assistent controller
 projectmedewerker
 servicemedewerker BBV
 medewerker kantine
 registrar
 tms registrator
 medewerker kassa
 medewerker huisvesting
 uitgever
 medewerker helpdesk
 medewerker horeca
 servicemedewerker BBV
 medewerker kassa
 medewerker horeca
 senior medewerker educatie en publieksbegeleiding
 servicemedewerker BBV
 medewerker kassa
 medewerker horeca
 medewerker personeel en organisatie
 medewerker planning educatie en publieksbegeleiding
 medewerker horeca
 depotmedewerker
 floormanager
 administratief medewerker
 beveiliging centrale meldkamer
 medewerker marketing en communicatie
 registrar
 medewerker kassa/administratiemedewerker
 eventmanager
 hoofd museumwinkel
 medewerker horeca
 medewerker promoteam
 medewerker ARTtube
 registrar
 hoofd documentatie, informatie en registratie
 medewerker kassa
 medewerker kassa
 medewerker herijking
 medewerker marketing en communicatie
 medewerker horeca
 medewerker horeca
 medewerker documentatiecentrum
 projectmedewerker
 directiesecretaresse
 medewerker financiële administratie

Freelance medewerkers

M. van Bakel
H. Bijker
E. Bijzet
M. Claeijs
J. Dane
J. Droogers
W. van Drunen
L.J.J. Duenk
W. Eeken
S. Gross
A. Guenther
D. Halbertsma
J. Halbertsma
R. van Halderen
K. van 't Hek
S. Huizer
B. Jansen
C. Jansen
A. Jongkind
L. van Krevelen
E. Mulder
M. Müller
M. Peyser-Verhaar
G. Samardzic
M. Schröder
A. Schuurman
P. Steutel
F. Stocchi
R. Stolk
J. Verhagen
M. Vlierden
F. Vroomans
P.E. Westgren
M. Wijlacker
H. Wijnen

Freelance rondleiders

V. Bakhuizen
H.M. Chan
B.M. Derksen
M. van Ditzhuyzen
P.D. van Gemert
F. Goedhart
M. Hoogewey
L.A. van den Hout
H.H.M. Hulsman
M. Immink
A. Jacobs
K. de Jonge
M.J.A. Maatstap
L. Nauta
I. van der Neut
A.E. Oostdijk
L. Remie

A. Schut
J.L.M. Steendam
P.M.L. Thissen
J.L.M. van der Velde
H.M. Wijter-Knoet
S.G. Willems
A. Wind
S.S.A. Winklaar-de Prez

Freelance horeca

L. Adjis
J. Griepink
T.B. van der Hijden
A. Hupkens
T. de Jong
A. Kloppenburg
M. Kluver
M. Kouvatsou
C.J. Schumacher
J. Spoelstra
W. van Zessen

Stagiaires

L. Bedaux
R.A. Bender
H.H. Boerenkamps
L. Boogaard
H. Burgers-Vos
S.L. Custodio Monteiro
T.A.M. Dekker
R. van Gils
R.A. Haring
M. Heijboer
S. van Helden
M.I. Henriquez
S. Hintzen
G. van Hoewijk
Z. Iqbal
J.W.W. Kompier
M. Korteweg
M. Koska
H.M. Koster
S.M.K. Lillmoës
L.S. van der Linden
K. van Loon
A.F. Luijk
J.W.W. van Marrewijk
D.A. Meijer
E. van der Meulen
K.V. Nieuwland
L.J. Ostyn
C.A. Potgieser
S. Reijntjes
L. de Rooy

collectie en onderzoek
beveiliging, bewaking en veiligheid
educatie en publieksbegeleiding
educatie en publieksbegeleiding
collectie en onderzoek
beveiliging, bewaking en veiligheid
technische dienst
educatie en publieksbegeleiding
marketing en communicatie
beveiliging, bewaking en veiligheid
marketing en communicatie
marketing en communicatie
presentaties
beveiliging, bewaking en veiligheid
beveiliging, bewaking en veiligheid
educatie en publieksbegeleiding
huisvesting
beveiliging, bewaking en veiligheid
relatiebeheer en filantropie
educatie en publieksbegeleiding
beveiliging, bewaking en veiligheid
beveiliging, bewaking en veiligheid
conservatoren
beveiliging, bewaking en veiligheid
beveiliging, bewaking en veiligheid
presentaties
beveiliging, bewaking en veiligheid
educatie en publieksbegeleiding
marketing en communicatie
beveiliging, bewaking en veiligheid
technische dienst

J.O. Sluimer
A.L.M. Snetselaar
B.C.M. Soethout
S.J. Stockings
E.L.F. Vierenhalm
T.L. Verhagen
L.I. Visser
R.J. Volkers
B. Vos
C. Willeijns
I.H.A. Wissenburg
C. de Wit
S.B.S. Zoeterman
M. Zumbrink

Vrijwilligers informatiebalie

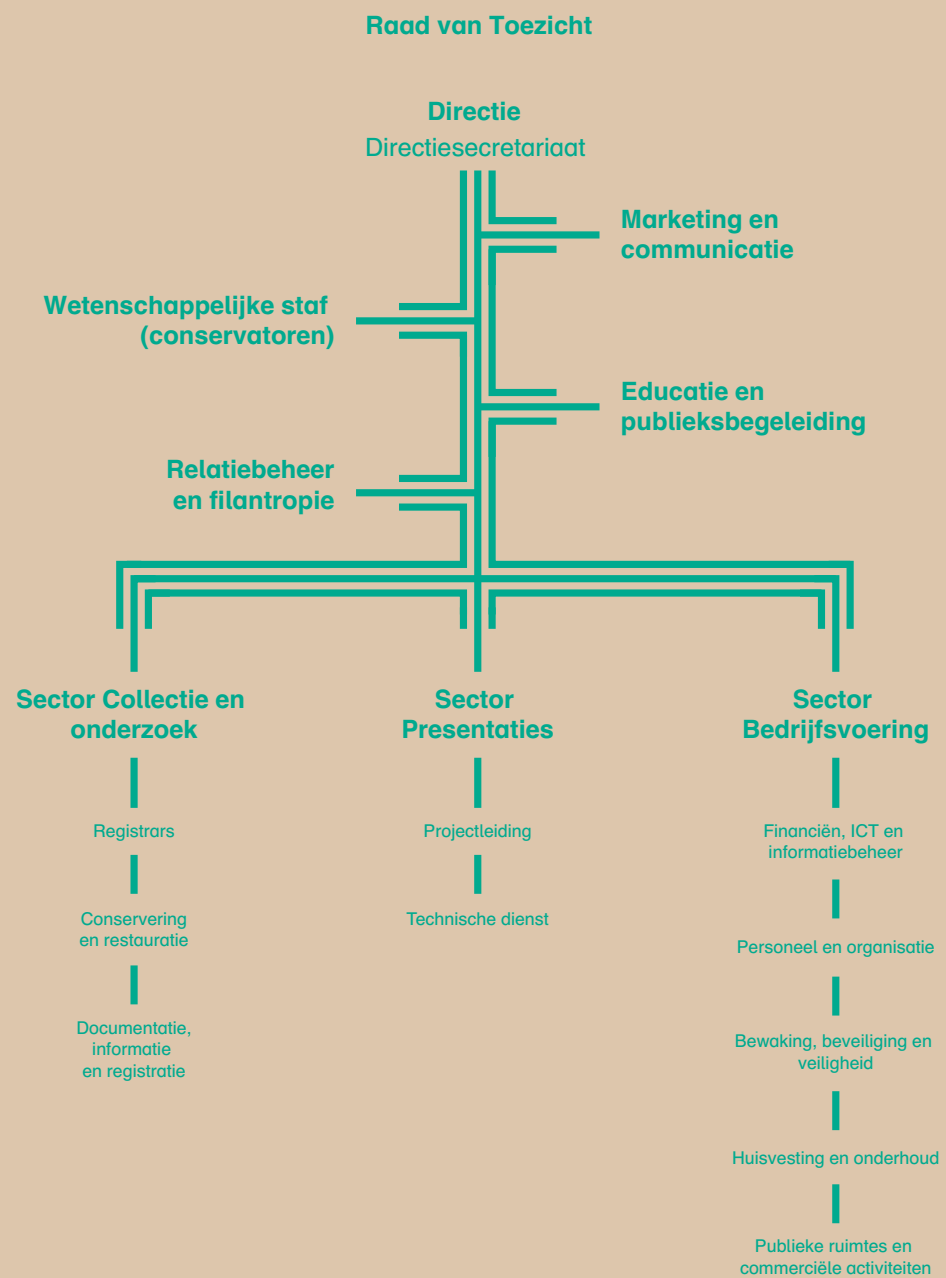
I. Bongaarts
I. van Broekhuizen
C. Classen
D. Evers
K. van Haaren-Doek
G. van 't Hoff
I. Lamers- Hoogeweegen
R. Liedorp
G. van der Linde-Hendriks
R. Maarse-Ubbink
H. Ouwehand-Heemstra
G. Pander Maat-Weyling
A. Peters-Berendse
C. Pimmelaar-Roest
A. Smit
E. van der Spek-Verhoef
G. Teunis
L. van Toledo-Snelders
L. Visser-Isles
W. Wijma

beveiliging, bewaking en veiligheid
marketing en communicatie
presentaties
presentaties
educatie en publieksbegeleiding
educatie en publieksbegeleiding
conservatoren
collectie en onderzoek
collectie en onderzoek
beveiliging, bewaking en veiligheid
presentaties
relatiebeheer en filantropie
beveiliging, bewaking en veiligheid
conservatoren

Vrijwilligers overig

E.C. Butens
M. Crama
M. Eikenbroek-van de Graaf
M. Fransen
G. van 't Hoff
M. van 't Klooster
I. Legebeke
M. Nemmers
M. Reus-de Kam
L. Ros
G. 's-Graeuwen
L. Timmermans
S. Veldmeijer
I. van Vlaardingen
D. van de Vrie
M. Wishaupt
M. Zumbrink

Organogram

Colofon

Tekst, redactie en productie

Medewerkers Museum Boijmans Van Beuningen

Vertaling

Lynne Richards

Vormgeving

Thonik, Amsterdam

Druk

EMP grafimedia

Papier

Arctic Volume, Muskat brown

Uitgave

Museum Boijmans Van Beuningen

Museumpark 18/20

3015 CX Rotterdam

Postbus 2277

3000 CG Rotterdam

T +31 (0)10 4419400

F +31 (0)10 4360500

info@boijmans.nl

www.boijmans.nl

© 2016, Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam

